

הישיבה השבעים-ושתיים של הכנסת השמינית

יום שני, כ"ה תמוז תשל"ד (15 יולי 1974)
ירושלים, הכנסת, שעה 16.03

א. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

לקריאה שנייה ולקריאה שלישית הונחו: (1) חוק הספנות (ימאים) (תיקון), תשל"ד-1974 — שחזר מוועדת העבודה; (2) חוק לעידוד השקעות הון (תיקון מס' 10), תשל"ד-1974 — שחזר מוועדת הכספים.

לדיון מוקדם הונח חוק תגמולים לנפגעי פעולות איבה (תיקון) (מס' 3), תשל"ד-1974 — מטעם חברת הכנסת שושנה ארבל-אלמוזלינו.
כן הונחו תיקוני טעויות לחוק שירות מילואים (תגמולים) (תיקון מס' 8), תשל"ד-1974.

היו"ר י. ישעיהו:
הנני מתכבד לפתוח את ישיבת הכנסת. ראשונה נשמע הודעה על מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת.

מוכר הכנסת נ. לורך:
ברשות היושב-ראש, הנני מתכבד להודיע כי היום הונחו על שולחן הכנסת לקריאה ראשונה, מטעם הממשלה: (1) חוק הרשויות המקומיות (ייעוץ משפטי), תשל"ד-1974; (2) חוק בתי-קברות צבאיים, תשל"ד-1974.

ב. שאלות ותשובות

3. ועדת-משנה לתיכנון המחקר בגיאולוגיה של נפט, שנתמנתה לפני כשנה, הגישה לאחרונה תכנית-חומש למחקר בתחום זה. הצעותיה, שיש בהן משום שינוי המצב הקודם, אושרו, ותקציב של כ-137 מיליון לירות הועמד למחקר ולחיפוש נפט עד לשנת 1977. אשר לשאלתך בעניין הפעלת זכויות לחיפוש נפט, יש להפנות שאלה זו לשר האוצר, האחראי על נושא זה.

801. צריכת הניר וייצור

חברת-הכנסת י. בארי שאל את שר המסחר והתעשייה ביום כ"ב באייר תשל"ד (14 במאי 1974):

אכיר טובה לכבוד השר אם יואיל להשיבני לשאלות הבאות:

1. איזה חלק מצריכת הניר בארץ מספק הייצור המקומי ואיזה חלק מספק היבוא?

2. אילו צעדים נוקט משרד המסחר והתעשייה, נוכח המחסור בנייר הצפוי בעולם הרחב?

שר-המסחר והתעשייה ח. ברילב:

1. הייצור המקומי של נייר הסתכם ב-1973 ב-70,000 טון, לערך, שהו כ-60% מהצריכה המקומית.

2. בשל הביקוש המוגבר לנייר בעולם עלה מחירו בצורה תלולה. על-מנת להביא להגברת הייצור המקומי מעודד משרד המסחר והתעשייה את הרחבת מפעלי הניר המקומיים. כן פעל המשרד להורדת מכסים על נייר מיובא על-מנת להוול את מחירו.

היו"ר י. ישעיהו:

שאלה נוספת לחברת-הכנסת בארי.

היו"ר י. ישעיהו:
חברי הכנסת, הסעיף הראשון בסדר-היום הוא תשובות של השרים לשאלות של חברי הכנסת. יש לציין שיש לנו היום הרבה תשובות לשאלות.

621. ריכוז המחקר הגיאולוגי בארץ ביחידה אחת

חברת-הכנסת י. הורביץ שאל את שר המסחר והתעשייה ביום ה' בניסן תשל"ד (28 במארס 1974):

1. כמה יחידות עוסקות במחקר גיאולוגי ממלכתי בארץ?

2. האם השר סבור כי יש לרכז את המחקר ביחידה אחת שתקיף את כל התחומים האפשריים?

3. האם שוקל השר שינוי במדיניות המחקר והפער לות של זכויות לחיפוש נפט?

שר-המסחר והתעשייה ח. ברילב:

1. במחקר גיאולוגי ממלכתי עוסקים המכון הגיאולוגי, המכון הגיאופיסי והחברה לחקר ימים ואגמים. גופים אלה כפופים למינהל מחקר אוצרות הטבע שבמשרד. כמו כן קיימות מחלקות גיאולוגיות במוסדות ההשכלה הגבוהה בארץ המבצעות מחקרים אשר לחלקם ניתנת תמיכה ממשלתית.

קיימות גם יחידות גיאולוגיות מצומצמות במסגרת מכון הנפט ובחברת "לפידות".

2. אני סבור כי במידת האפשר יש לרכז את המחקר. מרבית המחקר הממשלתי-כיום מרוכזת-במסגרת מינהל מחקר אוצרות הטבע. בכמה מוסדות ההשכלה הגבוהה יש מקום להשאיר גופי מחקר עצמאיים.

היה לספקן, ואז היה נוצר שוק שחור ומכך היו מרוויחים היבואנים והמשווקים. מאידך גיסא נודע, כי באחרונה גבר היצע הבשר בארצות-הברית וניתן להשיג אלפי טונות של כבד קפוא כשר.

אבקש לדעת:

1. מה הוא המצב לאמיתו?
2. מה ייעשה להורדת מחיר הכבד כדי להקל את יוקר המחיה הרובץ על הציבור?
3. היוכל כבודו להבטיח כי כל עוד תהיה אספקת כבד מוגבלת, היא תהיה נתונה לפיקוח יעיל?

שר-המסחר והתעשיה ח. ברילב:

1. כמויות הכבד הקפוא הכשר אשר ניתנות להשגה מוגבלות גם כיום. לאחר תקופה של ירידת מחירי הכבד מסתמנת לאחרונה מגמה של עליית מחירי הכבד.
2. הורדת מחיר הכבד הקפוא ויצירת פער גדול בין מחיר הכבד הקפוא למחיר סוגי הבשר האחרים יביאו להגדלת הביקוש לכבד. בשל הכמויות המוגבלות של כבד שניתן להשיג תביא עליית הביקוש לכך שייווצר מחסור במצרץ זה בשוק, על כל התופעות השליליות הגלוות למחסור מעין זה. לפיכך איננו רואים מקום להורדת מחיר הכבד הקפוא.

3. הפיקוח על מחירי הכבד הקפוא ותהליכי שיחורו מהמכס יישארו כפי שהיה עד כה. על מחירי הכבד הקפוא חלה חובת הפיקוח והדבר יימשך גם בעתיד.

925. הקרו להבטחת הפנסיה של עובדי חברת החשמל

חבר-הכנסת א. אפרת שאל את שר המסחר והתעשיה ביום י' בסיון תשל"ד (31 במאי 1974):

הפירסומים בעתונות בדבר התחייבויות חברת החשמל לפנסיה לעובדיה עוררו תגובות קשות וספקות לגבי צורת החישוב והרישום של זכויות הפנסיה של העובדים. פורסם, כי ההתחייבויות מגיעות ל-847 מיליון לירות וכי היתרה הרשומה במאזן היא 78 מיליון לירות.

אבקש לדעת:

1. מה הוא המספר הנכון לגבי ההתחייבויות של החברה?
2. הנושא נבדק כבר על-ידי ועדה ממשלתית, שהמליצה על דרך ההפרשות והרישום של ההתחייבויות. האם דנה הממשלה בהמלצות אלו וקבעה עמדה?
3. האם נכון הדבר, כי הקמת קרן לכיסוי ההתחייבויות תועמס על מחירי החשמל לצרכן?
4. האם מוכנה הממשלה לדון בהקדם ולהחליט על הסדרי פנסיה בחברת החשמל שיתנו להם בסיס מוגדר בחוק ובמאזני החברה?

שר-המסחר והתעשיה ח. ברילב:

1. הערך הנוכחי האקטוארי של חברת החשמל בנושא הפנסיה לעובדיה, ליום 1 בינואר 1973, מגיע לסכום של 925 מיליון לירות לעומת סכום של כ-78

ירידה בארי (הליכוד):

האם ננקטים גם צעדים לאסוף נייר משומש כדי להחזירו למעגל הייצור?

שר-המסחר והתעשיה ח. ברילב:

התשובה חיובית. אנו מעודדים את זאת ותומכים בכך.

834. הליקויים בתהליכי ייצור בבית-החרושת "עסיס"

חבר-הכנסת א. לבנבראון שאל את שר המסחר והתעשיה ביום כ"ח באייר תשל"ד (20 במאי 1974):

בעתון "הארץ" 15 במאי 1974 פורסמה כתבה מאת לאה פורת, ובה נכתב בין היתר:

"באחד מימי השבוע שעבר קרא ראש עיריית רמת-גן לעתונאים וסיפר להם כי לצערו היה עליו לחתום על צו סגירה מינהלי לאחד המפעלים הוותיקים והמשגשגים שבעירו בגלל מטרדים אקולוגיים. כן גילה, כי נמצאו ליקויים בתהליכי הייצור ולא בוצעו בדיקות באקטיריולוגיות במים שבהם משתמש המפעל. בינתיים הוקפא צו הסגירה לתקופה של שבועות מספר, אחרי שהנהלת "עסיס" הבטיחה כי בזמן זה תתקן את הליקויים שהיוו בסיס להוצאת הצו".

הנני שואל:

1. האם ידוע לו המקרה?
2. האם משרד המסחר והתעשיה נתן את הסכמתו להקפאת צו הסגירה?
3. האם ננקטו כל האמצעים, ובכללם בדיקות באקטיריולוגיות של המים שבהם משתמש המפעל, על-מנת שיתוקנו מיד הליקויים בתהליכי הייצור המסכנים את בריאות הציבור?
4. האם בדיקות אלו כבר נעשו? מה תוצאותיהן?
5. האם מוכן כבוד השר לקבוע זמן מוגדר שבו הנהלת המפעל חייבת לתקן את כל הליקויים שהיו בסיס להוצאת צו הסגירה?

שר-המסחר והתעשיה ח. ברילב:

1. התשובה חיובית.
2. משרד המסחר והתעשיה אינו מתערב כלל בעניינים שכאלה. נושא צו הסגירה מצוי בתחום טיפולם של משרד הבריאות והרשויות המקומיות.

3-5. אין צורך בתשובה.

924. מחירי הכבד הקפוא

חבר-הכנסת י. דרניצקי (יורדן) שאל את שר המסחר והתעשיה ביום י' בסיון תשל"ד (31 במאי 1974):

בעתונות נמסר כי המחיר, לצרכן, של כבד קפוא מיובא לא יוול בחודשים הקרובים למרות הירידה הד-ראמאטית במחירי הכבד בארצות-הברית. נמסר כי מקור רות ממשלתיים טוענים כי הכרחי לקיים רמה גבוהה של מחירי כבד, יחסית למחיר בחוץ-לארץ, כיוון שאין להשיג כמויות מספיקות של כבד קפוא כשר. אילו הוול המחיר, היה נוצר ביקוש גדול מאוד שאי-אפשר

ירושלים מפעל נוסף על השניים הקיימים ולרכו באזור, אחד שלושה מפעלי מלט?

3. האם תצרוכת המלט לירושלים ולמחוז המרכז אינה יכולה לבוא על סיפוקה על-ידי שני המפעלים הקיימים?

4. האם נבחנה האפשרות שהמפעל הרביעי יוקם בנגב, בהתחשב בעובדה שבשנים הבאות תהיה בנייה ניכרת בנגב בתחום השיכונים ובנייני ציבור וכן בתחום התעשייה, מה גם שסקרים שנערכו איתרו בנגב מרבצים מתאימים לייצור מלט?

5. מי הוא הקובע אתר להקמת מפעל: רשות תיכ-נן ממלכתית מוסמכת או רצונם של היוזמים?

שר-המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

1. האינפורמציה נכונה בחלקה. מפעל המלט הרביעי יוקם על-ידי "החברה לישראל", "סולל בונה", וגורמים נוספים, כנראה, באזור בית-גוברין.

2. אין מקום לתשובה.

3. אין מקום לתשובה.

4. אפשרות הקמת מפעל מלט בנגב נבחנה. ואולם שיקולים של כדאיות כלכלית ובעיקר אופטימיזציה של מערכת ההובלות בארץ, בהתחשב בתחזיות הצריכה בכל אזור ואזור, וכן בחינה מדוקדקת של סוגי המרבצים השונים המצויים בכל מקום הכריעו לטובת הקמת המפעל בסביבות בית-גוברין.

5. קביעת מקומו של המפעל נעשית על-ידי היוזמים בשיתוף הרשויות המוסמכות השונות.

986. הקריטריונים לקביעת החזרי מס על סרטים

הבר-הכנסת י. הורביץ שאל את שר המסחר והתעשייה ביום כ' בסיון תשל"ד (10 ביוני 1974):

1. לפי אילו קריטריונים מעניקה המועצה לעידוד הסרט הישראלי החזרי מס לסרט ישראלי?

2. האם אין השר סבור כי יש צורך בקריטריון המתחשב גם בערכו האמנותי של הסרט כדי להעניק לו החזרי מס, כך שסרטים חסרי ערך אמנותי לא יזכו להחזרי מס של מאות אלפי לירות?

שר-המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

1. סעיף 1 לחוק עידוד הסרט הישראלי תשי"ד—1954 מגדיר "סרט ישראלי" כסרט קולנוע שלפחות 80% מארכו צולמו, הוקלטו, פותחו ועובדו בישראל, אך למעט סרט שערכו האמנותי או הצילומי אינו מצדיק, לדעת מועצת הסרט, שיראוהו כסרט ישראלי.

הזכות לקבל החזרי מס נקבעת על-ידי הממונה על עידוד הסרט הישראלי הנעזר ביעוץ של מועצת הסרט הישראלי — מועצה ציבורית ובה סופרים, אנשי חינוך ובעלי מקצוע בשדה ההסרטה והקולנוע.

השיקולים המנחים את מועצת הסרט הישראלי על-פי החוק הם שיקולים של רמה אמנותית וצילומית של הסרטים.

2. כאמור, אמת-מידה עיקרית לדינוי מועצת הסרט היא ערכו האמנותי של הסרט. סרט שהמועצה סבור

מיליון לירות המופיע במאזן החברה ליום 31 במארס 1973 כעתודה לפנסיה. ההפרש בין שני סכומים אלה מגיע ל-847 מיליון לירות.

2. הממשלה טרם דנה בדו"ח-הביניים של הוועדה.

3. בדו"ח-הביניים שהגישה הוועדה הממשלתית לבדיקת זכיון חברת החשמל יש המלצה על הקמת קרן פנסיה שאליה יופרשו סכומים מתאימים על-ידי החברה לצורך הבטחת זכויות העובדים.

כאמור, טרם דנה הממשלה בדו"ח ולא קיבלה כל החלטה בעניין.

4. התשובה חיובית (אם כי אין להסדרים אלה קשר עם החוק).

964. איכות הבשר הקפוא הנמכר לסיטונאים

הבר-הכנסת י. דרניצקי (יוריו) שאל את שר המסחר והתעשייה ביום ט"ו בסיון תשל"ד (5 ביוני 1974):

בעתון "הארץ" מ"ד 4' ביוני 1974 פורסמה ידיעה, כי סיטונאי הבשר הקפוא במחוז תל-אביב שבתו ב"י ליוני ולא קנו ממחסני משרד המסחר והתעשייה, במח"א על שלדבריהם הם מקבלים בשר מאיכות טובה פחות מאשר באזורי הארץ האחרים. הסיטונאים טוענים, כי חלק מ-12,000 טונות הבשר שבמחסנים נמצא שם כשנה והדבר פוגע בצורת הבשר ומקשה את מכירתו. כן דורשים המה שמשד המסחר והתעשייה יבדוק מחדש בדיקה וטרינארית כל בשר הנמצא בארץ יותר משישה חודשים.

אבקש לדעת:

1. האם נכונות הטענות הכלולות בתלונות הסיטונאים?

2. אילו אמצעים נוקט משרדו כדי להבטיח אספקת בשר טרי ככל האפשר לאוכלוסיה?

שר-המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

1. הטענות אינן נכונות.

2. משרד המסחר והתעשייה מקפיד לשווק את הבשר הקפוא בשיטת "נכנס ראשון, יוצא ראשון". מידת ה"טריז" של הבשר המשווק היא איפוא פונקציה של רמת המלאי המוחזקת במחסני הממשלה.

הבשר נמצא בפיקוח ובהשגחה מתמידים של הרשויות הווטרינאריות, והמשרד מקפיד למלא אחר הוראותיהן.

966. מיקומו של מפעל רביעי בארץ לייצור מלט

הבר-הכנסת א. מויאל שאל את שר המסחר והתעשייה ביום ט"ו בסיון תשל"ד (5 ביוני 1974):

מהעתונות וממקורות מוסמכים נודע לי ש"סולל בונה" ו"החברה לישראל" עומדים להקים מפעל מלט רביעי בארץ, בפרוודור ירושלים, נוסף על "נשר" חיפה, "נשר" רמלה ו"שמשון" בית-שמש.

אודה לכבודו אם ישיבני לשאלות הבאות:

1. האם אינפורמציה זו נכונה?

2. אם כן — היש הצדקה מבחינה עניינית וא-קולוגית לקביעת המקום, כלומר להוסיף בפרוודור

חוברת כ"ה, ישיבה ע"ב

— שאלות ותשובות (בר"ל, ישעיהו, הורביץ, גרופר, מואב, ג. כהן, נוף) —

של ריחות הגורמים לסחרחרות וקשיים במערכת הנ-
שימה.

שאלות הן :

1. מה עשה משרד המסחר והתעשיה בעבר לחיסול
המפגעים הנגרמים על-ידי בית-החרושת "עסיס" ?

2. מה מתכונן משרד המסחר והתעשיה לעשות
כדי שמפעל "עסיס" יחסל את המטרדים האמורים ?

שר-המסחר והתעשיה ח. בר"ל :

1. מגיעות מפגעים מסוג זה אינה בתחום פעולתו
של משרד המסחר והתעשיה, אלא בתחום הפעולה של
משרד הבריאות והרשות המקומית.

2. למרות זאת עושה משרד המסחר והתעשיה לה-
חשת העברת המפעל מרמת-גן לאזור התעשיה החדש
בנתניה.

1063. שיטות הפיקוח על המחירים

חברת-הכנסת ג. כהן שאלה את שר המסחר והתעשיה
ביום כ"ג בסיון תשל"ד (13 ביוני 1974) :

בעקבות תלונתו של בעל חנות מכולת ב. זיל-
ברברג שברחוב דיונוגוף 246 בתל-אביב אבקש לדעת :

1. האם יש אמת בטענה שבחודשים נובמבר-
דצמבר 1973 הועברו למשרד (ברחוב מאזה 76, תל-
אביב), בהשאלה, קציני משטרה לצורך פיקוח על
המחירים ?

2. האם ידועה לך העובדה שרב-סרן שמעיה ורב-
סרן פרנקו ממשטרת ישראל לבשו בגדים אזרחיים, עב-
רו מאות חנויות באזור תל-אביב בהעמדם פני קונים,
ולאחר הקנייה וקבלת החשבון ביד והתשלום הוציאו
מכיסיהם תעודות משטרה ומילאו גליון בעוון מכירה
במחיר מופקע ?

3. אם הטענות נכונות — מי אחראי במשרדך על
ביצוע מדיניות זו של פיקוח על המחירים ?

שר-המסחר והתעשיה ח. בר"ל :

1. בחודשים אוקטובר-דצמבר 1973 נסתייע משרד
המסחר והתעשיה גם בשוטרים בפיקוח על המחירים.

2. שוטרי בשם שמעיה פרנקו עשה ביקורת מחירים
בחנויות רבות ולשם כך ערך קניות נסיון. כאשר נת-
קל בהפקעת מחירים, הציג את עצמו וגבה עדות
מתאמה.

3. הטענות בעיקרן נכונות ובדרך זו גילינו חנו-
נים שונים שהפקיעו מחירים בניגוד לחוק בתקופת
הלחימה ואחריה. הממונה על המחירים אחראי במשרד
על ביצוע מדיניות הפיקוח על המחירים.

1103. העסקת עובדים שהוכאו מארצות-הברית
במפעלי התשלובת הכימית בערד

חברת-הכנסת ע. נוף שאל את שר המסחר והתעשיה
ביום כ"ח בסיון תשל"ד (18 ביוני 1974) :

אבקש את כבודו להשיבני :

1. האם נכון כי תשלובת ערד מעסיקה 16 עוב-
דים בלתי-מקצועיים שהוכאו במיוחד מארצות-הברית,

רה שערכו האמנותי אינו מצדיק שיראוהו כסרט יש-
ראלי אינו מקבל החזר מס כלל.

סרט המוגדר על-ידי המועצה כבעל איכות גבוהה
מקבל החזר מס נמוך, ואילו סרט שהמועצה רואה
אותו כבעל איכות גבוהה נהנה מהחזר מס גבוה.

היו"ר י. ישעיהו :
שאלה נוספת לחברת-הכנסת הורביץ.

יגאל הורביץ (הליכוד) :

האם השר שבע-רצון מהרמה האמנותית של הס-
רטים הנהנים מסובסידיה ממשלתית בהיקף נרחב ?

שר-המסחר והתעשיה ח. בר"ל :

אני מוכרח להודות שראיתי רק אחדים מהם — — —

יגאל הורביץ (הליכוד) :

וזה מספיק לך.

שר-המסחר והתעשיה ח. בר"ל :

לא, אבל פשוט לא הספיק לי הזמן לראות יותר.
מחלקם אני בהחלט שבע-רצון, מחלקם פחות. אבל,
כאמור, התמיכה ניתנת לפי חוות-דעתה של מועצה
ציבורית, והיא פונקציה של הערכת המועצה את
איכות הסרט.

1005. הקמת מפעלי תעשיה בשלומי

חברת-הכנסת פ. גרופר שאל את שר המסחר והתעשיה
ביום כ"א בסיון תשל"ד (11 ביוני 1974) :

משרד המסחר והתעשיה החליט על הקמת מפעל
"זוגלובק" ומפעל מתכת "חניתה" בשלומי.

אבקש לדעת :

1. באיזה שלב של הקמה נמצאים מפעלים אלה ?

2. האם מתכנן משרדך זירוז ההקמה ?

3. האם שוקל משרדך הקמת מפעלים נוספים
בשלומי ?

שר-המסחר והתעשיה ח. בר"ל :

1. מפעל "זוגלובק" נמצא בשלבי בנייה מתקדמים.
ההחלטה הסופית תבניין מיקומו של מפעל. המתכת,
בשותפות קיבוץ חניתה ומשקיעים מחוץ-לארץ, עומדת
ליפול בשבועות הקרובים כשהנטייה היא להקימו בש-
לומי.

2. משרדי עושה זירוז הקמת המפעלים.

3. כן.

1006. המטרדים האקולוגיים הנגרמים על-ידי
מפעל "עסיס"

חברת-הכנסת ב. מואב שאל את שר המסחר והתעשיה
ביום כ"א בסיון תשל"ד (11 ביוני 1974) :

מפעל "עסיס" גורם למטרד חמור של רעש שבעה
ימים בשבוע, 24 שעות ביממה, לדיירים באזור רחוב
ו'בוטינסקי ברמת-גן, עשן ופיח נפלטים בכמות גדולה
וחודרים לתוך הבתים וכן יש במקום מטרדים חמורים

אבקש לדעת:

א. האם נכונה הקביעה הנ"ל?

ב. אם כן — מה היא הסיבה ששום בן אינו לומד בכיתה י"ב בבית-ספר תיכון מקצועי זה?

ג. מה הוא אחוז התלמידים במעלות הלימודים בבית-ספר על-יסודי מקרב גומרי בית-הספר היסודי?

ד. מה היא הסיבה שבבית-הספר הנ"ל אין כלל מסלול עיוני?

ה. מה יעשה משרד החינוך והתרבות כדי להרחיב ולהעמיק את החינוך העל-יסודי במעלות?

שר-החינוך והתרבות א. ירליון:

א. נכון שבתשל"ד לא לומדים בכיתה י"ב בנים.

ב. פתיחת כיתה י"ב אושרה לראשונה בבית-ספר זה בתשל"ד. בסוף תשל"ג, כשיגישו תלמידי י"א לבחינות גמר, עדיין לא היה ברור אם אמנם תיפתח כיתה י"ב במגמה מסמ"ם (מסלול מקצועי מיוחד). משום כך עזבו הבנים את בית-הספר בסוף י"א ואילו הבנות שלא התגייסו ולא יצאו לעבודה נשארו במעלות ומשפתחת כיתה י"ב המשיכו ללמוד בה.

ג. 80% בערך.

ד. התלמידים המסוגלים ללימודים עיוניים פונים למוסדות פנימייתיים מחוץ למעלות, בעיקר למוסדות תורניים. הנשארם לומדים בתיכון המקצועי.

ה. משרדנו נערך לפעולות רבות להרחבה ול-העמקה של החינוך העל-יסודי במעלות. תכנית זו כוללת פתיחת חטיבת-בנים (אולי כבר בתשל"ו) וקיום מוסד דות חינוך על-יסודיים מקיפים במקום.

היו"ד י. ישעיהו:

שאלה נוספת לחבר-הכנסת אליעד.

נשים אליעד (המפלגה הליברלית העצמאית)

אני בכל זאת הייתי מבקש לדעת מהי הסיבה שאין מסלול עיוני. אני מבין שבפועל הם לומדים בבית-ספר מקצועי. אבל מדוע אין מסלול עיוני במקום?

שר-החינוך והתרבות א. ירליון:

הסיבה היא היסטורית. כאשר היו מעט תלמידים, הם היו נוהגים לפנות למוסדות פנימייתיים, ושם זכו ללימוד טוב ולטיפול חברתי טוב. אלה שלא הלכו למוסד פנימייתי למדו במגמה מקצועית. כאמור, עם גידול מספר התלמידים במקום אנו נערכים להפעיל כל מסלולי החינוך במעלות.

1003. השתתפות הממשלה בתקציבי הפיתוח של האוניברסיטאות

חבר-הכנסת ש. לורנץ שאל את שר החינוך והתרבות ביום כ"א בסיון תשל"ד (11 ביוני 1974):

"הארץ" מיום י"ט בסיון תשל"ד מייד מאמר ראשי לבניית קאמפוס האוניברסיטה העברית בהר-הצופים.

מלבד הטענות שיש לעתון על הפגיעה במראה המסורתי של ירושלים עקב הבנייה הצפופה בהר-

ודמי טיטם הלך ושוב שולמו על-ידי החברה וכן חלק משכר הדירה שלהם?

2. אם התשובה לשאלה 1 חיובית, מה הסיבה לכך ומדוע אין מעסיקים עובדים ישראלים בתפקידים אלה?

שר-המסחר והתעשייה ח. ברילב:

1. נכון, חברת "ערד" — תעשיות כימיות בע"מ" העסיקה 16 עובדים שהובאו מארצות-הברית על-ידי החברה בתנאים האמורים.

2. בראשית השנה עדיין היו 40% מעובדי החברה בשירות מילואים ולפי התחזיות שנמסרו להנהלת המפ" על צפוי היה כי מצב זה יימשך עוד חודשים רבים. שירות התעסוקה לא יכול היה לספק עובדים שיחליפו את המגויסים, ועל כן נאלצה החברה לחפש מתנדבים מארצות-הברית — בעיקר סטודנטים להנדסה כימית — להביאם לישראל על חשבונה, להשתתף בסכום עד 100 לירות לחודש בהוצאות הדיור שלהם בערד, ולשלם להם שכר של עובד מתחיל.

גוייסו בארצות-הברית 16 עובדים, כמפעילים, ומ"חציתם עדיין עובדים במפעל. עד היום נתקל המפעל בקשיים בהשגת עובדים ישראלים.

1146. סגירת מאפיית כין בחיפה

חבר-הכנסת א. לבנבראון שאל את שר המסחר והתעשייה ביום ה' בתמוז תשל"ד (25 ביוני 1974):

בכלי התקשורת נמסר על סכנת סגירת מאפיית כין במפרץ חיפה. כידוע, מעסיקה מאפיית כין יותר מ-100 עובדים ומספקת חלק ניכר מכמות הלחם הנצרכת בחיפה והסביבה.

אבקש לדעת:

1. האם יש יסוד ל ידיעה זו?

2. מה הן הסיבות שבגללן רוצים בעלי המאפייה לסגור אותה?

3. מה הם הצעדים שנוקט משרד המסחר והתעשייה כדי לאפשר את המשך הפעלתה של מאפיית כין?

שר-המסחר והתעשייה ח. ברילב:

1. התשובה חיובית.

2. סיבות אישיות (אחד מהשותפים קשיש והשני חולה).

3. מאפיית כין נסגרה בסוף השבוע שעבר והמשרד דואג כי הספקת הלחם בחיפה וסביבתה תימשך כסדרה.

984. החינוך העל-יסודי במעלות

חבר-הכנסת נ. אליעד שאל את שר החינוך והתרבות ביום כ' בסיון תשל"ד (10 ביוני 1974):

במכתב קוראים לעתון "מעריב" (28 במאי 1974) כותב המורה אברהם דפנה, המלמד בבית-ספר התיכון בעמק-חפר, כי בביקורו עם תלמידיו בבית-הספר התיכון במעלות (שהוא בית-ספר מקצועי) נוכח לדעת כי בכיתה י"ב של בית-הספר הנ"ל אינו לומד אפילו בן אחד, אלא רק בנות לומדות בה.

בכל הקאמפוסים, בניינים ששטחם הכולל (ברוטו) מסתכם ב־350,000 מ"ר, לערך, — מתוך זה כ־2/3 מבנים להוראה, מינהלה וכו' וכ־1/3 מעונות סטודנטים. הווי אומר, השטח הממוצע לסטודנט הוא כ־15 מ"ר (ברוטו) במבני הוראה, מחקר וכו', ובנוסף — מיטה אחת לכל 2.3 סטודנטים. אין לי נתונים על אוניברסיטאות בעולם.

4. מדיניות של הממשלה לגבי השתתפות בבנייה במוסדות להשכלה גבוהה עברה שינויים במשך השנים; בשנים קודמות נעה ההשתתפות בין 25% ל־66% לפי אופי המבנה. לאחרונה ההשתתפות היא בדרך כלל 50%, לפי העקרון שכנגד כל לירה של תרומה מעמידה הממשלה מצדה לירה כהקבלה (אם כי בסופו של דבר שיעור ההשתתפות גבוה יותר בגלל התיירות וכדומה).

ועדת ההקצבות שהוקמה, ליד המועצה להשכלה גבוהה מתכוונת לבחון מחדש את סוגיית השתתפות הממשלה בהוצאות הפיתוח ולקבוע כללים וקריטריונים. עם זאת יש לזכור שלגבי מרבית הבנייה המתוכננת עד סוף העשור הנוכחי קיימות התחייבויות של הממשלה לממן מחצית מהעלות ובמקרים מסוימים אף יותר.

1051. שכרם של חברי הסגל האקדמי באוניברסיטאות

חברה הכנסת ח. שמעוני שאל את שר החינוך והתרבות ביום כ"ג בסיון תשל"ד (13 ביוני 1974):

על־פי העתונות שכרו של פרופסור ראש חוג במוסדות להשכלה גבוהה מגיע לכ־10,000 לירות לחודש. לבעלי תפקידים זוטרים יותר נע השכר בין 6,000 לירות ל־9,000 לירות לחודש.

שאלותיו הן:

1. מה היא טבלת השכר במוסדות להשכלה גבוהה, לרבות הטבות וחריגים הנלווים לשכרם?
2. כמה אנשים משתכרים בסדר־הכל בטבלות שר הנ"ל בכל מוסדות ההשכלה הגבוהה ומוסדות המקור?
3. מה הוא סדר־הכל השכר שמשלמים לאלה?
4. לכמה שעות עבודה בשבוע מתייחס שכר זה?
5. האם לדעת השר מוצדק שכר זה?
6. כיצד משפיע סולם זה על פערים ותביעות שכר אחרות במדינה?
7. כיצד תורם סולם שכר זה למדיניות של סתמת פערים?

שר החינוך והתרבות א. ידליון:

1. הממשלה לא אישרה את ההסכם שנחתם בין המוסדות לבין הסגל האקדמי בניגוד לדעתה. מרכיבי הסכם השכר של הסגל, לרבות התיקונים שהוצעו על־ידי המוסדות בשעתם ואושרו על־ידי הממשלה, הם כלהלן:

המשכורת הבסיסית (שכר יסוד, תקן ותוספת יוקר) של הסגל נעה בין 1,444 לירות לדרגת אסיסטנט ועד 4,465 לירות לפרופ' מן המגוון בשיא תקו. סכום זה כולל שכר קידום שפירושו שפרופסור ומרצה

הצופים קובל העתון על ההוצאה הכספית הגדולה הכ־רוכה בבניית הקאמפוס החדש.

בין השאר נאמר שם: "קאמפוס זה תוכנן כאילו מצוי הוא במדינה עשירה, שאין לה בעיות אחרות וזולת הקמת בנייני ומיתקני פאר. הוצאות בניית הקאמפוס הסתכמו, כנראה, בכמיליארד לירות ולפי האומדן יידרש עוד כחצי מיליארד לשם השלמת המבנים. קשה למצוא צידוק במדינה כשלנו... להשקעות כה גבוהות בבנייני פאר אוניברסיטאיים".

והעתון מסכם: "למדינת ישראל יעדים אחרים, בנוסף על המימון הבזבזני של ההשכלה הגבוהה במדינה... הממשלה נותנת סובסידיה גדולה ביותר למימון ההשכלה הגבוהה... הכלל של "הכל במידה" יאה גם לאוניברסיטאות. הקאמפוס הנבנה על־הר הצופים הוא דוגמה לאבדן אמת־המידה".

רצוני לשאול:

1. בכמה מסתכמות עד עתה הוצאות בניית הקאמפוס על הרי־הצופים, ובכמה נאמד הסכום שעוד יידרש כדי להשלים את בניית הקאמפוס?

2. מה הוא הסכום שהקציבה הממשלה לבניית הקאמפוסים האוניברסיטאיים בשנת התקציב הקודמת, ומה הסכום המוצע למטרה זו בשנת התקציב הנוכחית?

3. מה הוא הממוצע של מטר מרובע בנייה על כל סטודנט בקאמפוסים של האוניברסיטאות המפורסמות בעולם, כגון: קמברידג', אוקספורד, סורבון, קולומביה, ומה הוא הממוצע של מטר מרובע בנייה באוניברסיטה העברית בירושלים על שני הקאמפוסים שלה, בגבעת־רם ובהרי־הצופים?

4. האם מוכן כבוד השר לפעול ברוח הדברים שב־מאמר הראשי הנ"ל וליוזם את צימצום השתתפות הממשלה בבניית הקאמפוסים של האוניברסיטאות בארץ?

שר החינוך והתרבות א. ידליון:

1. תכנית הבנייה של הקאמפוס בהרי־הצופים מקיפה שטח בנייה של כ־300,000 מ"ר ברוטו (לרבות חניונים, מינהרות ומיתקנים אחרים מתחת לפני הקרקע ושיפוץ מבנים ישנים), מזה כ־80,000 מ"ר למעונות סטודנטים. עד עתה נשלמו ונמצאים בשימוש מבנים בשטח כולל של כ־90,000 מ"ר (ברוטו).

עד היום הוצא לבנייה בהרי־הצופים סכום של כ־200 מיליון לירות והשלמת תכנית הבנייה נאמדת בהוצאה נוספת של כ־400 מיליון לירות. יש לציין שפרוייקט זה הוא במסגרת התכנית המיוחדת לפיתוח ירושלים המאוחדת ויש להשקעה זו גם תמורה בעלת ערך מדיני, בטחוני ואסטרטגי.

2. בשנת הכספים 1973/74 הקצתה הממשלה סכום של 113 מיליון לירות כהשתתפות במימון הוצאות הפיתוח בכל מוסדות ההשכלה הגבוהה. בהצעת התקציב ל־1974/75 כלול לצורך זה סכום של 97 מיליון לירות. סכום זה אינו מכסה את כל התחייבויות הממשלה ומתנהלים דינויים להגדלתו. הסכומים הללו נועדו לממן מחצית מעלות ההשקעות במוסדות ההשכלה הגבוהה כאשר המחצית השנייה ממומנת על־ידי תורמים.

3. ברשות האוניברסיטה העברית מצויים כיום,

הנות מתוספת זו, משכורתם הבסיסית תהיה נמוכה ב-545 לירות מהנקוב לעיל.

2. מספר האנשים המשתכרים לפי האמור ב"1) לעיל מקיף כ-5,500 חברי הסגל במוסדות להשכלה גבוהה, מהם: כ-1,000 פרופסורים, כ-900 מרצים בכירים, כ-1,000 מרצים וכ-2,600 מדריכים ואסיסטנטים.

3. סך כל ההוצאה השנתית של המוסדות לביצוע כל מרכיבי הסכם השכר, למעט ההפרשות הסוציאליות בשביל הסגל, מסתכמת ב-215 מיליון לירות, לערך, לשנה.

4. עבודתו של חבר הסגל האקדמי הבכיר מורכבת משעות מגע (הוראה), מחקר, הנחיות משתלמים לתואר גבוה והשתתפות בוועדות אקדמיות ומינהליות שונות. מספר שעות המגע למשרה מלאה הוא 8 שעות מגע פירושה שעת עבודה עם סטודנטים לפי מערכת שעות מאושרת. מורה-עוזר, המשתלם לקראת תואר גבוה, יקדיש 16 שעות שבועיות להוראה (שעות מגע ותרגילים).

שעות עבודתו של המורה מחוץ לשעות המגע אינן קבועות במסמרות. ההנחה היא שכל שעותיו של חבר הסגל קודש לעבודת ההוראה והמחקר.

5. מערכת השכר ותנאי העבודה של הסגל האקדמי במוסדות להשכלה גבוהה משקפים תולדה של התפתחויות במישור המקומי, שלא כולו היו מבוקרות ומקובלות על הממשלה במישור הארצי. החל מיולי 1972, לפי החלטת הממשלה שהתקבלה בעקבות המשיבר הכספי שפקד את האוניברסיטאות, שותפה הממשלה במשאומתן שמתנהל והיא צד להסכמי העבודה שנחתמים בין המוסדות לסגל שלהם.

התיקונים במערכת השכר שאושרו לאחרונה על-ידי הממשלה הם במגמה להשתית מערכת השכר של הסגל על בסיס ארצי, תוך ביטול הריגים שמקומם לא יכירם במערכת שכר תקינה. מערכת שכר כזאת, אם לא יחרגו ממנה, תיראה בעיני כסבירה.

6. מערכת השכר המתוקנת כפי שאושרה על-ידי הממשלה, ללא החריגים הקיימים בהסכם בין הסגל לבין המוסדות, אין בה כדי להגדיל פערים ואינה צריכה, לדעתנו, להוות עילה לתביעות שכר של ציבורי עובדים אחרים.

7. ראה תשובתי ל-(5) ול-(6).

1053. פתיחת מסלול לימודים לתואר שני במכון לקרימינולוגיה

הכריז הכנסת א. כין שאל את שר החינוך והתרבות ביום כ"ג בסיון תשל"ד (13 ביוני 1974):

החל משנת תשכ"א פועל באוניברסיטה העברית המכון לקרימינולוגיה ובו לומדים במשך שנתיים בעלי תואר בא. עם סיום לימודיהם בהצלחה הם מקבלים תעודה על סיום הקורס. לוו אין כל סטאטוס אקדמי. בשנת 1971 אישרה הוועדה המתמדת של האוניברסיטה, עקרונית, הצעת תכנית שהוגשה על-ידי המכון להנהיג מסלול לקראת תואר שני — מ.א.

ב"מדריך לחלמיד החדש" (שצורף בזה) מופיעה הערה הקובעת ש"במשך השנה צפויות החלטות בדבר

בכיר זכאים לתוספת בשיעור 7.5% לכל שלוש שנים של שהייה בדרגתם עד למאקסימום של 30%.

תוספת תפקיד — למלאי תפקידים (כמו ראשי חוגים וכו') מיתוסף גמול תפקיד בסך 20% מהמשכורת הבסיסית, כאשר האוניברסיטאות מנכות מס בשיעור 27.5% ללא אישור ונציבות מס ההכנסה דורשת מהאוניברסיטאות לשלם את הפרשי המס כחוק.

ספרות מקצועית — סכום הנע בין 50 לירות לחודש לאסיסטנט ועד 76 לירות לחודש לפרופסור מן המניין. הסכומים הנ"ל, לרבות הפרשי המס המשתלמים על-ידי המוסדות לשנת 1973/74, נעים בין 70 לירות לאסיסטנט ועד 187 לירות לפרופסור מן המניין.

קרן השתלמות ודמי חברות באגודות המקצועיות — לזכות איש הסגל נוקפים מדי שנה סכומים בשיעור כדלקמן: פרופסור מן המניין — 1,400 דולאר; פרופסור-חבר — 914 דולאר; מרצה בכיר — 686 דולאר. שיעורי המענק צמודים להתיקריות בחו"ל (ממוצע אנגליה-ארצות-הברית) ומעודכנים אחת לשנה ב"באפריל".

אפשרות להירשם לאיגודים מספר (עד 5) בסכום כולל של 70 דולאר לשנה. סכום זה מצטרף לקרן ההשתלמות.

מענק שבתון וכרטיסי טיסה — לאיש הסגל מדרגת מדריך ד"ר זכות לשנת שבתון כל שש שנות שירות, כאשר היציאה היא בהגיעו לדרגת מרצה.

מענק השבתון — בשיעור של מענק של חודשיים לכל שנת שירות. המענק הנוכחי (1 באוקטובר 1973, המעודכן לפי ההתייקריות הממוצעות בחו"ל) הינו בשיעור של 962 דולאר לפרופסור מן המניין, 777 דולאר לפרופסור-חבר ו-611 דולאר למרצה בכיר.

כן יש זכות לכרטיס טיסה אחד הלך וחזור לכל 4 שנות שירות (עד היעד הרחוק ביותר). מחיר הכרטיס לגיורירוק וחזרה (לרבות מסים) הוא בסך של 5,670 לירות. כן קיים תשלום המעביד לביטוח לאומי ומס מקביל בשנת השבתון.

רכב — השתתפות לצרכי עבודה מדרגת מרצה ומעלה בסך מירבי מ-198 לירות למרצה ועד 518 לירות לפרופסור מן המניין לחודש כנגד דיווח המתחייב מתקנות והוראות המס.

טלפון — השתתפות מירבית מדרגת מרצה מ-50 לירות לחודש ועד לסך של 135 לירות לחודש לפרופסור מן המניין.

ביטוח חיים — השתתפות המוסד במחצית ההוצאה לביטוח חיים — 8 לירות לחודש לכל הדרגות.

תוספת מחקר — היא תוספת חריגה שהונהגה על-ידי המוסדות להשכלה גבוהה ללא אישור הממשלה ושבהתאם להחלטת ועדת השרים לענייני שכר תוקמה לרשימת מקבליה בעבר, כאשר כל תוספת שכר בעתיד תקוון ממנה. תוספת זו היא בסך 20%—25% מהמשכורת כאשר האוניברסיטאות מנכות מס בשיעור 27.5% ללא אישור ונציבות מס ההכנסה דורשת מהאוניברסיטאות לשלם את הפרשי המס כחוק.

פרופסורים מן המניין בשיא הוותק, שימשיכו ל-

חוברת כ"ה, ישיבה ע"ב

— שאילתות ותשובות (כץ, ידליו, פעיל, לורנץ) —

אחד עם ערבים וכי רבים, מהסטודנטים היהודים מעדיפים כי יהיו מקלחות ומטבחים נפרדים ליהודים ולערבים?

ג. האם אין השר חושב כי מוטב לבטל את הרישום של בן מיעוטים בכרטיסי השירותים של הסטודנטים הערבים?

ד. מה חושב השר לעשות כדי לשנות אווירה לאומנית זו?

שר-החינוך והתברות א. ידליו:

לכל השאלות: הידיעה שהופיעה בעתון הסטודנטים "פי האתון" אינה נכונה. עורך העתון התנצל על המידע הכוזב בגיליון מס' 18 מיום 17 ביוני 1974 תחת הכותרת "טעות מצערת".

1057. שכרם של הפרופסורים באוניברסיטאות

הכרי-הכנסת ש. לורנץ שאל את שר החינוך והתברות ביום כ"ג בסיון תשל"ד (13 ביוני 1974):

"מעריב" מיום כ' בסיון תשל"ד מפרסם ידיעה תחת הכותרת: "שכר (עם 'חריגים') של פרופסור 10,000 לירות לחודש".

בידיעה נאמר כי "בידיקות שנעשו על-ידי הממונו: על השכר במשרד האוצר מראות כי הסגל הבכיר באוניברסיטאות מגיע לרמת שכר גבוהה ביותר". ולאחר מכן באה רשימה מפורטת של משכורות הפרופסורים לדרגותיהם השונות, ולפיה מגיעה המשכורת של פרופסור-חבר, שהיא הנמוכה ביותר, ל-5,456 לירות לחודש.

אבקש לדעת:

1. האם הדברים המתפרסמים באותה ידיעה נכונים?

2. אם כן — מה בדעת כבוד השר לעשות כדי שרמת השכר של הפרופסורים לא תחרוג מנורמה המתקבלת על הדעת?

3. אם הדברים שבידיעה הנ"ל אינם נכונים, מה שיעור שכרם החודשי של הפרופסורים לדרגותיהם השונות, לרבות כל התוספות וההטבות הניתנות להם?

שר-החינוך והתברות א. ידליו:

1. הנתונים המתפרסמים בידיעה לקוחים מתוך מערכת שלמה המפרטת את העלות של כל אחד מהמרכיבים של הסכם השכר עם הסגל, הכולל תיקונים שהוצעו על-ידי המוסדות ואושרו על-ידי הממשלה.

הידיעה אינה מפרטת את שכר הסגל האקדמי בדרגות מרצה עד אסיסטנט, שהם כ-2/3 מהסגל.

כן מתמקדת כותרת הידיעה בצירוף המיירבי האפי שרי של המרכיבים כנ"ל לפרופסור מן המגנין בשיא ותקו, אשר ממלא תפקיד של ראש חוג ונהנה גם מתוספת השכר החריגה של "תוספת מחקר".

2. ראה תשובתי מהיום לשאלה 5 לשאלתה מס' 1051 של חבר-הכנסת חביב שמעוני.

3. ראה תשובתי לשאלה 1 לאותה שאלתה של חבר-הכנסת חביב שמעוני.

פתיחת מסלול לימודים לקראת התואר מוסמך. על קיום מסלול זה תפורסם הודעה בנפרד".

הערה זו מופיעה כבר כשנתיים, ועד כה לא נפתח המסלול לקראת תואר שני.

אבקש להשיבני (בתוקף תפקידך כשר החינוך והתברות ויושב-ראש המועצה להשכלה גבוהה) על השאלות הבאות:

1. האם אתה מחייב הקמת מסלול לקראת תואר שני בתחום הקרימינולוגיה?

2. מה כוונתך לפעול על-מנת שההערה דנן תוגש או תוצא מה"מדריך לתלמיד החדש"?

שר-החינוך והתברות א. ידליו:

התשובה לשאלתה מסתמכת על התשובה שנתקבלה מרקטור האוניברסיטה העברית בירושלים:

בפאקולטה למשפטים מתקיימים זה שנים לימודי קרימינולוגיה. מתקבלים ללימודים בעלי תואר ב.א. ועם טיפוס לימודיהם מוענקת להם תעודה.

הפאקולטה החליטה עקרונית על כינון מסלול לימודי מ.א. בקרימינולוגיה. אישור הדבר בוועדה המתמדת של הסנאט והביצוע עוכבדו על-פי בקשת הפאקולטה.

הסיבה לאי-פתיחת מסלול מ.א. היא העדר סגל מורים מתאים. לאחר פרישתו של ראש המכון לקרימינולוגיה נותרו שני מורים בדרגת מרצה ושני מורים ללא תואר דוקטור שהם אסיסטנטים או מדריכים. בנוסף עליהם יהיו במכון בשנה הקרובה שני פרופסורים-אורחים, אשר אין בטחון שיישארו בארץ. סגל זה מספיק בדיוק למילוי צרכי ההוראה במסלול התיאורטי, ואינו מספיק בשום פנים לביצוע לימודי מ.א.

התלמידים שהתקבלו למסלול התעודה ידעו כי לימודי המ.א. הם בשלב תכנון ולא היתה כל הבטחה לתלמידים אלה שאכן ייפתחו לימודי מ.א., ואם ייפתחו — שתלמידי מסלול התעודה יעברו למסלול המ.א.

ההערה ב"מדריך לתלמיד החדש" אינפורמטיבית בלבד ומטרתה לאפשר, בין השאר, לתלמיד שאינו מעוניין בלימודי תעודה, לעקוב אחר התפתחות באוניברסיטה לקראת פתיחה אפשרית של לימודי מ.א.

1054. ידיעה בדבר אפליית לרעה של הסטודנטים

בני המיעוטים בשירותי האוניברסיטה העברית

הכרי-הכנסת מ. פעיל שאל את שר החינוך והתברות ביום כ"ג בסיון תשל"ד (13 ביוני 1974):

בעתון הסטודנטים "פי האתון" (גיליון מס' 17 מיום 10 ביוני 1974) התפרסם כי בכרטיסי השירותים של הסטודנטים הערבים באוניברסיטה העברית בירושלים מופיעות שתי אותיות ב"מ שעניינן: בן מיעוטים.

רצוני לשאול:

א. האם הדבר אינו סימפטום לאפליה על בסיס לאומני?

ב. האם נכונה האינפורמציה המצויה ב"פי האתון" כי סטודנטים יהודים אינם רוצים להתגורר בחדר

פורסם בית"ר ירושלים נגד פתח-תקווה, שנערך בירושלים, שמרו 50 שוטרים ו-10 פרשים והיה שקט, ודווקא כאשר המשחק נערך בפתח-תקווה, במקום חוץ, שם התרחשו התפרעויות, בין היתר משום שלא היו שוטרים במקום.

שרי-החינוך והתרבות א. ידליון:
או שאתה צודק או שאתה לא צודק, הדבר צריך להיבדק.

1099. התכניות לחינוך מיני בבתי-הספר

חבר-הכנסת י. בארי שאל את שר החינוך והתרבות ביום כ"ח בסיון תשל"ד (18 ביוני 1974):

מטעם המרכז לדמוגרפיה שבמשרד ראש הממשלה נערך מחקר בנושא ההתנהגות המינית של בני הנוער בישראל.

אבקש לדעת:

כיצד משפיעים ממצאי המחקר על התכניות לחינוך מיני בבתי-הספר?

שרי-החינוך והתרבות א. ידליון:

דין-וחשבון על המחקר פורסם לפני חודש ימים וממצאיו ומסקנותיו יילקחו בחשבון בהכנת התכנית ובהכשרת המורים בשלב הנוכחי. מהמחקר מתברר, כי הנושא מעסיק את בני הנוער במידה רבה. חלקם מתחילים בפעילות מינית בגיל צעיר, רמת הידע נמוך, כה, מקורות הידע אינם מספיקים, והבעיה כולה היא חלק ממערכת היחסים החברתיים של בני הנוער. הלקחים שאנו מוציאים מהמחקר הם שנושא החינוך המיני והחינוך לחיי משפחה צריך להיכלל במסגרת החינוך לערכים וליחסי אנוש המבוססים על יחס כבוד לזולת ועל אחריות, וכי יש להכין תכניות מתאימות להכשיר הורים, מחנכים ואנשי מקצוע בנושאים אלה.

החינוך המיני והחינוך לחיי משפחה איננו חובה, והוא מופעל בבתי-הספר המוכנים לכך ובהם קיים כוח-האדם המתאים.

אנו מתרכזים עתה בהכשרת המורים, בתכניות מתאימות ובמעקב אחר הפעלת התכניות במסגרות נסיוניות באוכלוסיות שונות.

1109. עידוד קריאת העתונות לילדים

חבר-הכנסת א. כץ שאל את שר החינוך והתרבות ביום כ"ח בסיון תשל"ד (18 ביוני 1974):

אבקש לענות על השאלות הבאות:

1. האם קיימות במשרד הנחיות מיוחדות לגבי עידוד הקריאה בשבועונים לילדים המופיעים בארץ?

אם כן — מה תכנן?

2. אילו דרכים נוקט המשרד על-מנת לעודד קריאת השבועונים הללו על-ידי תלמידים הטעונים טיפוח?

3. המוכן משרד לחפש דרכים נאותות להפצת עתונות לילדים במשפחות טעונות טיפוח?

שרי-החינוך והתרבות א. ידליון:

1. במסגרת פעולות ההדרכה של הפיקוח לעידוד הקריאה מופנית תשומת-לב התלמידים לעתונות לילדים.

1097. היוזקותם של בתי-הספר לשירותיהן של חברות שמירה

חבר-הכנסת ע. נוף שאל את שר החינוך והתרבות ביום כ"ח בסיון תשל"ד (18 ביוני 1974):

בתי-ספר שונים משתמשים בשירותיהן של חברות שמירה לצורך הגנת בתי-הספר מפני מחבלים.

רצוני לשאול:

1. האם יש פיקוח על איכות כשרן ואחריותן של חברות אלו?

2. האם הנחה משרד החינוך והתרבות את בתי-הספר לשירותיהן של אילו חברות להיוקק ולשירותיהן של מי לא להיוקק?

שרי-החינוך והתרבות א. ידליון:

1. למשרדנו אין פיקוח על חברות שמירה.

2. לא ניתנו כל הנחיות לבתי-הספר להיוקק לשירות של חברות אלו או אלו.

היו"ר י. ישעיהו:

שאלה נוספת לחבר-הכנסת נוף.

עקיבא נוף (הליכוד):

מדוע לא ניתנו הנחיות כאלה כאשר יש כל כך הרבה תלונות, שחברות מסוימות עושות את העניין באופן שארלאטאני או אנטי-בטחוני?

שרי-החינוך והתרבות א. ידליון:

לא הצענו לבתי-הספר להודק לשירותן של חברות. אנחנו איננו חושבים שכל מוסד במדינה צריך להיות מוגן על-ידי שומרים בשכר ואיננו יכולים להגיע לכך שרק בתי-ספר שבהם ההורים יכולים לשלם יודקו לשירות זה.

1098. שמירה על הסדר במגרשי ספורט

חבר-הכנסת י. בארי שאל את שר החינוך והתרבות ביום כ"ח בסיון תשל"ד (18 ביוני 1974):

נוכח ההתפרעויות ההמוניות האלימות של קהל הצופים במגרשי הכדורגל אבקש לדעת:

האם נכונה רשות הספורט לנקוט יזמה כדי להגביר במידה מספקת את כוח המשטרה האמור לשמור על הסדר במגרשים?

שרי-החינוך והתרבות א. ידליון:

רשות הספורט יזמה בעבר ותיווה גם בעתיד פגיונות ודיונים עם משטרת ישראל, לפי הצורך.

המשטרה היא הקובעת, לפי שיקוליה ויכולתה, את מספר השוטרים הדרושים לתפקידי שמירה על הסדר במגרשים.

היו"ר י. ישעיהו:

שאלה נוספת לחבר-הכנסת בארי.

ירידיה בארי (הליכוד):

המשטרה טוענת 'שהדבר גם תלוי במספר השוטרים שהאגודה מזמינה ומוכנה לשלם בעדם. במשחק המ-

1163. האחריות, לבטחונם של בתי-הספר

חבר-הכנסת י. מ. אברמוביץ שאל את שר החינוך והתרבות ביום ה' בתמוז תשל"ד (25 ביוני 1974):

"הארץ" מיום ג' בתמוז תשל"ד מוסר בשם מזכיר הסתדרות המורים, חבר-הכנסת שלום לוין, על "אי-סדרים בכל הנוגע לבטיחות בבתי-הספר".

לדברי העתון "עד עצם היום הזה לא נקבע באורח מוחלט וסופי מי היה המשרד או הרשות האחראים לבטיחות בבתי-הספר... משרד החינוך והתרבות לא מצוייד באמצעים הדרושים להבטיח את מוסדות החינוך... משרד המשטרה טוען כי אין ברשותו כוח האדם הדרוש למשימה זו... ואילו משרד הבטחון סבור כי צה"ל מופקד על שלום ישראל בגבולות".

אבקש לדעת:

לנוכח חשיבותו ודחיפותו של נושא זה הקשר בפיקוח נפשות והנוגע לבטחונם ושלומם של ילדי ישראל אילו צעדים נוקט כבודו כדי למצוא פתרון לבעיה הנ"ל במהירות האפשרית ביותר?

שר-החינוך והתרבות א. ידלן:

האחריות הכוללת לבטחון פנים היא בידי משטרת ישראל. האחריות הישירה לבטחון במערכת החינוך היא בידי משרד החינוך והתרבות.

נעשו סידורים להוצאת הוראות בטחון משותפות למשרד החינוך ולגורמי הבטחון. ההנחיות יתפרסמו בימים הקרובים.

1197. כיסוי ההוצאות הקשורות בפעולות גדנ"ע

חבר-הכנסת י. ארידור שאל את שר החינוך והתרבות ביום ז' בתמוז תשל"ד (27 ביוני 1974):

לקראת מחנה גדנ"ע שנערך בבית-שמש לתלמידי כיתות ט' בבית-הספר התיכון רמלה—לוד בחודש מאי השנה נדרשו התלמידים לשלם סך 35 לירות לכיסוי הוצאות ולהביא עמם בקופסאות שימורים כמזון לכל משך המחנה וכן ציוד מחנאי.

אבקש לדעת:

1. מדוע חייבים הורי התלמידים לשאת בהוצאות פעולות הגדנ"ע?

2. מה יעשו תלמידים שלהוריהם אין היכולת לשאת בהוצאות אלו — האם הם צריכים לבקש פטור מטעמי עוני?

3. האם אין דין פעולות הגדנ"ע כדין פעולה בט' חוגית שהוצאותיה לא על משתתפיה?

שר-החינוך והתרבות א. ידלן:

בבית-הספר רמלה—לוד מתקיימות גיחות כהר וחבת תכנית הלימודים ביומת הנהלת בית-הספר ומר-עצת התלמידים ובאישור הפיקוח על הגדנ"ע. שעות האימון הן מעבר לתכנית האימונים הרגילה.

הוצאות קיום מפעלים שמחוץ לתכנית רגילה מת-כסות בדרך כלל ממקורות שונים: בחלקן על-ידי משרדנו — לעידוד המפעלים, קופת ועד ההורים וה-תלמידים עצמם.

פעולות הגדנ"ע הן מערך של פעילות חברתית-ערכית ולא סתם פעולה בטחונית.

כן פורסמה חוברת "השיעור בעתון לילדים" הכו-ללת מערכי שיעורים לעזרת המורים לצרכי השיעור המוקדש לעידוד הקריאה בעתוני ילדים.

2—3. קיים הסכם עם מינהלות של עתוני ילדים ולפיו יכולים בתי-הספר לטעון טיפוח לרכוש עתוני ילדים בהנחה של 50%.

משרדנו משתתף בהוצאה זאת בהקצבה נוספת ולמעשה יכול הילד הטעון טיפוח לרכוש את העתון במחיר של 25% ממחירו הנומינאלי.

1117. השתתפות תלמידים בקבלת-הפנים לנשיא

ארגון-החברות ברחובות ירושלים

חבר-הכנסת ח. שמעוני שאל את שר החינוך והתרבות ביום כ"ט בסיון תשל"ד (19 ביוני 1974):

נפוצו ידיעות כאילו אולצו תלמידים להשתתף בקבלת-הפנים לנשיא ארגון-החברות ברחובות ירושלים.

שאלותי הן:

1. מה האמת בידיעות אלו?

2. אם נכונות הן, מה הסיבה לכך?

3. האם פעולה זו היא חינוכית?

שר-החינוך והתרבות א. ידלן:

אין אמת בידיעות שנפוצו.

1118. השתתפות המדינה בפיתוח הרי-הצופים

חבר-הכנסת ש. לוין שאל את שר החינוך והתרבות ביום כ"ט בסיון תשל"ד (19 ביוני 1974):

לפי ידיעות שהגיעו לידי הוצאו עד היום מיליארד לירות לפיתוח הרי-הצופים, ולפי האומדן ישקיעו בפיתוח עוד חצי מיליארד לירות (פי 5 מהמתוכנן).

לעומת זאת השקיעה הממשלה בעשר השנים האחרונות בבניין בתי-ספר למערכת החינוך 0.5 מיליארד לירות בלבד.

אודה לכבודו אם ישיבני על השאלות הבאות:

1. האם נכונות הידיעות הנזכרות לעיל?

2. מה היא השתתפות המדינה בפיתוח הרי-הצופים?

3. האם נבדקה ונבחנה ואושרה על-ידי גורם ממלכתי מוסמך תכנית הפיתוח של ההר?

4. האם אין אפשרות לקמץ בהוצאות הפיתוח של הרי-הצופים (ותכנית דומות) ולהגדיל את הוצאות הפיתוח במערכת החינוך?

5. האם הנך מוכן לדאוג שלא יאשרו עוד תכניות פיתוח גראנדיוזיות כל עוד לא יוקמו בניינים נאותים לחינוך היסודי, לחינוך המיוחד ולחטיבות-הביניים?

שר-החינוך והתרבות א. ידלן:

ראהנא תשובתי מהיום לשאלתה מס' 1003 של חבר-הכנסת שלמה לורנץ.

אוסף שבארבע השנים האחרונות, 1971—1974, השקיע משרדנו בבניית מוסדות חינוך 982.3 מיליון לירות.

3. אילו צעדים נקטו בתי"הספר כדי להגביר את בטחון התלמידים?

שר"החינוך והתרבות א. ירליון:

1. לא נערכו טיולים.
2. משרד החינוך והתרבות, משטרת ישראל וצה"ל.
3. ראה תשובתי מהיום לשאילתה מס' 1163.

1200. חינוך מיני בבתי"הספר

הכריז הכנסת י. מ. אברמוביץ שאל את שר החינוך והתרבות ביום ז' בתמוז תשל"ד (27 ביוני 1974):

במברק שקיבלתי מאת ה"ועד להגנת קדשי ישרא"ל" נאמר בין השאר:

"אנו מוחים נמרצות על הכוונה להנהיג חינוך מיני בשנת הלימודים הבאה. אנא חוסו על נפש הנוער ואל תלעיטו אותם בחינוך הקלוקל הזה... גדולה החרטה בארצות סקאנדינאביה שבהן הונהג חינוך זה. אנא שמרו על הטוהר היהודי..."

רצוני לשאול:

לאחר שגם במדינות שבהן הונהג חינוך מיני נשי מעים קולות חרטה על כך מפי מורים ומחנכים רבים, האם אין מקום לשקול מחדש את הכוונה להנהיג חינוך מיני בארצנו?

שר"החינוך והתרבות א. ירליון:

לא הטיפול בנושא ההסברה המינית וההדרכה לתי משפחה הוא מקור קילקול המידות בקרב הנוער, אלא התהליכים הסוציולוגיים האופייניים לחברה המודרנית.

לפי הסקרים שבידינו הטענה שקיימת חרטה בארצות סקאנדינאביה שבהן הונהג החינוך המיני אינה מדויקת. עם זאת איננו מחקים את המקובל בארצות אחרות. אך אין להתעלם מהצורך להיאבק בבורות ולהדריך את הנוער להתנהגות מוסרית נכונה ואחר-ראית.

משרד החינוך והתרבות סבור שהחינוך לחיי מש" פחה וההסברה המינית צריכים להיות משולבים בחינוך הערכי והנורמטיבי בכללו ובגופי ידע — ביולוגי וסוציולוגי — שראוי להקנותם לתלמידים.

החינוך המיני שואף לעזור לנוער לדעת ולהבין את עצמו; להבין ולהעריך את רגשותיו בשלבי התפתחותו; להבין ולשקול בהתאם לכך, ובהתייחס לערכי החברה שבה הוא חי. את מנגנוני התנהגותו; לקדמו לבריאות נפש טובה, ולסגול ליצירת קיום יחסי-אנוש טובים במשפחתו ובחברתו בהווה ולקראת חיי משפחה בעתיד.

מובן מאליו שאנו דואגים להקנות לתלמידים את ערכי היסוד של מוסר היהדות כמקורות השראה והכוונה של התנהגות.

1201. קריטריונים להענקת הלוואות לסטודנטים

הכריז הכנסת פ. גרופר שאל את שר החינוך והתרבות ביום ז' בתמוז תשל"ד (27 ביוני 1974):

"קרן ההלוואות לסטודנטים במוסדות להשכלה

לרשות בתי"הספר יש סכום תקציבי לכיסוי היצאות של תלמידים מעוטי יכולת לצורך רכישת ספרים, תלבושת בתי"ספר, מסעות וכן למפעל מסוג זה. מעקב וקשר קבועים של מחנכי הכיתות עם תלמידים מבי טיחים את שיתופם של תלמידים אלה בפעולות מבלי שיצטרכו לבקש פטור מטעמי עוני.

1198. שילוב תלמידים מעדות שונות בפעולות כיתתיות

הכריז הכנסת ח. שמעוני שאל את שר החינוך והתרבות ביום ז' בתמוז תשל"ד (27 ביוני 1974):

כידוע באזור הנחללות בירושלים בכמה בתי"ספר נעשית פעולה חינוכית ממדרגה ראשונה על-ידי שילוב תלמידים. מעדות שונות בכיתות פעלתניות. ניסוי זה נמשך זה שנים מספר וההישגים החינוכיים הם גדולים ומשמעותיים. שר החינוך והתרבות לשעבר העלה היי שגים אלה על נס לא פעם אחת. כך סבורים גם נציגי עיריית ירושלים וראש העיר וכן מומחים ופדאגוגים הרואים בפרויקט זה מופת חינוכי מבחינת קידום של בני עדות המזרח בתחום החינוך. על אף כל זאת נודע לי כי עומדים להפסיק פרויקט זה בשנת הלימודית הבאה.

שאלותי הן:

1. האם נכונה ידיעה זו?
2. אם כן — מה הסיבה לכך?
3. האם נכון הוא כי הגיעו להישגים חינוכיים בפרויקט נחללות, בעיקר מבחינת קידום של ילדי הנחללות?
4. האם הפסקת הפרויקט לא תפגע בחינוכם של ילדי נחללות?
5. האם נכון, לדעת השר, לפגוע בהישגים של ילדי נחללות מטעמים תקציביים?
6. האם מוכן השר להתערב למען המשכת הפרויקט בנחללות?
7. האם מוכן כבוד השר לדון בהרחבת הפרויקט על מקומות אחרים וכיתות נוספות?

שר"החינוך והתרבות א. ירליון:

- 1-2. לא.
3. כן.
- 4-6. אין כוונת משרדנו להפסיק את הפרויקט.
7. בתשל"ד הנהגנו כבר פרויקט דומה בבתי"ס שבקטמון.

1199. אכפתות שלום התלמידים בטיולים

הכריז הכנסת נ. אליעד שאל את שר החינוך והתרבות ביום ז' בתמוז תשל"ד (27 ביוני 1974):

אבקש לדעת:

1. כמה טיולים מאורגנים של בתי"ספר נערכו בצפון הארץ לאחר הרצח במעלות?
2. אילו רשויות אחראיות עתה במפורש על בטחון טיולי תלמידים?

חוברת כ"ה, ישיבה ע"ב
— שאלות ותשובות (גרופר, ידליון, ישעיהו, שובל, קצב, שמעוני) —

לישובי ספר באזורים שהוגדרו כ"רגישים", בעיקר על גבול לבנון.

שאלות הן :

1. האם נכונה הידיעה הנ"ל ?
2. אם כן — מה הסיבה להוראה זו ?
3. האם ער המשרד לסיכונים הנובעים מהחלטה כזו ומפירסומה ברבים ?

שר-החינוך והתרבות א. ידליון :

1. כן.
2. משרדנו פועל בתחום זה על-פי החלטות הממשלה וועדת השרים המופקדת על נושאים אלה.
3. כן, הנקודות שהעלה בעל השאלות מובאות בחשבון.

1237. הרחבת כרשר קליטתם של מעונות-יום

חברת-הכנסת נ. קצב שאלה את שר החינוך והתרבות ביום י"ב בתמוז תשל"ד (2 ביולי 1974) :

אמהות עובדות רבות מתאוננות על שאין מקומות קליטה מספיקים לילדיהן במעונות-היום.

אבקש לדעת :

מה בדעתו לעשות, יחד עם משרדי הממשלה האחרים הנוגעים בדבר, להרחבת רשת מעונות-היום כדי לסייע לאירגוני הנשים להגדיל את מספר מקומות הקליטה ?

שר-החינוך והתרבות א. ידליון :

משרדנו אינו אחראי למעונות-יום. נושא זה נמצא בינתיים בטיפולם של משרדי הסעד והעבודה.

1270. ידיעה בדבר הנהגת חינוך מיני כבתי-ספר דתיים

חברת-הכנסת ח. שמעוני שאל את שר החינוך והתרבות ביום י"ד בתמוז תשל"ד (4 ביולי 1974) :

לפי ידיעות בעתונות יונגה חינוך מיני אף בבתי-ספר דתיים למרות התנגדות מצד ציבור ההורים והמחנכים.

אבקש לדעת :

1. האם נכונה הידיעה ?
2. מה הדחיפות בהכנסת החינוך המיני בבתי-ספר דתיים ?
3. האם זה הוא הדבר העיקרי הנחוץ עתה בבתי-ספר דתיים ?
4. האם לא קודם לכך טיפוח בסיסי בהתחשב בעובדה שמרבית הלומדים בחינוך הממלכתי-דתי הם טעוני טיפוח ?

שר-החינוך והתרבות א. ידליון :

לכל השאלות : הדבר היחידי הנכון בידיעה הוא כי במסגרת האגף לחינוך דתי במשרדנו הוקמה ועדה המורכבת מרבנים ומחנכים שמכינה תכנית לחינוך

גבוהה בע"מ" דחתה בקשות להלוואה לסטודנטים בטענה כי הכנסת הורו המבקשים היא גבוהה.

אבקש לדעת :

1. מה היא מטרת הקרן ומי הם הזכאים לקבלת הלוואה ממנה ?
2. מדוע קשור מתן הלוואה לסטודנט ברמת ההכנסה של הוריו ?
3. כיצד פותרת הקרן את בעייתם של סטודנטים אשר אינם נהנים מהכנסתם הגבוהה של הוריהם ?
4. האם בדעת כבוד השר להתערב בשיקולים אלה כדי למנוע קיפוח של סטודנטים מסויימים ?

שר-החינוך והתרבות א. ידליון :

1. להעניק הלוואות בתנאים נוחים לסטודנטים הנזקקים בשל מצבם הכלכלי.

2. אחד הקריטריונים שקבעה הנהלת הקרן הוא רמת ההכנסה של הסטודנט ובת-זוגתו. לגבי סטודנטים רווקים מובאות בחשבון גם הכנסות ההורים, וזאת מתוך ההנחה שסטודנט רווק סמוך על שולחן הוריו.

3-4. סטודנט שאינו נתמך על-ידי הוריו או שיש לו השגות אחרות לגבי דחיית בקשתו זכאי לערער לפני הנהלת הקרן ועירעורו מובא לדיון מיוחד בוועדת המשנה.

הו"ר י. ישעיהו :

שאלה נוספת לחברת-הכנסת גרופר.

פסח גרופר (הליכוד) :

מה הטעם ליישם קריטריון זה לגבי סטודנטים שזה שנים כבר עזבו את הבית, אין להם כל קשר עם הבית והם חיים לבדם ? כאשר באים לבקש את ההלוואות — תוורים ושואלים אותם מהו מצב ההורים. בצורה כזאת הם מקופחים.

שר-החינוך והתרבות א. ידליון :

הטעם הוא שאין די אמצעים ולכן מניחים שהסטודנט הרווק קשור יותר לשולחן הוריו. עם זאת יש כמובן הבדלים בין סטודנטים — תלוי באיזה גיל הם, כמה שנים אחרי שירותם הצבאי חיו חיים עצמאיים — ולכן יש אפשרות, לאחר שמקבלים תשובה שלילית, לערער עליה, ואחרי הגשת הערעור שוקלים אם הערעור יתקבל.

פסח גרופר (הליכוד) :

אולי יש אפשרות להקל בנושא זה ?

שר-החינוך והתרבות א. ידליון :
לכשירחיב.

1234. הפסקת עבודות הגידור של בתי-הספר

חברת-הכנסת ז. שובל שאל את שר החינוך והתרבות ביום י"ב בתמוז תשל"ד (2 ביולי 1974) :

ב"ידיעות אחרונות" מיום 6 ביוני 1974 נמסר, מפי הכתב מנחם ברש, שמשרד החינוך והתרבות הורה להפסיק את ביצוע העבודות של גידור בתי-הספר פרט

נוך שבתחום שיפוטן ואילו מוסדות חינוך שאינם בת-הם רשות מקומית פועלים כרשות מקומית עצמאית לצורך זה. משרד החינוך והתרבות משתתף במימון שכירת אנשי בטחון אם קיימות הוראות מחייבות בנידון.

בדרך כלל אין תפקידם של המאבטחים במוסדות החינוך להגן בפני התקפה של מחבלים. תפקידם לבצע פעולות סריקה, תצפית, אתראה וקשר. לגבי קייטנות וטיולים ניתנו הנחיות בדבר מספר המלווים החמושים והנשק הדרוש. האבטחה בפני פעולות הטרור והחבלה אינה מתבססת על אבטחת כל מוסד וכל פעילות חיי נוכח ציבורית על-ידי כוחות משטרה וצה"ל, ואין לנו אלא להמשיך את חינוך הסדירים במסגרת הסידורים הסבירים הנעשים על-ידי כוחות הבטחון ועל-ידי הציבור. על צה"ל הוטלה אחריות מיוחדת, במקום המשטרה, באזורי עימות רגישים.

397. הקריטריונים למתן הלוואות למגויסים העצמאיים

הכרעה נכנסת פ. גרופר שאל את שר העבודה ביום י"ב באדר תשל"ד (6 במארס 1974):

לאור הפירסומים של המוסד לביטוח לאומי בדבר הלוואות לסיוע למגויסים עצמאיים רצוני לשאול:

א. מה הסכום שניתן למבקש, והאם יש קריטריונים קבועים ומוסמכים לכך?

ב. מפני מה יש להגיש את הבקשות תוך 30 יום?

ג. מדוע אין המוסד לביטוח לאומי מפרסם חוזרים המעסיקים בעניין זה ומדוע אין בנמצא חוזר כזה בסניפי המוסד לביטוח לאומי?

ד. מה סמכותה של הוועדה הקובעת את מתן ההלוואות?

ה. כיצד בדעת השר לפעול בנידון?

שר העבודה מ. ברעם:

קרן הסיוע למתן הלוואות למגויסים עצמאיים הוקמה ביוזמת שר העבודה ובתיאום עם נגיד בנק ישראל, משרדי האוצר והבטחון. מטרת הקרן היתה להעניק סיוע למגויסים העצמאיים לשם כיסוי ההוצאות השוטפות של עסקו בעת גיוסו, כגון שכר דירה לעסק, החזקת טלפון, שכר עובד וכו'. היתה זו קרן של עזרה כלכלית ראשונה עד להפעלת סידורים על-ידי חוק חיילים משוחררים.

הקרן הופעלה, מבחינה מינהלית, ליד סניפי המוסד לביטוח לאומי. ועדה בהרכב הגופים הנ"ל קבעה קריטריונים למתן ההלוואות.

הקרן הפסיקה את פעולתה ב-10 במארס 1974.

א. הסכום המירבי שניתן כהלוואה היה 10,000 לירות.

ב. הקרן נועדה לסייע למגויסים שחזרו מהשירות להפעיל את עסקו.

ג. ועדה אזורית, בהרכב מנהל סניף של המוסד לביטוח לאומי, נציג המשרד הממשלתי שבתחומו נמצא עסקו של המבקש ונציג ציבור, בודקת את הבקשות

החינוך לצניעות ולחיי משפחה ברוח התורה. אין האגף לחינוך דתי רואה בזה הנהגת תכנית מיוחדת של חינוך מיני בבית-הספר הממלכתי-דתי. גם בבתי-הספר הממלכתיים נושא ההסברה המינית נכלל במסגרת החינוך הנורמטיבי ליחסי-אנוש מתוקנים.

מאליו מובן שאין הטיפול בסוגיה כלשהי של החינוך הנורמטיבי בא במקום מאמצי המשרד לקידום ההשכלתי והלימודי של תלמידים הטעונים טיפוח והמשרד מודע לעובדה שחלק ניכר מתלמידי החינוך הממלכתי-דתי הם טעוני טיפוח ואכן הם זוכים למאמצי טיפוח מיוחדים.

1292. האחריות לסדרי בטחון במוסדות חינוך

הכרעה נכנסת א. נמיר שאלה את שר החינוך והתרבות ביום י"ד בתמוז תשל"ד (4 ביולי 1974):

לאחר קריאת חוזר מאת ממלא-מקום של המנהל הכללי במשרד החינוך והתרבות מיום 18 ביוני 1974 אבקש לשאול:

א. מה דין מוסדות הילדים של אירגוני הנשים הפתוחים כל ימות השנה ועל מי חלה חובת הדאגה לבטחונם?

ב. מי היא הרשות המוסמכת ואל מי יש לפנות בנושא הבטחון בקייטנות לאמחות מרובות ילדים ולי"ד דיהן הנערכות בכל רחבי הארץ על-ידי אירגוני הנשים והמרכז לדמוגרפיה?

ג. האם יוכל כבוד השר להבהיר מי האחראי ישירות לנושא הבטחון במוסדות החינוך, מה היא החובה החלה על הרשות המקומית ומה היא החובה החלה על הרשות המרכזית?

אילו מבין משרדי הממשלה: משטרה, חינוך ותרבות, פנים, בטחון אחראים ישירות לנושא הבטחון במוסדות החינוך?

ד. על מי חל המימון לשכירת אנשי בטחון לפי הנחיות השכר המצויינות בחוזר המנהל הכללי?

ה. נוכח אי-הבהירות הרבה וחוסר כתובת אחת בסדרי הבטחון במוסדות חינוך, מה הם הסידורים הנערכים על-ידי משרד החינוך והתרבות לקראת פתיחת שנת הלימודים בספטמבר 1974 ומי יהיה המשרד הממשלתי שיהיה אחראי ישירות לנושא הבטחון במוסדות החינוך?

שר החינוך והתרבות א. ידלין:

לכל השאלות: האחריות על בטחון פנים במדינה היא על המשטרה. המשטרה היא גוף מנחה, מבקר ומפקח על גופים מאובטחים לגבי סדרי השמירה העצמאית שלהם. הבעלויות על מוסדות החינוך מהוות גופים מאובטחים, הדואגים במידת יכולתם לסדרי השמירה.

כל בעלות מקבלת הן הדרכה והן סיוע מהרשות המקומית או ממשרד החינוך והתרבות על-ידי חלוקת האחריות המקובלת. כלומר, משרד החינוך והתרבות מוציא הנחיות למוסדות החינוך בעקבות הוראות המשרד וצה"ל. הפעלת סדרי הבטחון ואמצעי הבטחון מוטלת על הרשויות המקומיות לגבי כל מוסדות החינוך.

ניתוח עיסוקים שנעשה על-ידי המכון לפירון הע" בודה במפעל צ.ד. בנצרת, ואשר כתוצאה ממנו זכו 263 פועלות לתיקוני עיוותים בשכרן, הוכיח עצמו כמכשיר יעיל לקביעת ההערכה של סוגי מקצועות. הערכה זו נראית יעילה יותר מאשר סיווג על בסיס מין ומהווה מכשיר המאפשר ביטול טבלאות שכר שונות לפועל ולפועלת, גישה השליטה כיום ברוב המפעלים בארץ.

המחלקה לעובדת השכירה בהסתדרות החליטה לדרוש שייעשו ניתוחי עיסוקים בכל מקרה של ספק בדבר יישום הלכה למעשה של חוקי השכר השווה לפור על ולפועלת.

שאלותי הן:

א. נוכח העובדה כי לפי סעיף 5 לחוק שכר שווה אחראי שר העבודה, לביצוע החוק, ונוכח העובדה שעד היום טרם מבוצע החוק הלכה למעשה, האם השר סבור שיש להשאיר להסתדרות לקבוע את אשר על השר לבצע בהתאם לחוק?

ב. האם ומתי מתכוון השר לדרוש ניתוח עיסוקים בכל מפעל ומפעל כצעד ראשון לביצוע החוק שחוקק בשנת 1964 ולא בוצע עד היום?

שר-העבודה מ. ברעם:

א-ב. חוק שכר שווה לעובד ולעובדת, תשכ"ד—1964, אינו מחייב כשלעצמו עריכת ניתוח עיסוקים, ולכן אין השר מוסמך לבצע את ניתוח העיסוקים במסגרת סעיף 5 לחוק האמור.

ההסתדרות והמעסיקים הם הקובעים את תעריפי השכר באמצעות הסכמים קיבוציים, ועל כן טבעי הדבר שגם ניתוח עיסוקים במפעלים השונים יתבצע על-פי הסכם בין העובדים והמעסיקים.

היו"ר י. ישעיהו:

שאלה נוספת לחברת-הכנסת פרידמן.

מרשה פרידמן (תנועה לזכויות האזרח):
האם השר איננו אחראי על ביצוע החוק ועל ביצוע התקנות המותקנות לשם ביצוע החוק?

שר-העבודה מ. ברעם:

השר בהחלט אחראי לביצוע החוק ככתבו וכרוחו. אני מפרש את החוק כך שהוא משאיר את העניין למשא-ומתן חפשי בין האיגודים המקצועיים לבין המעסיקים.

מרשה פרידמן (תנועה לזכויות האזרח):
אני רוצה לשאול את השר — — —

היו"ר י. ישעיהו:

לפי התקנון יש רק שאלה נוספת אחת.

600. פעולתן של הלשכות לתיאום הטיפול בחיילים משוחררים

חברת-הכנסת ה. זיידל שאל את שר העבודה ביום ג' בניסן תשל"ד (26 במארס 1974):

בתום חודש ימים מאז פתיחת 8 הלשכות לטיפול בחיילים משוחררים אבקש לדעת:

להלוואות ובוחנת אם הן הולמות את הקריטריונים שנקבעו.

ד. (1) לאשר הלוואות עד 10,000 לירות בריבית של 11% לתקופה של שנתיים; (2) לאשר חלק מהסכום הנ"ל באותם תנאים או לדחות את הבקשה.

ה. כאמור, הקרן כבר הפסיקה את פעולתה.

היו"ר י. ישעיהו:

שאלה נוספת לחברת-הכנסת גרופר.

פסח גרופר (הליכוד):

אדוני השר, מדוע ניתנה הוראה שלפיה מעסיק שהעסיק יותר מ-10 עובדים לא ייהנה מעזרה זו? יש אולי אלפי אנשים שמעסיקים 11 עובדים. אנשים אלה שירתו במילואים והם זכאים לכל הזכויות כמו כל מגויסים אחר. כיוון שהם העסיקו 11 או 12 עובדים הם לא קיבלו עזרה, ובצורה כזו נהרס העסק הפרטי.

שר-העבודה מ. ברעם:

דומני שחברת-הכנסת גרופר טועה. שאלתנו נוגעת לחוק החיילים המשוחררים ואיננה נוגעת לתחום זה. זו היתה קרן זמנית שפעלה עד להפעלת החוק. לכן אין לי תשובה לשאלה.

398. תיקון הליקוי בכביש ברחובות

חברת-הכנסת מ. פעיל שאל את שר העבודה ביום י"ב באדר תשל"ד (6 במארס 1974):

ב"מעריב" 20 בפברואר 1974 פורסמה כתבה על "צומת המוות" ברחובות.

הנני שואל:

מדוע אין משרד העבודה נענה לתביעות הצודקות של התושבים ומתקן את הליקוי בכביש שגורם לתאונות הקטלניות במקום?

שר-העבודה מ. ברעם:

משרד העבודה אינו אחראי להסדרי תנועה ול-תימור צמתים בתחום שיפוטן של הרשויות המקומיות. הדבר מוטל על הרשות המוניציפאלית וגם הכתבה ב"מעריב" מיום 20 בפברואר 1974 מדגישה זאת.

היו"ר י. ישעיהו:

שאלה נוספת לחברת-הכנסת פעיל.

מאיר פעיל (מוקד):

שאלתי היא לכבוד השר כשר בממשלה: מי צריך לטפל בבעיות כאלה? האם תשובה בלבד היא מספקת?

שר-העבודה מ. ברעם:

חברת-הכנסת פעיל, קיים חוק הרשויות המקומיות. חברי הרשויות המקומיות הם נבחרים ציבור. הם צריכים לתת את הדעת על הבעיה ולשאת באחריות בהתאם לחוק שגם הכנסת חוקקה.

480. ניתוח עיסוקים במפעלים לשם סיווג מקצועות

חברת-הכנסת מ. פרידמן שאלה את שר העבודה ביום כ' באדר תשל"ד (14 במארס 1974):

1. מה הוא מספר החיילים שפנו לשמונה הלשכות?
 2. מה הוא מספר החיילים שפנו לסיוע בתחום:
 - א. השיכון;
 - ב. הסידור בעבודה;
 - ג. הסיוע בלימוד מקצוע או הסבה מקצועית;
 - ד. הסיוע למשפחה?
 3. בכמה בקשות של חיילים טיפול פקידי הלשכות?
 4. כמה בעיות של החיילים הפונים באו על פתרונן?
- שר-העבודה מ. ברעם:**
1. מרכזי תיאום הטיפול בחייל המשוחרר, תשעה במספר, הופעלו ב־27 בפברואר 1974. עד 20 ביוני 1974 פנו ללשכות 75,329 חיילים משוחררים ב־104,526 פניות.
 2. הפניות התחלקו לפי הנושאים הבאים: (א) תע"סוקה — 7,756; (ב) הכשרה מקצועית — 8,861; (ג) ייעוץ משפטי — 17,132; (ד) שיכון — 23,207; (ה) הלוואות לעצמאיים — 32,021; (ו) חינוך — 7,581; (ז) סעד — 1,427; (ח) שונות — 6,541.
 3. עובדי המרכזים טיפלו בכל הפניות הנ"ל.
 4. אין לנו מעקב על סיום טיפול הבקשות מאחר שרוב הפניות הן בתחום אחריותם של המשרדים השונים לביצוע החוק. סיוע בטיפול ניתן גם במסגרות השונות של המשרדים הנמצאים מחוץ לתחום אחריות המרכזים.
- משרד העבודה ריכוז ואירגון את המיבצע הבין־משרדי לטיפול בחייל המשוחרר לפי סקר שנערך על־ידי האוניברסיטה העברית ונועד לשפר את השירות תוך כדי העבודה. נתברר, אני שמח להודיע, שלא היתה שום תלונה על דרך טיפול כושלת או יחס בלתי־אוהד.
611. חלקן של נשים במקידות הבכירה כמשרד העבודה ובמוסד לביטוח לאומי
- חברת־הכנסת ש. ארבל-אלמוזלינו שאלה את שר העבודה ביום ג' בניסן תשל"ד (26 במארס 1974):
- נוכח העובדה שהנשים מהוות יותר משליש כוח העבודה בפועל במשק ובהתחשב בצורך להגדיל אחוז הנשים העובדות ולטפל בצורה יסודית ואינטנסיבית בבעיות הקשורות ביציאתן לעבודה ובצורך שהמוסדות הממלכתיים ישמשו דוגמה לקידומה של האשה העובדת בתפקיד, בדירוג ובמעמד, רצוני לשאול:
1. כמה פקידים בכירים מועסקים במשרד העבודה?
 2. מה מספר הנשים בקרב הפקידות הבכירה?
 3. באילו תפקידים בכירים מועסקות הנשים במשרד העבודה?
 4. כמה פקידים בכירים מועסקים במוסד לביטוח לאומי?
 5. מה מספר הנשים בקרב הפקידות הבכירה?
6. באילו תפקידים בכירים מועסקות הנשים?
7. מה בדעת שר העבודה לעשות על־מנת לתת אפשרות והזדמנות לקידומן של נשים והצבתן בתפקידים בכירים, הן במשרד העבודה והן במוסד לביטוח לאומי?
- שר-העבודה מ. ברעם:**
1. מספר הפקידים הבכירים המועסקים במשרד העבודה — 900.
 2. מספר הנשים בקרב הפקידות הבכירה במשרד — 96.
 3. הנשים ממלאות קשת מגוונת של תפקידים בהנה"דסה, ליטוגרפיה, מדידה, והן משמשות גם כחוקרות, ראשי מדורים, עוזרים ראשיים, מפקחות, מנהלי מחלקות, כלכלניות, פסיכולוגיות ועוד.
 4. מספר הפקידים הבכירים המועסקים במוסד לביטוח לאומי — 204.
 5. מספר הנשים בקרב הפקידות הבכירה במשרד — 74.
 6. במוסד לביטוח לאומי מועסקות הנשים כעובדות סוציאליות, משפטניות, עובדות מחקר, רופאות, עובדות מיכון, ראשי מדורים, ראשי מחלקות, ראשי ענפים ועוד.
 7. התחלנו בעדיפות בקידום נשים בתפקידים בכירים בענפי התעשייה ובמקצועות המכונאות וההנדסאות. עד כה הוכשרו בקורסים מיוחדים למנהלות עבודה יותר מ־100 נשים וגם כיום מתקיימים שני קורסים ל־50 מנהלות עבודה.
- כמו כן שמנו דגש בפעולות הסברה למעסיקים ולנשים בדבר השתלבותן בקורסים אשר יקדמו אותן לתפקידים הבכירים, הן באמצעות המכון לפריון העבודה, והן בקורסים להשתלמות, כמו גיהול מנגנון, גיהול כוח־אדם וכדומה.
- לגבי משרד העבודה יש בדעת המשרד למנות אשה לתפקיד בכיר בתחום ההכשרה המקצועית לנשים.
- 623, 626. העיכוב בסלילת הכביש המהיר לירושלים
- חברת־הכנסת ד. זכין שאל את שר העבודה ביום ה' בניסן תשל"ד (28 במארס 1974):
- מהנדס מחוז הדרום של מחלקת עבודות ציבוריות, מר דב אייזנברג, האשים בכנס עובדים שנערך בבאר־שבע חברה קבלנית פרטית בכך, שזנחה עבודה בכביש המהיר לירושלים בהעדיפה רוחים "שמנים" יותר בעבודות סלילה בטחונית בסיני. בשל כך נאלצת מחלקת עבודות ציבוריות להעביר עתה ציוד ועובדים לכביש המהיר לירושלים, שקצב העבודה בו הוא, כדי למנוע עיכוב בסיום הסלילה.
- אבקש לדעת:
1. האם עובדות אלו אומתו?
 2. אם כן — האם מוכן כבודו לנקוב בשם החברה שמדובר בה?
 3. אילו אמצעים נוקטים, או עומדים לנקוט, נגד

ג. במידה שכל התקציבים הדרושים יעמדו לרשותנו בקצב נאות, יש לשער שסלילת הכביש המהיר תל-אביב-ירושלים, מחוץ לתחומי עיריית תל-אביב, תושלם בשנת הכספים 1976.

680. מיזוג הגבייה של דמי הביטוח הלאומי

ומס הכנסה

חבר-הכנסת ה. זיידל שאל את שר העבודה ביום י"ט בניסן תשל"ד (11 באפריל 1974) :

בעתונות פורסמה ב"ב באפריל 1974 ידיעה כי המוסד לביטוח לאומי שולל את ההצעה למיזוג הגבייה של דמי הביטוח הלאומי עם מס הכנסה.

רצוני לשאול :

1. האם נכונה ידיעה זו ?

2. אם כן — מה היא סיבת ההתנגדות של המוסד לביטוח לאומי למיזוג הגבייה ?

3. האם אין משרד העבודה מוכן לפעול למיזוג הגבייה כדי להשיג יעילות משרדית, מניעת כפילות, הגברת הגבייה וחסכון בהוצאות ?

4. האם יפעל משרד העבודה לשינוי עמדת המוסד לביטוח הלאומי הנמצא בתחום אחריותו של משרד העבודה ?

שר-העבודה מ. ברעם :

1-4. הנושא של מיזוג הגבייה של הביטוח הלאומי עם מס הכנסה הועלה לדיון לפני כשנה וחצי וזכה לתגובות של אי-הסכמה מצד העובדים, התנהלה ואחרים.

חשיבות הנושא והשלכותיו דורשות בחינה יסודית בנדון ובכוונתי לבדוק את הנושא מחדש עם מינהלת המוסד לביטוח לאומי.

1018, 1028. מועד סיום סלילתו של כביש עוקף

ליד שלומי

חבר-הכנסת פ. גרופר שאל את שר העבודה ביום כ"א בסיון תשל"ד (11 ביוני 1974) :

מזה שנתיים מתנהל משא-ומתן לסלילת כביש עיר-קף לשלומי על-פי תכנית המיתאר, אך טרם נעשה דבר בעניין.

נוכח זאת אבקש לדעת :

1. האם טענה זו נכונה ?

2. אם כן — מה הן הסיבות המעכבות ביצוע התכנית ?

3. מתי יתחילו בביצוע העבודות הכרוכות בכך ?

חבר-הכנסת פ. גרופר שאל את שר התחבורה ביום כ"א בסיון תשל"ד (11 ביוני 1974) :

זה שנתיים מתנהל משא-ומתן לסלילת כביש עוקף לשלומי על-פי תכנית המיתאר, אך טרם נעשה דבר בעניין.

נוכח זאת אבקש לדעת :

1. האם הטענה נכונה ?

חברה זו נוכח הנזק הרב שגרמה בעורק תחבורה מרכזי ביותר ?

4. האם קיימת תחרות בין גורמים ממשלתיים, כגון מחלקת עבודות ציבוריות ומשרד הבטחון, בהעסקת חברות קבלניות פרטיות ?

חבר-הכנסת ג. פת שאל את שר העבודה ביום ה' בניסן תשל"ד (28 במארס 1974) :

בעתון "הארץ" מיום 25 במארס 1974 נמסר כי חברה קבלנית פרטית "זנחה" עבודה בכביש המהיר לירושלים, וכי בגלל זה נאלצת מחלקת עבודות ציבוריות להעביר עובדים וציוד על-מנת להבטיח המשך העבודה בכביש.

אבקש לדעת :

1. מתי נחתם הסכם העבודה עם החברה הקבלנית לבניית הכביש המהיר לירושלים וסלילתו ?

2. באיזה היקף כספי נמסרה העבודה לחברה הקבלנית הנ"ל ?

3. מתי זנחה החברה את עבודתה בכביש ?

4. האם לא היה בהסכם תנאי המבטיח המשך סדיר של העבודה ולוח זמנים מוסכם ?

5. אם התשובה לשאלה 4 היא חיובית, האם תובעת המדינה את החברה הקבלנית לדין בגין הפרת חוזה ?

6. מה הם העיכובים שחלו בבניית הכביש כתוצאה מהנ"ל ?

7. מתי תיגמר סלילת הכביש ולמתי מעריך כבוד השר את מועד פתיחת הכביש לתנועה ?

שר-העבודה מ. ברעם :

1) שום חברה קבלנית פרטית לא זנחה עבודה בכביש המהיר לירושלים (המדובר הוא בעוקף רמלה).

2) מחלקת עבודות ציבוריות העבירה עובדים וציוד ממחוז הדרום על-מנת להשלים מסלול שני באורך של 1 ק"מ בכביש הקיים לירושלים, בקטע עוקף רמלה.

3) החוזה לביצוע העבודה עם חברת "החופר", בהיקף של כרבע מיליון לירות, נחתם לפני מלחמת יום-הכיפורים.

4) בגלל תביעות כספיות, שמקורן בתנאים המיוחדים שנוצרו במשך עם תום המלחמה, לא חידש הקבלן את העבודה בהקדם האפשרי.

5) בהתחשב בהשלכות הבטיחותיות של העבודה ראחמה מע"ץ לנכון לבצע את העבודה במאשיבה שלה על-מנת למנוע סכנת.

6) אנו בודקים באיזו מידה, לאור הנסיבות, יש מקום לתבוע את הקבלן לדין בגין הפרת חוזה.

7) באשר לכביש המהיר תל-אביב-ירושלים : א. העבודה שהופסקה עם פרוץ המלחמה חודשה מאז.

ב. קידום החלקים האחרים של העבודה תלוי בהיקף התקציבים שיועמד לרשותנו.

ג. האם חל גידול במספר הנספים והפצעים בתאונות עבודה של מחצית שנה זו לעומת התקופה המקבילה אשתקד?

שר-העבודה מ. ברעם:

הנתונים הם לחמשת החודשים הראשונים של 1974. השאלתה הגיעה לפני תום מחצית השנה ומכאן שטרם עודכנו הנתונים לגבי ששת החודשים הראשונים.

א. מ"1 בינואר 1974 עד 31 במאי 1974 אירעו תאונות שגרמו מוות: 63 שכירים, 7 עצמאיים; סך-הכל — 70 — קטל רב.

ב. נפצעו 26,537 שכירים, 3,307 עצמאיים, סך-הכל — 29,844. בתאונות שגרמו למוות מהוות תאונות הדרכים כ-45%—50%, ואין לדעת בשלב זה אם העלייה במספר תאונות קטלניות נגרמה עליידי עלייה במספר תאונות העבודה במובן הצר של המלה או בגלל העלייה במספר התאונות בדרך לעבודה וממנה. בהקשר זה יש לציין שהודעות על תאונות קטלניות שנתקבלו במשרד העבודה באותן תקופות, ואשר אינן כוללות תאונות בדרך לעבודה וממנה, הסתכמו ב-1973 כ-1 תאונות שגרמו מוות, ב-1974 — 30 תאונות שגרמו מוות לשכירים.

ג. מהנתונים הנ"ל נראה שהיתה עלייה ב-8% במספר תאונות שגרמו מוות, לעומת זאת ירידה של 24% במספר תאונות אחרות.

1073. תיכנון כוח העבודה האקדמי בארץ

חבר-הכנסת י. שערי שאל את שר העבודה ביום כ"ג בסיון תשל"ד (13 ביוני 1974):

יואיל נא כבודו להשיבני:

א. מה עושה משרד העבודה כדי למנוע התפוצצות בשוק העבודה לאקדמאים בשנים הבאות?

ב. האם קיים תקנון כללי-ארצי כל שהוא בחינוך הגבוה, שלפיו חוזים את צרכי ישראל במשק ובמדע ועוד, לשם הכוונת סטודנטים למקצועות הולמים, התואמים את משימות התעושה, הפיתוח והשירותים בע"שור הבא?

שר-העבודה מ. ברעם:

א. (1) משרד העבודה יזם סקר כדי לצפות מה תהיינה תחזיות הביקוש וההיצע לכוח-אדם אקדמי בשנים הבאות. בראש הסקר עמד פרופסור טריפון מן הטכניון. הממצאים הובאו לירידת השרים הכלכליים במגמה של מתן פתרון לבעיית התעסוקה לאקדמאים בתוך התיכנון המשקי הכללי; (2) משרד העבודה יזם ומפתח בשיתוף עם גורמים אחרים מערכת להסבה מקצועית לאלו מבין האקדמאים שלהתמחותם אין בידם בשוק העבודה.

ב. הנושא של תיכנון החינוך הגבוה בארץ נתון בידי הרשויות להשכלה גבוהה במדינה.

1161. מעולות לשיפור איכות הסביבה

חבר-הכנסת י. תמיר שאל את השרה ש. אלוני ביום ה' בתמוז תשל"ד (25 ביוני 1974):

קראתי את הידיעה שהממשלה הטילה עליך את

2. אם כן — מה הן הסיבות המעכבות ביצוע התכנית?

3. מתי יתחילו בביצוע העבודות הכרוכות בכך?

שר-העבודה מ. ברעם:

1. לבקשת המועצה המקומית שלומי הוחל בזמנו בתיכנון כביש עוקף בהתאם לתכנית המיתאר של הישוב.

עם השלמת התיכנון קויימה פגישת במקום עם ראש המועצה המקומית ביום 8 במאי 1974, ובה סוכם כדלקמן:

א. ראש המועצה המקומית יטפל, תוך תיאום עם מהנדס המחוז של מע"ץ, בסילוק המטרדים, העברת הדיירים והשירותים. ב. עם פינוי התוואי תטפל מע"ץ בסלילת הכביש.

2. לפי מיטב ידיעותי התחילה המועצה המקומית בפינוי התוואי ממטרדים ושירותים, דבר העשוי לארוך פרק זמן שאי-אפשר לחזותו מראש.

3. מיד עם פינוי התוואי יוחל בסלילה בהתאם לסיכום הנ"ל.

1019. מספר הפועלים מהשטחים המועסקים בישראל ושכרם

חבר-הכנסת ה. זידל שאל את שר העבודה ביום כ"א בסיון תשל"ד (11 ביוני 1974):

אבקש לדעת:

א. כמה פועלים ערבים תושבי השטחים עובדים יום יום במדינת ישראל?

ב. כמה פועלים ערבים תושבי השטחים עובדים בענף הבניין, וכמה בענפי הייצור ובענפי השירותים השונים?

ג. מה הוא שכרו הממוצע של פועל ערבי תושב השטחים בענף הבניין, התעשייה והשירותים?

שר-העבודה מ. ברעם:

א. נתונים מוסמכים של הלשכה המרכזית לסטאטיסטיקה על מספר העובדים מהשטחים קיימים רק לגבי הרבע האחרון של 1973. אומדן המועסקים לרבע השני של שנת 1974 הוא כ-60,000 עובדים.

ב. חלוקת המועסקים מהשטחים בישראל בשנת 1973 לפי ענפים היתה: חקלאות — 18%, תעשייה — 16%, בניין — 50%, יתר — 16%.

ג. השכר הממוצע של פועל ערבי תושב השטחים המועסק בישראל לשנת 1973 בבניין — 26.7 לירות, בתעשייה 23.00 לירות.

1072. נתונים על תאונות עבודה

חבר-הכנסת ה. זידל שאל את שר העבודה ביום כ"ג בסיון תשל"ד (13 ביוני 1974):

אבקש לשאול:

א. כמה תאונות עבודה קטלניות, שבהן נספו עובדים, אירעו במחצית השנה הראשונה (ינואר—יוני 1974)?

ב. כמה עובדים נפצעו בתאונות עבודה בתקופה

זו?

333.9 אנגליה וולס — 284.4 ; ישראל — 201.8, ישראל במקום האחרון מבחינת התמותה ממחלות לב.

לשאלה 7: בכמה ארצות עשירות ניסו להנהיג בדיקות שיגרה לגילוי מוקדם של מחלות לב וכלי דם בקבוצות גיל מסוימות. נסיונות אלו הראו שהפ" עולה היא יקרה מאוד הן בכסף והן במשאבי כוח אדם. מאידך גיסא, עדיין קיימים חילוקי דעות בין אנשי המקצוע ביחס לתועלתה.

מוסדות הבריאות בארץ ובתוכם משרדנו מקיימים פעולות הסברה והדרכה נרחבות בנושאים כגון הזק שבעישון, פעילות גופנית והרגלי תזונה שיש להם תפקיד נכבד במניעת מחלות לב מהסוג שלפנינו.

אנו עוקבים בהתמדה אחר ההתפתחויות בעולם. כן נערכים בארצנו כמה סקרים נרחבים על מחלות לב בקבוצות אוכלוסיה מוגדרות, וערכן של בדיקות תקופתיות הוא אחד הנושאים הנבדקים.

795. גילוי מקרים של שימיש כריסלומות מזויפות

חברת הכנסת ב. צ. קשת שאל את שר הבריאות ביום כ"ב באייר תשל"ד (14 במאי 1974):

בעתון "מעריב" מיום 28 באפריל 1974 נדפסה כתבה ובה סיפור על עולה מגרזיה שהתחזה כרופא שיניים. לאחר בירור הודה בכך, וכן מסר כי אשתו לשעבר וחמיו, העוסקים גם הם בריפוי שיניים, משתמשים כמותו בתעודות מזויפות.

נמסר כי משרדך פנה למשטרה וביקש לחקור בעניין.

בסוף הכתבה נאמר: "נתבקשנו (עתון "מעריב") על-ידי משרד הבריאות לפרסם פרשה זו בגלל ריבוי מקרים כאלה".

אבקש לדעת:

1. האם ביקש משרד הבריאות לפרסם את הידיעה "בגלל ריבוי מקרים כאלה"?

2. אם כן — מה הוא מספר המקרים האלה שנתגלה על-ידי המשרד?

3. האם אין בהודעה כזו הטלת דופי בציבור גדול של עולים?

4. מה בדעת השר לעשות כדי לתקן את העיוות שנגרם כתוצאה מכתבה כזו?

5. האם היתה תגובה כל-שהיא מצד המשרד לקליטת העלייה בעניין?

שר-הבריאות ו. שם טוב:

1. נכון, המשרד ביקש לפרסם את הידיעה.

2. ארבעה מקרים — עוזר רוקח ושלושה רופאי שיניים.

3. לא. היו כל הזמן ויש כעת מקרים של הגשת מסמכים מארצות שונות, מחלקי עולם שונים, שנתגלו כמזויפים.

הקושי לעומת השנים הקודמות נובע מכך שמבחינת הגשת תעודות יש הבדל בין עולים מארצות שונות

תפקיד יו"ר ועדת שרים לענייני פנים ואיכות הסביבה.

בקשר לג"ל אודה אם תשיבי לי:

מה הן התכניות בתחום שיפור איכות הסביבה ומ"ה הלכיה של הוועדה במישור זה?

השרה ש. אלוני:

בשלב זה, כיו"ר הוועדה לענייני פנים, שירותים ואיכות הסביבה, אני משתדלת ללמוד את הבעיה בכללותה כדי לארגן טיפול מונע ולאחר את הבעיות הדוחקות המחייבות פתרון לאלתר, כגון: 1. העברת מפעל הקומפוסט, שהוא מטריד תברואתי ואקולוגי, מחזיריה למקום אחר. 2. להפסיק את ההרס הנגרם לצמחיה על-ידי העז השחורה, קודם על דרך ההסברה ואחר-כך על-ידי הפעלת החוק. 3. אעמוד על המשמר כדי להבטיח שהחוקים להגנת הסביבה, שרשימתם מונה כחמישים חוקים, יישמרו על-ידי הרשויות הנוגעות בדבר. אני מקווה שבכל הדברים האלה ניעזר בוועדת הפנים של הכנסת.

כן אנחנו מעוניינים בשמיעת יזמות והצעות מטעם חברי הכנסת וגורמים ציבוריים אחרים העוסקים בתחום האקולוגיה. בזמן הקצר שאני עוסקת בנושא נפגשתי עם הגורמים השונים הפעילים בתחום זה ואני מקווה ששיתוף הפעולה יהיה לטובת העניין.

532. נתונים על התקפי לב בישראל

חברת הכנסת ה. זיידל שאל את שר הבריאות ביום כ"ו באדר תשל"ד (20 במארס 1974):

אבקש לדעת:

1. כמה התקפי לב קטלניים שגרמו למוות אירעו השנה בישראל?

2. האם קיימת עלייה במספר התקפי לב קטלניים לעומת התקופה בשנה הקודמת?

3. מה הוא אחוז הגברים שמתו מהתקפי לב השנה ומה הוא אחוז הנשים?

4. מה הוא מספר מקרי המוות בעקבות התקפי לב עד גיל 50?

5. מה הוא מספר מקרי המוות בין גיל 50 ל-60 שנה?

6. האם נכון הדבר כי מספר התקפי לב בישראל הוא מספר שיא בהשוואה לארצות מפותחות אחרות?

7. מה יעשה משרד הבריאות כדי להגביר את הפיקוח המוקדם על גילאי 40-60 שנה?

שר-הבריאות ו. שם טוב:

לשאלות 1-5: טרם נתקבלו במשרדנו הנתונים לשנים 1973 ו-1974 ועל כן אי-אפשר לציין מספרים לגבי השנה האחרונה.

לשאלה 6: אין זה נכון כי מספר התקפי לב בישראל גבוה יותר מארצות אחרות. להלן השוואה של שיעור התמותה ממחלות לב ל-100,000 נפשות במדינות מפותחות: קנדה — 229.8; ארצות-הברית — 325.8; אוסטרליה — 232.2; דנמרק — 263.9; פינלנד — 297.1; צרפת — 240.9; נורבגיה — 262.9; שבדיה —

4. אין אפשרות לחוות מתי יחוסל מפגע היתושים. עם זאת אנו משוכנעים שפעולות לטווח ארוך, כגון הסדרת זרימת הירקון וביצוע תכנית הביוב הארצי, יביאו לשיפור ניכר במצב וישחררו אותנו ואת הר" שוית המקומיות מטיפול עונתי בדגירות שהוא תמיד מסובך, יקר ולא יעיל ביותר.

912. פיקוח על מוצרי מזון

חברת הכנסת י. מודעי שאל את שר הבריאות מיום י' בניסן תשל"ד (31 במאי 1974):

רבו המקרים של זיהום מסוכן במוצרי מזון. לאחר רונה נקנסה חברת "מבשל שר" לאומית בע"מ" בבית-המשפט בחיפה על חידקים שנמצאו בבירה, ועובש — במיץ מתוצרתה.

אבקש לדעת:

1. האם קיימת ביקורת תברואתית שיטתית של מוצרי מזון המיוצרים בארץ והמיובאים מחוץ-לארץ?
2. מה היא שיטת הביקורת, אם היא קיימת, בנוסף לתלונות הציבור?

3. האם יש בידי משרד הבריאות אמצעים אדימיניסטרטיביים לפעולה נגד היצרנים והיבואנים האחראיים לזיהומים אלה, ומה הם?

שר-הבריאות ו. שם-טוב:

1. משרדנו מקיים מערכת ביקורת הן על המפ"עלים המייצרים מזון והן על תוצרתם. בפיקוח זה נכללים גם מוצרי מזון מיובאים.

2. תלונות הציבור הן רק חלק קטן ממערכת פיקוח זו, אם כי משקלן רב בתביעות משפטיות.

כל לשכות הבריאות בארץ — בהכוונת שירות המזון של משרדי — מקיימות ביקורת שיטתית של הנאי תברואה ותהליכי הייצור במפעלים. המוצרים נבדקים במעבדה לפי תכנית הנקבעת בתחילת כל שנה.

אביא כמה מספרים: בשנת 1973 נערכו 12,163 בדיקות ובדיקות במפעלים; 17,189 בדיקות מעבדה, כימיות, מיקרוביולוגיות וכיוצא באלה (1,265 בדיקות כנ"ל היו כתוצאה מתלונות) 586 תיקים משפטיים נסתיימו בשנה זו. הוטלו קנסות בסך 445.065 לירות והוצאו 13 צווי סגירה.

3. בדידנו אמצעים מינהליים ומשפטיים לפעולה נגד עבריינים בכל מערכת ייצור המזון. לצערנו, אמצעים אלה וכות-האדם העומד לרשותנו אינם מספיקים.

913. אי-התערבות מטעם השלטונות בתיכנון הילודה

חברת הכנסת מ. פרידמן שאלה את שר הבריאות מיום י' בסיון תשל"ד (31 במאי 1974):

רופא נשים של קופת-חולים בפתח-תקוה סירב לתת לאשה אמצעי למניעת הריון בהסבירו שיש הוראה מטעם הרופא המחוזי כי אין לתת תכשירים למניעת הריון לנשים שיש להן פחות משני ילדים, וזאת "מטעמים ציוניים".

שאלות הן:

במערב לבין עולים מברית-המועצות. העולים מברית-המועצות, ברוב המקרים, אינם יכולים להציג דיפלומה מקורית הואיל והשלטונות בברית-המועצות אינם מרים הוצאת מסמכים מקוריים. מפני זה אנו מסתפקים באין ברירה בעתקים המודפסים במכונת-כתיבה ומי אומתים על-ידי נוטריון ציבורי בברית-המועצות, ולעיתים — גם על-ידי משרד החוץ הסובייטי.

4. כאשר מתעורר ספק רציני לגבי מסמך ממלא האדם המעוניין בכך שאלונים מיוחדים, ובאמצעות המחלקה הקונסולארית של משרד החוץ והנציגות של ישראל באותה ארץ פונים בשאלה לאוניברסיטה שבה סיים האיש — כפי שהוא טוען — את לימודיו.

קבלת תשובה נמשכת לעיתים יותר מחצי שנה. ברוב המקרים, אך לא תמיד, מעניקים למעוניין בכך תעודת היתר זמנית לעסוק במקצוע עד לקבלת התשובה. לא נגרם שום עיוות מהכתבה שהופיעה ב"מעריב". ייתכן שנצטרך לדרוש במקרים רבים מעולים שאין להם דיפלומה מקורית לעבוד במוסד ציבורי מקצועי ולקבל חוות-ידעת מקצועית ממנהל היחידה.

5. לפי מיטב ידיעתי — לא.

890. הדברתם של מוקדי דגירת יתושים

חברת הכנסת י. בארי שאל את שר הבריאות מיום ט' בסיון תשל"ד (30 במאי 1974):

זה ימים מספר שמכת יתושים קשה פוקדת שכונות במזרח ובצפונה של תל-אביב ובאזור רמת-גן.

אבקש לדעת:

1. היכן נמצאים המוקדים לדגירת היתושים הא-מורים?

2. האם נותן משרד הבריאות דעתו להדברת המפ-גע?

3. אם כן — אילו צעדים נוקט המשרד ומה תוצאותיהם?

4. באיזה מועד חוזי יחוסל המפגע?

שר-הבריאות ו. שם-טוב:

1. מוקדי דגירת היתושים באזור הם רבים ושונים. השנה איתרו אנשי משרדנו את המוקדים העיקריים הבאים: עודפי הביוב של הרצליה (לרבות אדמות קיבוץ גליליים), חלקים מסויימים בנחל הירקון, נחל איילון ויובליו, ובעיקר בסכרים המוקמים בו לפיתוח "נתיבי איילון". כן קיימים מקורות דגירה קטנים בחצרות פרטיות מוזנחות; בורות ספיגה שאינם מוחזקים בצורה נאותה, מקלטים, מיכלים, דליים, פחיות שנשארו בהם מים מתקופת הגשמים.

2. משרדנו מטפל בבעיה בכל עונה, זה שנים רבות. אם כי אין סכנה ממשית להעברת מחלות מיתושי קולס, הרי אנו רואים בזה מטרד קשה.

3. אנו מעבירים לרשויות הנוגעות בדבר כל מידע על כל מוקד דגירה בלוויית הנחיות מקצועיות מפורטות כיצד לטפל בו. כן נערך מעקב מתמיד. הקשיים האובייקטיביים הם רבים ולא תמיד מתאפשר טיפול יעיל באמת. לדוגמה: לא תמיד ניתן להגיע למקד דגירה בגלל העדר כל דרכי גישה.

ועברת כ"ה, ישיבה ע"ב

— שאילתות ותשובות (פרידמן, שם טוב, ישעיהו, י. תמיר, יעקבי) —

ייתכן שבתחנות של קופת-חולים או במקומות אחרים יש מדיניות אחרת. זה באמת נושא לבדיקה.

528. ייעול התחבורה הציבורית

חברת-הכנסת י. תמיר שאל את שר התחבורה ביום כ"ה באדר תשל"ד (19 במאס 1974):

יואיל נא השר להשיבי:

1. מה הוא מספר האוטובוסים, המיניבוסים וה-מוניות המופעלים כיום בישראל?

2. באיזה מצב תחזוקתי נמצאים האוטובוסים של "דן" ו"אגד"?

3. כמה אוטובוסים ציבוריים דרושים כדי לקיים תחבורה ציבורית נאותה בגוש דן, בירושלים ובחיפה?

4. מה עושה משרד התחבורה כדי להתמודד עם בעיית התחבורה הציבורית בערים הגדולות?

שר-התחבורה ג. יעקבי:

1. כיום מופעלים בשירות הציבורי בישראל כ-4,300 אוטובוסים, 100 מיניבוסים ו-4,000 מוניות.

2. האוטובוסים של הקואופראטיבים לתחבורה ציבורית, "אגד" ו"דן", פעלו בהיקף ובתנאים אשר הביאו לשחיקה רבה בתקופת המלחמה ואחריה. מצבם מחייב טיפול ושיקום יסודיים.

3. כדי לקיים תחבורה ציבורית ברמת שירות נאותה דרושים כ-700 אוטובוסים בירושלים, 1,400 באזור גוש דן ו-700 בחיפה.

4. קיומה והעלאתה של רמת השירות בתחבורה הציבורית נעשים בשתי דרכים עיקריות: הראשונה — שילובה העיל של התחבורה הציבורית בתנועה; והשנייה — שיפור כלי ההסעה ותנאי הפעלתם.

בתחום הראשון פועל משרד התחבורה במתן עדיפות לאוטובוסים לעומת כלי הרכב האחרים על-ידי הקצאת נתיבי תנועה מיוחדים, ייחוד רחובות לאוטובוסים והסדרי דו-סטריית לתחבורה הציבורית וחד-סטריית לתנועה האחרת. בעוד שקביעת הסדרים אלה במערכות דרכים קיימות ונתונות כרוכה בקשיים רבים, הרי אין הדבר כך לגבי מערכות-הדרכים של העתיד. לכן ניתנו למתכנני רשתות הדרכים הנחיות ברורות במגמה זו.

כדי לשפר את סדרי התנועה תופעל בשנים הקרובות מערכת בקרה חדישה באזור המטרופוליטאני בגוש דן. מערכת זו תגרום להעלאת ניצולת הדרכים וקביעת הצמתים באזור מטרופוליטאני זה ובתוך זה תעדיף את התחבורה הציבורית.

נושא אחר הנמצא בקידום מתמיד, תוך התאמה לנסיבות המשתנות, הוא הסדר קווי התחבורה הציבורית. כאן פועל משרד התחבורה מתוך תשומת-לב לשינויים בתפוצת האוכלוסיה, מיקום עיסוקיה וכיוצא בזה, התאמת מערכות התחבורה וקווי הנסיעה במגמה לקצר את זמני הנסיעה, להמעיט את המעברים מקו לקו, ולחבר, במישור, בין שכונות שוליים. במסגרת זו נעשים גם שיפורים מתמידים בתחנות כדי להקל על הנוסעים את ההמתנה.

1. האם קיימת החלטה של התערבות בתיכנון הילודה ובתכיפות הלידות של האמהות?

2. האם "טעמים ציוניים" מחייבים קיום מצוות "פרו ורבו" רק לגבי מי שאין לו כסף לפנות לרופא פרטי או שמא יש בדעת הממשלה להנהיג איסורים ופיקוח משטרתי גם ברפואה הפרטית בתחום זה?

שר-הבריאות ו. שם טוב:

1. התשובה שלילית. לא קיימת החלטה כזאת. אין התערבות בתיכנון הילודה ובתכיפות הלידות של האמהות.

2. המידע שעליו מתבססת השאלה אינו נכון. מדובר על הוראה המגבילה את השימוש בתכשיר מסוים ימים מטעמים רפואיים ידועים ומקובלים.

951. מדיניות הממשלה בעניין תיכנון המשפחה

חברת-הכנסת מ. פרידמן שאלה את שר הבריאות ביום ט"ו בסיון תשל"ד (5 ביוני 1974):

רופא נשים במרפאה המחוזית של רחובות סירב לאשר לאשה אמצעים למניעת הריון לאחר הלידה השנייה בטענה שאינו נוהג לאשר זאת אלא לאחר הלידה הרביעית. לעומת זאת בקופת-חולים באזור תל-אביב אושרו אמצעים אלה אחר הלידה הראשונה לכל מבקשת.

שאלותי הן:

א. האין השימוש או אי-השימוש באמצעי מניעה צריך להיות נתון לשיקולה הבלעדי של המבקשת תוך התייעצות עם רופאה?

ב. האם קיימת מדיניות כללית בנושא תיכנון המשפחה? אם כן — מה היא ומדוע אין יישום אחיד של מדיניות זו?

שר-הבריאות ו. שם טוב:

א. התשובה חיובית.

ב. הבסיס למדיניות תיכנון המשפחה הוא המלצות הצוות שעסק בנושא במסגרת ועדת ראש הממשלה לנו"ע במצוקה. משרד הבריאות מתכוון לכלול במספר תחנות לאם ולילד את פעולות תיכנון המשפחה לאור תנאים הנשים שתבקשנה זאת. הפעולה תיעשה ללא כל תעמולה.

כתחנות ראשונות ומתאימות ביותר נקבעו לנסיון התחנה בבתי-בבא-רשבע, ושתיים נוספות לאוכלוסייה הערבית בנפת עכו.

היו"ר י. ישעיהו:

שאלה נוספת לחברת-הכנסת מרשה פרידמן.

מרשה פרידמן (תנועה לזכויות האזרח):

איך מסביר השר את העובדה שנשים שונות מקבלות תשובות שונות במקומות שונים?

שר-הבריאות ו. שם טוב:

לו הייתה חברת הכנסת מפרטת באיזה מקום מקבלת תשובות שונות, הייתי יכול להתייחס אליהן. זו מדיניות-המשרד שאנחנו מתכוונים עכשיו בשתי תחנות לאם ולילד לעשות נסיון לתת את ההדרכה המתאימה.

2. משרד התחבורה הביא את השינוי לידיעת הציבור ודאג לתוספת עובדים מתוך הנחה כי בכל מקרה יגבר העומס בימים הראשונים. הנחה זו אמנם נתאמתה, אך לאחר ימים מספר פסק עומס זמני זה.

3. משרד התחבורה מפעיל הסדר שעל-פיו אפשר לקבוע תור למבחני נהיגה מעשיים באמצעות הדואר.

1105. פיקוח על בטיחותם של המטוסים שבתחבורה הפנים-ארצית

הבר-הכנסת ע. נוף שאל את שר התחבורה ביום כ"ח בסיון תשל"ד (18 ביוני 1974):

בירחון "תחבורה ותיירות" מחודש מאי 1974 מתפרסמת כתבה מאת מר בועז שחר המספרת על קירקוע ארבעה מטוסים מסוג "הרלד" הנמצאים בשימוש בחברת "ארקיע".

עוד מספרת הידיעה כי המטוסים קורקעו לאחר שנתגלו בשתי הזדמנויות תקלות חמורות בכך-הנסע של המטוסים שבנס לא נסתיימו באסון חמור. במלאי החלפים של חברת "ארקיע" לא היו כניינסע להחלפה ומסתבר כי בית-החרושת שייצר את המטוסים האמורים אינו פועל עוד.

רצוני לשאול:

1. האם נכונה הידיעה?
2. האם קיים פיקוח על כשרם הבטיחותי של המטוסים המשמשים לתחבורה הפנים-ארצית?
3. אם כן — מה היא צורת הפיקוח ומה היא התדירות?
4. האם הוקמה ועדה לחקור את הליקויים שהתגלו במטוסי ה"הרלד" של "ארקיע"?
5. אם כן — מה הן מסקנות החקירה?
6. האם ננקטו צעדים כל-שהם נגד האחראים לליקויים שנתגלו בעת טיסות מטוסי "הרלד" של "ארקיע"?
7. אם כן — מה הן התוצאות?

8. מה בדעת משרד התחבורה לעשות כדי שלי-קויים מסוג זה שנתגלו לא יישנו וכדי להבטיח עד כדי מאקסימום את בטחון הנסיעה האווירית הפנים-ארצית?

שר-התחבורה ג. יעקבי:

1. הידיעה נכונה בעיקרה.
2. בטיחותם של מטוסים המשמשים לתעופה הפנים-ארצית נתונה בפיקוח.
3. הפיקוח כולל אישור מערכי אחזקה, הסמכת טכנאים בדרגים השונים, בדיקת כל מטוס אחת לשנה ופיקוח שוטף על ביצועיו.
4. התשובה חיובית.
5. הוועדה מצאה כי הליקוי נבע מקורויה פניי-מית שבין שני סוגי מתכות. ליקוי זה אי-אפשר היה לגלות בדרך של ביקורת שיגריתית.
6. ממצאי הוועדה וכניי-הנסע נשלחו ליצרן בברי-

במגמה לשפר את כלי ההסעה מותקנים איוורור ומיזוג אוויר באוטובוסים, שופרו המושבים, נקבעו דרכים להקטנת הרעש וזיהום האוויר. שיפורים אלה משולבים באוטובוסים החדשים ומותקנים, ככל האפשר, גם בקיימים.

כן נעשות עתה בדיקות המכוונות לייעל את קליטת הנוסעים בדרך של התקנת אוטומאטים, שי-מוש בכרטיסיות ארוכות-חוקף ועוד. מן הראוי לציין כי פעולות אלה כולן נעשות מתוך הבנה הדדית ושי-תוף פעולה מלא בין משרדי לבין האגודות "אגד" ו"דן", במגמה לעודד את השימוש בשירותי התחבורה הצי-בורית בתנאי נוחות סבירים.

991. תלונה על העדר שירות מזניות במעלות

הבר-הכנסת י. שערי שאל את שר התחבורה ביום כ' בסיון תשל"ד (10 ביוני 1974):

המורה אברהם דפנה כותב במכתב שפורסם בעתון "מעריב" (28 במאי 1974) כי בביקורו במעלות נוכח לדעת שבכל עיר הפיתוח אינה קיימת ואינה פועלת אף מזנית אחת.

אבקש לדעת:

- א. האם נכונה קביעה זו?
- ב. אם כן — כיצד ייתכן שבמקום מגורים של אלפי איש אין אף מזנית ישראלית אחת?
- ג. מה יעשה משרד התחבורה כדי לשנות מצב זה במעלות?

שר-התחבורה ג. יעקבי:

בעיירה מעלות רשומות 4 מזניות. בין 11 ל-14 מזניות נוספות פועלות בקו מעלות-נהריה.

עם זאת, העדר תעסוקה מלאה למזניות באזורי פיתוח ורצונם של בעליהן להגדיל את הכנסותיהם מביאים לידי כך שרבים מהם מעתיקים את אזור פעולתם לאזורים אחרים, בלא שאפשר יהיה, באורח יעיל, למנוע זאת.

1081. מניעת צפיפות בתורים למבחני נהיגה

הבר-הכנסת י. שמיר שאל את שר התחבורה ביום כ"ג בסיון תשל"ד (13 ביוני 1974):

נמסר על סבל רב שנגרם למבקשי תור לבחינות נהיגה כתוצאה משינוי בסדרים שהנהיג משרד הרישוי. וואיל נא כבודו להשיבני לשאלות דלקמן:

1. האם היה השינוי הכרחי?
2. אם השינוי היה מחוייב המציאות — למה לא ננקטו צעדים שימנעו את צפיפות התורים שהיתה צפויה?
3. מה הם הצעדים שנקטו או שיינקטו על-ידי משרד התחבורה כדי לסלק את התקלה הנ"ל?

שר-התחבורה ג. יעקבי:

1. החזרת נטל קביעת התורים לפקיד משרד הרישוי נעשתה בעקבות הדעת אירגוני בתי-הספר לנהיגה כי אין בדעתם להמשיך ולעסוק בכך.

היו"ר י. ישעיהו :

שאלה נוספת לחבר-הכנסת ידידיה בארי.

ידידיה בארי (הליכוד) :

מה המועד החזוי שבו תדון ועדת השרים לענייני כלכלה בנושא ?

שר-התחבורה ג. יעקבי :

אינני מוסמך להשיב על שאלה זו. שאלה זו יש להפנות ליושב-ראש הוועדה, שר האוצר.

1179. פעולות לשיפור התחבורה בגוש דן

חבר-הכנסת י. תמיר שאל את שר התחבורה ביום ו' בתמוז תשל"ד (26 ביוני 1974) :

בקשר לבעיות התנועה והתחבורה המחמירות באזור המטרופוליטן של ערי גוש דן אבקש את כבודו להשיבני :

1. מה הן תכניות משרד התחבורה להתגבר על קשיי התנועה, התובלה והתחבורה באזור מאוכלס זה ?

2. אילו צעדים מינהליים מתבצעים במישור זה ?

3. מה צפוי בשנים הקרובות בתחום שיפור המצב הקיים ?

4. מה הן אפשרויות איחוד הקואופראטיבים "דן" ו"אגד" במגמה לשפר את השירות לציבור ?

5. מה הוא מספר האוטובוסים הנעים כיום בגוש דן ומה צרכי התחבורה הציבורית באזור כדי להפחית את מצוקת התעבורה ?

שר-התחבורה ג. יעקבי :

לשאלה 1: סילת דרכים עורקיות ומהירות במרחב המטרופוליטן על-פי סדרי עדיפויות תחבורתיים הנובעים ממגבלה תקציבית חמורה.

הסדרי תנועה ושיפורים מקומיים להקלת התנועה על-ידי שינויי רימזור, שיפור צמתים ורדיוסים, הסרת מכשולים פסיים בדרכים, השקעות למניעת תאונות דרכים ועוד.

בתחום התיכנון עושה המשרד לגיבוש תכנית ארוכת-טווח למערכת דרכים עורקיות במטרופוליטן שתבטיח זכויות דרך לכבישים ותמנע קביעת עובדות בינוי שיקשו על פיתוח רשת הדרכים בעתיד; שינוי מערכת הבקרה והרימזור במרחב המטרופוליטן במגמה להקים תוך שנתיים-שלוש מערכת דינאמית המסוגלת לקלוט את נפח התנועה ולווסת אותה בהתאם למגבלות הפיזיות הקיימות ולהקל על התנועה; עידוד השימוש בתחבורה ציבורית — באמצעות ריאורגאניזציה של קווי התחבורה הציבורית במרחב המטרופוליטן והתאמתם לצרכי הנסיעות. התכנית מיועדת לשפר את תנאי הנסיעה בכל הנוגע לחיזוק הקשרים בין השכונות, הקטנת המעברים בין קו לקו, ובמגמה למשוך כמות גדולה של נוסעים לתחבורה הציבורית.

בדקות אפשרויות למתן עדיפות לתחבורה הציבורית על-ידי קביעת רחובות בלעדיים לשימוש האוטובוסים, הקצאת נתיבים נפרדים, חד-סטריים לרכב פרטי ודו-סטריים לרכב ציבורי. שיקול דומינאנטי בקביעת סוג מערכת הבקרה שתוקם במטרופוליטן יהיה

טניה והדבר הובא לידיעת רשויות התעופה במדינה זו.

7. נערך תיכנון חדש על-ידי יצרן מעולה באישור רשויות התעופה בבריטניה.

8. משרד התחבורה נקט צעדים נאותים.

1129. התנגדות להקמת תחנות דלק על מדרכות

חבר-הכנסת י. בארי שאל את שר התחבורה ביום כ"ט בסיון תשל"ד (19 ביוני 1974) :

כעת האחרונה הועלתה שוב ההצעה להקים תחנות דלק (קטנות) על מדרכות.

שאלות הן :

1. מה היא עמדתו של משרד התחבורה בשאלה האמורה ?

2. אם שלילית — מדוע ?

3. אם חיובית — כיצד בדעתו של משרד התחבורה למנוע היווצרות מטרדים לתושבי המקום ?

שר-התחבורה ג. יעקבי :

1. עמדת משרד התחבורה בשאלה זו היא בדרך כלל שלילית, פרט למקרים מיוחדים.

2. הקמת תחנות דלק על מדרכות עומדת על-פי רוב בסתירה לצרכי בטיחות הנסיעה, יעילות התנועה ואיכות הסביבה. כן עלולות הן להיות מוקד משיכה לפיגועים.

עמדה זו נסמכת בהמלצותיהן של ועדות מקצועיות וציבוריות החל משנת 1965 וכלה בוועדת דוד כוכב שמסרה המלצותיה בשנה שעברה.

1149. קריטריונים למיקומן של תחנות דלק

חבר-הכנסת י. בארי שאל את שר התחבורה ביום ו' בתמוז תשל"ד (25 ביוני 1974) :

ביום 22 בנובמבר 1971 מינה סגן שר התחבורה (כתארו דאז), מר גד יעקבי, ועדה לקביעת קריטריונים למיקומן ולשיפור של תחנות תידלוק (ועדת כוכב). הוועדה הגישה את המלצותיה בחודש מאי 1972.

אבקש לדעת :

1. האם אימץ לו משרד התחבורה את המלצותיה של ועדת כוכב ?

2. אם כן — מדוע לא ניתן עד כה להמלצות אלו תוקף חוקי מחייב ?

3. אם לא — מה הם הקריטריונים דהיום לקביעת מיקומן של תחנות תידלוק ?

שר-התחבורה ג. יעקבי :

לשאלות 1 ו-3: משרד התחבורה וגם משרד העבודה פועלים לגבי תחנות תידלוק על-פי המלצות ועדת כוכב.

לשאלה 2: המלצות הוועדה, על מנת שיחייבו את כל משרדי הממשלה, חייבות באישור הממשלה או ועדת שרים. לצורך זה הגשתי את ההמלצות לוועדת השרים לענייני כלכלה.

3. בשלב זה, עדיין לא.

4. התשובה שלילית.

1217. מניעת שיבושים בנמלים עקב עיכובים בהוצאת מטענים מיוכאים

חברת הכנסת י. גולן שאל את שר התחבורה ביום ו' בתמוז תשל"ד (27 ביוני 1974):

אבקש לדעת:

1. כמה יובאים עיכבו את הוצאת סחורות בנמלים כסאנקציה על צו ההפקדה של מקדמות על סחורות יבוא?

2. באיזו מידה גרמה אי-הוצאת סחורות היבוא לשיבושים בעבודות הנמל ומה היא מידת הנזק שנגרם בעקבות הסאנקציה?

שר-התחבורה ג. יעקבי:

1. מאז חום מלחמת יום הכיפורים עלתה כמות מטעני היבוא המאוחסנים בנמלים פי שניים מן המידה המירבית בתקופה הקודמת לכך. בנמלי אשדוד וחיפה בלבד מאוחסנים בשעה זו יותר מ-150,000 טון מטעני יבוא. במצב דברים זה קיים חשש מתמיד כי האטה בקצב הוצאת מטענים עלולה לגרום אחריה תוך זמן קצר סתימה ושיבוש הפריקה.

מספר היבואנים אינו ידוע לנו.

2. עד כה טרם נגרמו שיבושים בעבודת הפריקה בנמלים. למרות זאת נקטה רשות הנמלים, על-פי הנחייתי, את הצעדים הדרושים לזירוז הוצאת המטענים שעה שהחשש לסתימת הנמלים ייעשה ממשי. בין השאר נשקלת האפשרות להעלות את דמי האחסנה בעד סחורות המעוכבות במחסנים תקופה בלתי-סבירה.

1217. שימוש בשרה-התעופה עטרות לטיפול בינ-ארצות

חברת הכנסת ד. קורן שאל את שר התחבורה ביום ו' בתמוז תשל"ד (2 ביולי 1974):

אבקש לדעת:

א. האם נסתיימו הברורים עם חברות תעופה בדבר נחיתה והמראה בשדה-התעופה עטרות?

ב. אם התשובה חיובית — אילו חברות תעופה הסכימו לנחות ולהמריא בעטרות?

ג. מה יהיה היקף הטיסות?

ד. מתי תתחיל הפעילות הבינ-ארצית של שדה-התעופה בעטרות?

שר-התחבורה ג. יעקבי:

א. כן.

ב. לאחר שחברת התעופה הגרמנית "גרמאניר" הביעה את נכונותה להטיס צליינים לעטרות העביר מינהל התעופה האזרחית, על-פי הנוהלים הקבועים בעניין זה ובהתאם להתחייבויות המשרד כלפי חברת התעופה הלאומית, את החוזה המוצע ל"אל על" כדי שתחליט אם ברצונה לממש אופציה זו. חברת "אל על" הודיעה כי היא מוכנה לבצע את הטיסות בתנאים

שיקול האפשרות לתת עדיפות לרכב הציבורי באמצעות הבקרה המרכזית והרימור.

בשנתיים האחרונות הוחל בתיכנון מוקדם וראשוני של מערכת הסעה המונית לאזור המטרופולין.

לשאלה 2: הפעלת ועדות תיאום משותפות עם עיריית תל-אביב ורשויות מקומיות אחרות לפתרון בעיות מיוחדות.

הגעתי להסכמה עקרונית עם ראשי הערים באזור זה בדבר הקמת רשות תחבורה מטרופוליטאנית. בה אני מקווה כי תוך חודש ייקבעו המבנה שלה, שיטות עבודתה וסמכויותיה.

הפעלת פרויקט של תוכנון מערכת להסעה המונית.

לשאלה 3: ראה תשובתי ל-1 ול-2.

לשאלה 4: איחוד הקואופרטיבים "אגד" ו"דן" הוא חיוני לתיכנון התחבורה הציבורית ולשיפור רמת השירות באורח אופטימאלי. ככוונתי לפעול על מנת שהאיחוד יקום. במגמה זו קיימתי שיחות עם ראשי הקואופרטיבים בימים האחרונים.

לשאלה 5: מצוקת התחבורה הציבורית בגוש דן אינה נובעת ממחסור באוטובוסים באזור אלא מהפעלת בתנאי תעבורה קשים.

1216. בדיקת האפשרות להשתמש באוטובוסים חשמליים

חברת הכנסת י. בארי שאל את שר התחבורה ביום ו' בתמוז תשל"ד (27 ביוני 1974):

במפעלי "כלוריד-אקסיד" במנצ'סטר שבאנגליה הוחל בפיתוח אוטובוס חשמלי המונע על-ידי מצברים. בנוסעתו אין האוטובוס האמור גורם רעש ואינו מזהם את האוויר.

אבקש לדעת:

1. האם שקל משרד התחבורה את האפשרות לקיים את התחבורה הציבורית בארץ באמצעות אוטובוסים חשמליים?

2. אם כן — מה היא תחזיתו של משרד התחבורה באשר למועד שבו ינועו בארץ אוטובוסים חשמליים?

3. כלום קיימת תכנית כל-שהיא לייבא ארצה אוטובוסים המונעים בחשמל?

4. האם בדק משרד התחבורה את האפשרות לייצר או להרכיב בארץ אוטובוסים חשמליים?

שר-התחבורה ג. יעקבי:

1. משרדי מלווה בהתמדה את תהליכי הפיתוח של אוטובוסים, לרבות אלה המונעים בחשמל.

2. כיום פועלים בעולם מספר דגמים נסיוניים בלא שיימצאו, בשלב זה, הפתרונות ההנדסיים והכלכליים אשר יצדיקו את השימוש בהם בשירות הציבור בקנה-מידה גדול.

על-פי קצב הפיתוח הנוכחי מעריכים מומחי המשרד כי השימוש המסחרי באוטובוסים מונעי חשמל לא ייעשה אלא בשנות השמונים.

העיקריות, כגון שירותי תידלוק, אחזקה, מלונאות וכ"דומה.

3. מן הנמנע לקבוע בשלב זה במדויק היכן יקום המרכז, למעט הידיעה כי ימוקם ממזרח לגוש דן. ועדת שרים מיוחדת נתמנתה לתכלית הגדרתו של אתר מתאים למטרה זו.

4—5. אם יוקצה האתר הדרוש, ומדובר ב־2,500—3,500 דונאם, יוכל המרכז להתחיל בפעולה בשנת 1977 ויגיע על-פי המתוכנן לניצולת מלאה במחצית שנות השמונים.

היו"ר י. ישעיהו:
שאלה נוספת לחבר-הכנסת אולמרט.

אהוד אולמרט (הליכוד):
האם יש לכבוד השר הערכה כמה עתיד הדבר לעלות?

שר-התחבורה ג. יעקבי:
אני מבין שהשאלה היא כמה יעלה המרכז הזה, מרכז המטענים. ההערכה שלי היא שהמרכז כולו, על כל חלקיו, עתיד לעלות כ־600 מיליון לירות במחירים הנוכחיים. אבל רוב הסכום הזה, כמעט כולו, לא ימומן מתקציב הממשלה. שכן מדובר כאן ביבואנים וביצואנים, בבעלי מיתקני מסחר, בבעלי השוק הסיני טונאי וברוכשי משרדים, שיממנו את עיקר ההשקעות בו; בעוד שהממשלה תתבקש לממן ולהשקיע רק לצורך התשתית הבסיסית, סכום שיגיע לפחות ל־10% מסך כל היקף ההשקעה.

845. ידיעה בעניין נסיון להתנהלות בקוניטרה

חבר-הכנסת מ. פעיל שאל את שר הבטחון ביום כ"ט באייר תשל"ד (21 במאי 1974):

חיילים המשרתים ברמת-הגולן הודיעוני כי קבר-צת חיילים נזעמים מחתה נגד קבוצת מתעייבים שנים-תה להקים בשבוע שעבר נקודת ישוב בתוך העיירה קוניטרה.

רצוני לשאול:

א. האם אכן היה עימות או היתה התנגשות כל-שהיא בין חיילים וקבוצת המתנחלים בעיירה קוניטרה?
ב. האם קיבלה קבוצת המתנחלים רשות להתנהל בקוניטרה?

ג. האם כל קבוצת אנשים יכולה להתנהל בכל מקום שתחפוץ בתחומי השטחים המוחזקים?

שר-הבטחון ש. פרס:

א. לי לא ידוע דבר על כך.

ב—ג. את מדיניות ההתנהלות בשטחים קובעת ועדת ההתיישבות של הממשלה.

949. פטור משירות מילואים מסיבות משפחתיות

חבר-הכנסת מ. פרידמן שאלה את שר הבטחון ביום ט"ו בסיון תשל"ד (5 ביוני 1974):

הובאו לידיעתי מקרים שאבות לילדים קטנים, ללא נשים בבתיהם (מסיבות גירושין, אלמנות, או

הקבועים בחוזה, במסגרת טיסותיה הסדירות. בעשותה כן מילאה חברת "אל על", על-פי חוות דעתו של היועץ המשפטי לממשלה, אחר התנאי המקנה לה זכות ראשונה לבצע את הטיסות. אי לכך, "אל על" היא אשר תטוס לשדה-התעופה בירושלים.

ג. כ־25 טיסות בעונת סתיו—אביב 1974/75.

ד. בחודש ספטמבר 1974.

חיים קורפו (הליכוד):

למה הסתכן השר בטיסת הבכורה?

היו"ר י. ישעיהו:

אתה רוצה להציג שאלה נוספת במקום חבר-הכנסת קורן?

שר-התחבורה ג. יעקבי:

כדי להראות דוגמה אישית לחבר-הכנסת קורפו שישתמש בקו זה באורח סדיר ויעיל.

היו"ר י. ישעיהו:

אני דווקא בעד רב-שית, אבל צריך להכניס את זה לתקנון, שזה יהיה בצורה מאורגנת ועל-פי סדר.

1284. תכנון הקמת מרכז מטענים לאזור

גוש דן והמרכז

חבר-הכנסת א. אולמרט שאל את שר התחבורה ביום י"ד בתמוז תשל"ד (4 ביולי 1974):

הובא לידיעתי כי במשרד התחבורה עובדה תכנית להקמת מרכז פיצול והאחדה למכולות אשר ישמש מעין "עיר מטען". התכנית, כך נאמר לי, היתה להקים מרכז זה באזור שמחוץ לריכוזים העירוניים הצפופים, דבר שיאפשר הימנעות מהכנסת מטענים כבדים לערים וייעל את ההובלה ממחסני היצואנים לממלים ומהנ"ל מילס למחסני הצרכנים במקומות שונים בארץ.

אבקש לדעת:

1. האם קיימת תכנית כזו במשרד התחבורה?

2. אם כן — מה הם פרטי התכנית?

3. היכן מתכננים להקים את "עיר המטענים"?

4. האם קיים לוח זמנים לביצוע התכנית?

5. אם כן — מה הוא?

שר-התחבורה ג. יעקבי:

1. כן. משרד התחבורה מתכנן הקמת מרכז מטענים לאזור גוש דן והמרכז.

2. המרכז מיועד לשרת את התכליות הבאות: א. מר-כז פיצול והאחדה של מכולות יבוא ויצוא בהיקף של מיליון טון בשנה. ב. נקודת מעבר ממטען מרכבות וכלי רכב כבדים לכלי רכב קלים כדי למנוע כניסת רכב כבד לאזורים מבוזים. מדובר במטענים בהיקף של 8—6 מיליון טון בשנה. ג. מרכז אריזה משוכלל לתוצרים של מפעלים קטנים ובינוניים. ד. שוק סי-טונאי לפירות וירקות — במקום זה הנמצא בקרן הר-חובות קרליבך וחשמונאים בתל-אביב — בקיבולת של 4—3 מיליון טון בשנה. ה. מרכז מידע לסחר בין-לאומי ופנים-ארצי. ו. מבני משרדים לחברות תובלה, קפנות, סיונות וכיוצא באלה. ז. שירותי עזר לתכליות

6. האם היה הציוד האמור מבוטח ומדוע לא ניתן לממש את דמי הביטוח?

7. האם ננקטו צעדים כל-שהם למניעת מקרים דומים בעתיד?

ש"ר-הבטחון ש. פרס:

1-2. תוכן הכתבה, ככל שהוא תואם לאמור בכתב התביעה בתיק אורחי 1254/74, מדינת ישראל נגד "צים" חברת השיט הישראלית בע"מ, שהוגש בבית-המשפט המחוזי. בתל-אביב-יפו, הוא על סך 912,401.40 פלוין הולנדי.

הדבר אירע בדצמבר 1972 ומדובר בתחמושת שהייתה מיועדת לתעשייה הצבאית.

3. התשובה חיובית.

4-5. נערך נסיון הידברות עם חברת "צים" כדי להסדיר את תשלום הפיצויים למדינה מחוץ לכתלי בית-המשפט, ומשא-ומתן במגמה זו מתנהל גם לאחר הגשת התביעה; טענות החברה טרם נוסחו במסגרת כתב הגנה.

6. הנזק כוסה בביטוח פנימי.

7. ננקטים צעדים נאותים על-ידי הנוגעים בדבר להבטחת שלמותם של מטעני רכש המובלים לישראל.

952. שינויים בהכנת מערך המשק לשעת חירום

חבר-הכנסת א. ורדיגר שאל את שר הבטחון ביום ט"ו בסיון תשל"ד (5 ביוני 1974):

מר ג. להב, מי ששימש בתפקיד יושב-ראש הרשות העליונה למשק במסגרת מל"ח, אמר לאחרונה כי לדעתו "מתבקש שינוי קיצוני בתפיסה ובהכנת המשק ואף במפעלים בודדים לשעת חירום". לדבריו, "יש צורך לעיין מחדש לפחות בשלוש שאלות כדי למנוע בעתיד תקלות שנתקלו במלחמה האחרונה: דרכי הגיוס, השי-רות והפעולה של אנשי הג"א, חלוקת משאבי הרכב".

אבקש לדעת:

1. האם מוכן משרדו לבדוק את יקביעותו של מי ששימש בתפקיד יושב-ראש הרשות העליונה של מל"ח?

2. אם נבדקו טענותיו, מה העלו הממצאים ומה נעשה לתיקון המצב לעתיד?

ש"ר-הבטחון ש. פרס:

1-2: לשאלות 1-2: מערך משק לשעת חירום ערך בשי-תוף עם צה"ל תחקיר על פעולתו במלחמת יום הכי-פורים. כתוצאה מהלקחים הוחלט, בין היתר:

א. להרחיב את מספר המפעלים והנושאים שהוג-דרו כחיוניים והפסקת עבודתם עלולה לגרום נזק חמור ומתמשך למשק.

ב. בהמלצת ועדת המל"ח העליונה, תוך כדי המל-חמה, הוחלט להגדיל את ההצטיידות לצה"ל במשאיות, באופן שהגיוס מהפוטנציאל האזרחי יצומצם בהיקפו.

ג. צה"ל הוציא הוראות המרחיבות את האפשרות שכוונו-אדם המשרת בהג"א יופנה בחלקו למשק בשעת חירום.

אישפוז האשה לתקופה ממושכת), נקראים לשירות מילואים לתקופות ארוכות ביותר, וכך נשארים הילדים ללא הורה בבית.

בהתאם לסעיף 30 לחוק שירות בטחון [נוסח משו-לב], תשי"ט—1959, ניתן פטור משירות בטחון לאם לילד, בהנחה שהפטור לאמהות מוענק משיקול של טובת הילדים.

א. מדוע אין משרד הבטחון מחיל את אותה המ-דיניות על גברים שהם אבות לילדים קטנים כאשר אין אם לילדים בבית?

ב. האם מוכן השר לשקול מתן פטור לגברים הנמצאים במצב זה?

ש"ר-הבטחון ש. פרס:

א-ב. צרכיו של צה"ל בגברים במילואים עולה בהרבה על צרכיו בנשים במילואים, ולכן אין באפ-שרותו להעניק פטור אוטומטי למקרים שעליהם מדו-בר בשאלתה.

צה"ל עושה מאמצים כדי להקל ככל האפשר על חיילים שיש להם בעיות משפחתיות, ובכללם כאלה שהם אבות לילדים קטנים והדאגה להם מוטלת על האבות בלבד.

הו"ר י. ישעיהו:

שאלה נוספת לחברת-הכנסת מרשה פרידמן.

מרשה פרידמן (תנועה לזכויות האזרח):

אם כן, מדוע יש פטור מוחלט לנשים שהן אמ-הות לילדים?

ש"ר-הבטחון ש. פרס:

המחסור הוא יותר בגברים מאשר בנשים, על אף אי-השוויון הפוליטי בתחום זה.

950. ידיעה על מטען צבאי שהובל באניה

ונעלם בדרך לישראל

חבר-הכנסת ג. פת שאל את שר הבטחון ביום ט"ו בסיון תשל"ד (5 ביוני 1974):

בעתון "יום יום" מיום 3 ביוני 1974 הופיעה כתבה תחת הכותרת "לאן נעלם הנשק" ושם נמסר כי מטען ציוד צבאי הועמס לפני שנה וחצי בקירוב בשלוש מכולות על אחת מאניות "צים" אשר היתה אמורה להגיע לנמל אשדוד לאחר שבועות מספר. לפי הכתבה הנ"ל אמנם הגיעה האניה, אך מטען הציוד הצבאי הגיע רק בחלקו הקטן. שאר הציוד נעלם בדרך. כן נמ-סר בכתבה כי עוזר פרקליט מחוז תל-אביב הגיש תבי-עה משפטית נגד חברת "צים" בנדון.

אבקש לדעת:

1. האם תוכן הכתבה אכן מדויק?

2. מה היה שווי הציוד שאבד בדרך?

3. האם נמצא תחליף לציוד הנ"ל?

4. מדוע עוכבה הגשת התביעה עד עתה?

5. מה הן טענות חברת "צים" בנדון?

ישראל. בעת מתן הסכמתנו למעבר השיירה הדגשנו בפני גורמי א"ם כי האישור הוא חד-פעמי ובשום פנים ואופן לא ישמש כתקדים.

999. ציור צבאי מברית-המועצות לסוריה

הברית-הנכנסת י. שר, שאל את שר הבטחון ביום כ"א בסיון תשל"ד (11 ביוני 1974):

אבקש לדעת:

א. האם נכונה הידיעה שברית-המועצות סיפקה לאחרונה לסוריה מטוסי "מיג 23"?

ב. האם סיפקה ברית-המועצות לסוריה גם טילי קרקע-קרקע ארוכי-טווח?

ג. האם הוגדל לאחרונה מספר היועצים והמדריכים הרוסיים בקרב הצבא הסורי?

שר-הבטחון ש. פרס:

א-ג. התשובה חיובית.

1000. הענשת חיילים הנאשמים בהתפרעות במגרשי ספורט

הברית-הנכנסת י. שר, שאל את שר הבטחון ביום כ"א בסיון תשל"ד (11 ביוני 1974):

נוכת ריבוי ההתפרעויות במגרשי ספורט ובתחריטות שבהם נטלו חלק גם חיילים במדים, אבקש לדעת:

א. האם הובאו חיילים לדין באשמת התפרעויות בתחרויות ספורט במחצית השנה האחרונה?

ב. אם כן — כמה הובאו לדין, כמה הוענשו וכמה זוכו?

ג. בהתחשב בריבוי ההתפרעויות בתחרויות ספורט — האם תיאסר כניסת חיילים עם נשקם למגרשי ספורט?

שר-הבטחון ש. פרס:

א. חיילים המתפרעים במשחקי כדורגל מובאים, ככלל האזרחים, לדין אזרחי.

ב. אין בידי צה"ל נתונים על מספר החיילים שהובאו לדין אזרחי באשמת התפרעות בתחרויות ספורט.

ג. פקודות המטה הכללי אוסרות על חייל כניסה עם נשק למגרשי ספורט.

1041. חיבור כפרים באזור שכם לרשת החשמל של שכם

הברית-הנכנסת ע. גוף, שאל את שר הבטחון ביום כ"ג בסיון תשל"ד (13 ביוני 1974):

ב"שידורי ישראל" נמסר על חיבור כפרים אחדים באזור שכם לרשת החשמל הניזונה מגנראטורים של עיריית שכם.

אבקש לדעת:

1. האם נכונה הידיעה?

2. מדוע לא חוברו הכפרים לרשת החשמל האר-

צית?

977. הסיבה לדחיית משפט החשודים ברצח החייל אלי לופו

הברית-הנכנסת א. אולמרט, שאל את שר הבטחון ביום כ' בסיון תשל"ד (10 ביוני 1974):

הובא לידיעתי כי משפטם של החשודים ברצח סמל הצנחנים אלי לופו ו"ל נדחה פעמים מספר מסיבות טכניות, לרבות הרצון להקל על השלמת לימודיהם של החשודים לבחינות הבגרות.

אבקש לדעת:

1. האם נכונה הידיעה?

2. אם כן — אילו אמצעים נוקט השר כדי לזרז את ההליכים המשפטיים?

שר-הבטחון ש. פרס:

1-2. המשך המשפט נדחה ל-15 ביולי 1974 לאחר שהתברר שארבעת הסניגורים המופיעים בו חייבים להופיע במועדים שונים במשפטים אחרים שלא ניתן לדחותם. כדי לאפשר ניהול המשפט ברציפות ובמרוכז החליט בית-המשפט כפי שהחליט.

השיקול היחיד בדחייה היה תיאום טכני של תא-ריכים. אמנם אחד הסניגורים העלה את שאלת בחינות הבגרות של הנאשמים, אך טענה זו נדחתה על-ידי נשיא בית-המשפט.

966. מתן היתר ליחידות שבכוח החירום של או"ם לעבור בשטח ישראל

הברית-הנכנסת י. בן-מאיר, שאל את שר הבטחון ביום כ"א בסיון תשל"ד (11 ביוני 1974):

בעתונות פורסם שבניגוד להחלטה קודמת של הממשלה האומרת שישאל לא תתיר ליחידות כוח החירום של או"ם הכאות ממדינות שאינן מקיימות יחסים דיפלומטיים עם ישראל לעבור בשטחה, או להיכנס בכלל לשטח המוחזק על-ידי צה"ל — הסכימה הממשלה להתיר ליחידות מצבא פולין לעבור את ישראל בדרך מסוימת לרמת-הגולן.

רצוני לשאול:

1. האם נכונה הידיעה?

2. אם כן — מה הביא לשינוי בעמדת הממשלה?

3. האין במעשה זה פגיעה בסיכוי של ישראל לשפר את מעמדה המדיני?

שר-הבטחון ש. פרס:

1-3. הסכמתנו למעבר שיירה של היחידה הפולנית ניתנה בשלב ההתארגנות המהירה של כוח ההפרדה בצפון ולאחר שאנשי או"ם הסבירו את הצורך הדחוף בהעברת הציוד המיותר של הפולנים. המדובר היה ביחידה הנדסה ופינוי מוקשים אשר הייתה צריכה לאפשר כניסת כוח ההפרדה מהצד הסורי לשטח ההפסק שבין עמדות הצדדים ב-6 ביוני (את פינוי המוקשים לכניסת יחידות כוח ההפרדה מהצד שלנו ביצעו יחידות שלנו). ציוד זה ניתן היה להעביר רק בדרך היבשה, בהעדר אמצעי תובלה אוויריים מתאימים. יתר אנשי היחידה הפולנית הוטסו על-ידי אופים מקהיר לדמשק מבלי שעברו בתחומי מדינת

1092. ממצאים של ציור כימי אצל שבויים מצריים

חבר-הכנסת י. בארי שאל את שר הבטחון ביום כ"ח בסיון תשל"ד (18 ביוני 1974):

מר סמיואל סטראטון, חבר בית הנבחרים בארצות הברית, הודיע כי "ציור סובייטי שנפל בידי הכוחות הישראליים במלחמה של יום הכיפורים מצביע על כך שיחידות רוסיות מוכנות לפתוח במלחמה כימית אם תהיה הזדמנות נאותה לכך... כל יחידה סובייטית הנכנסת לקרב מצוידת במערכת הגנה נגד התקפה כימית, ביאולוגית וראדיולוגית".

אבקש לדעת:

מה אמת בתוכן הודעתו הנ"ל של הצייר סמיואל סטראטון?

שר-הבטחון ש. פרס:

חבר-הכנסת יהודה שערי הציג לי שאלתו, והנה עליה עניתי זה עתה, ולא אוכל להוסיף על תשובתי לשאלתו של חבר-הכנסת בארי.

1113. סיבת מעצרו של האיש אביר-כושוק

חבר-הכנסת ת. טובי שאל את שר הבטחון ביום כ"ט בסיון תשל"ד (19 ביוני 1974):

קיבלתי מברק ב"16 ביוני 1974 מהגברת פאטמה אביר-כושוק, האומר שבעלה נעצר ב"17 במאי 1974 ועד כה לא יכלה להתראות עמו. בעלה — האיש אביר-כושוק.

אבקש לדעת:

1. מה היא סיבת המעצר?

2. מדוע לא התאפשר לאשתו, פאטמה אביר-כושוק, לראותו?

3. המוכן כבוד השר לפעול כדי לאפשר לבני המשפחה ולפרקליטו להיפגש עם העצור הנ"ל?

שר-הבטחון ש. פרס:

1. האיש נעצר כחשוד בהשתייכות לאירגון חבלה.
2-3. בני משפחתו ופרקליטו רשאים להיפגש עמו, וכפי שנמסר לי רעייתו אף נפגשה עמו.

1187. תיקון הערכה מוטעית של שמאים לכלי

רכב של אזרחים שניזוקו במלחמה

חבר-הכנסת ה. קורפו שאל את שר הבטחון ביום ז' בתמוז תשל"ד (27 ביוני 1974):

במסגרת גיוס רכב לצה"ל במלחמת יום הכיפורים ולאחריה נקבעו שמאים להערכת נזקים של מכוניות שנפגעו בשירות.

בעלים של רכב נפגע התלוננו בפני כי לא נקבעה כל אינסטאנצה לעירעור על הערכת השמאים המשר-תים במילואים שעלולה להיות לא אחת מוטעית ובידי הנפגע אין כל תרופה להביא טעות זו על תיקונה.

אבקש לדעת:

מה בדעתו לעשות כדי לתקן פגם זה?

שר-הבטחון ש. פרס:

מאז מלחמת יום הכיפורים פועלת במשרד הבטחון ועדת עררים לשמאות שהוקמה בדרך מינהלית והיא

3. איך הצדיקו עיריית שכם ומועצות מקומיות אחרות את סירובן לחיבור הכפרים האמורים — שקיב" לו זרם חשמל בחודש האחרון — לרשת הארצית?

4. האם יש בהנמקות האמורות בשאלה 3, או מאחוריהן, סיבות פוליטיות?

5. אם יש סיבות פוליטיות כאלה — מדוע נענתה הממשלה להתנגדות זו?

שר-הבטחון ש. פרס:

לשאלה 1: התשובה חיובית.

לשאלות 2-5: הממשל הצבאי לא הציע לכפרים להתחבר לרשת הארצית מאחר שזו אינה קיימת באזור האמור.

1042. פרטים על פגיעות כוחות הבטחון

במחבלים

חבר-הכנסת י. שערי שאל את שר הבטחון ביום כ"ג בסיון תשל"ד (13 ביוני 1974):

אבקש לדעת:

א. כמה מחבלים נהרגו על-ידי כוחות הבטחון במחצית הראשונה של שנה זו (ינואר-יוני 1974)?

ב. כמה מחבלים נשבו בתקופה זו?

ג. כמה מחבלים חדרו מלבנון וכמה מסוריה במחצית שנה זו?

ד. כמה מחבלים נתפסו על-ידי כוחות הבטחון בשטחי יהודה, שומרון ועזה בתקופה הנ"ל?

שר-הבטחון ש. פרס:

א-ב. מינואר עד 30 ביוני 1974 נהרגו 30 מחבלים ונשבו 5.

ג. באותה תקופה חדרו 8 מחבלים מסוריה ולפחות 33 מלבנון.

ד. בתקופה האמורה נעצרו ביהודה ושומרון 507 איש באשמת פעילות חבלנית, ובאזור רצועת עזה — 304.

1043. ממצאים של ציור כימי אצל שבויים מצריים

חבר-הכנסת י. שערי שאל את שר הבטחון ביום כ"ג בסיון תשל"ד (13 ביוני 1974):

אבקש לדעת:

א. אילו ממצאים, כלים, הנחיות או הוכחות כל-שהן נמצאו במלחמת יום הכיפורים אצל שבויים מצריים המעידים על אפשרות של שימוש במלחמה באקטריולוגית או מלחמת גזאים?

ב. אם אמנם נתגלו הוכחות כאלה, על איזה סוג של מלחמה באקטריולוגית או אילו סוגי גזאים מדובר?

ג. האם מסוגלת מצרים עצמה להפעיל מתקפה מוגבלת או מקיפה בתחום הבאקטריולוגיה או בגזאים או רק בסיוע מעצמת-על?

שר-הבטחון ש. פרס:

הממצאים היו בעלי אופי הגנתי.

חוברת כ"ה, ישיבה ע"ב

— שאלות ותשובות (פרס, ישעיהו, קורפו, בארי, ורדיגר); חוק השיפוט הצבאי (תיקון מס' 7) (ישעיהו, פרס) —

נוכח הכוונה להחזיר את האלוף שמואל גונן לכ-
הונה בכירה בצה"ל ולשבצו במערך הפיקוד — אבקש
לדעת:

1. האם בדעת כבוד השר לבצע במלואן המלצותיה של ועדת אגרנט בדו"ח החלקי שהגישה עד כה?
2. אם בחלקן — אילו חלקים יבוצעו ואילו לא?
3. האם גורס כבוד השר ששיבוץ האלוף גונן בתפקיד בכיר בצה"ל עולה בקנה אחד עם המלצותיה של ועדת אגרנט?

שר-הבטחון ש. פרס:

לשאלות 1—2: התשובה חיובית.

לשאלה 3: הדין-וחשבון החלקי של ועדת הח-
קירה — מלחמת יום הכיפורים קובע; בשלב זה אין
אנו מגישים המלצה סופית לגבי כשירותו של האלוף
גונן למלא תפקידים בצה"ל, אולם אנו ממליצים שלא
ימלא תפקיד פעיל עד שתשלם הוועדה את חקירתה
גם במה שנוגע לשלב של הקרבות לעצירת האויב.
המלצות ועדת אגרנט יבוצעו, כאמור, כלשונן.

היו"ר י. ישעיהו:

חברי הכנסת, שמענו היום תשובות לשמונים שאל-
תות.

אברהם ורדיגר (הזית דתית תורתית):
מה עלה בגורלה של שאלתה מס' 947?

היו"ר י. ישעיהו:

התשובה עליה תבוא באחת הישיבות הבאות.

ג. חוק השיפוט הצבאי (תיקון מס' 7), תשל"ד—1974 *

(קריאה ראשונה)

לאחר גמר מלחמת יום-הכיפורים הודיעו של-
טונות הצבא ברבים על כך שמי שמחזיק ברשותו שלא
כדין ציוד צבאי, ובכללו מדי צבא, ויחזירו עד תא-
ריך מסויים, לא יובא בשל כך לדין. ואמנם הוחזרו
כמויות לא מבוטלות של ציוד מסוגים שונים, ובין
היתר גם מדי צבא. אך יש יסוד סביר להניח שעדיין
נותרו בידי אזרחים מדי צבא, ולובשים אותם בניגוד
לפקודות הצבא.

רצוני להוסיף שהעובר עבירה זו יובא לדין לפני
בית-משפט אזרחי, ועל כן תיקבע ההוראה המוצעת
בחלק ט' של חוק השיפוט הצבאי, אשר העבירות לפיו
נדונות בבית-משפט אזרחי.

אני מציע להעביר את הצעת החוק לוועדת החוץ
והבטחון של הכנסת.

היו"ר י. ישעיהו:

חברי הכנסת, נרשמו חברים מספר לדיון בהצעת
חוק זו. הדיון יהיה אישי, במסגרת 5—10 דקות לכל
נואם. רשות הדיבור לחברי-הכנסת ארדור — אינגו

שומעת עררים של בעלי רכב מגוייס על הערכת הש-
מאי. הוועדה שמעה עד כה כ-1,000 עררים.

הוועדה מורכבת משמאים מנוסים והיא מוסמכת
לתקן את הערכת השמאי לטובת בעל הרכב בלבד. אם
בעל הרכב המגוייס חולק גם על החלטת ועדת הערר
כאמור, זכותו להגיש תביעה לבית-הדין הכללי לפי-
צויים שהוקם לפי פקודת הפיצויים (הגנה), 1940.
לכן נראה לי כי ניתנו לבעלי רכב מגוייס מלוא הז-
כויות להביא את הערכת השמאי לביקורת חוזרת, ואין
צורך בנקיטת צעדים נוספים.

היו"ר י. ישעיהו:

שאלה נוספת לחברי-הכנסת קורפו.

חיים קורפו (הליכוד):

האם כל זה ידוע לבעלי הרכב שניזוק?

שר-הבטחון ש. פרס:

אני מניח שהודות לשאלתך זה יהיה ידוע. אבל
אם הוגשו 1,000 עררים, סימן שהדבר ידוע, שאם לא
כן לא היו מגישים 1,000 איש עררים.

אדוני היושב-ראש, נדמה לי שפסחנו על שאלתה
אחת של חברי-הכנסת חביב שמעוני.

היו"ר י. ישעיהו:

ברשימה שלפני אין השאלתה הזאת, לכן תשאיר
אותה.

1309. ביצוע המלצות ועדת אגרנט בדו"ח החלקי
לגבי שיבוצו של האלוף גונן

חברי-הכנסת י. בארי שאל את שר הבטחון ביום כ'
בתמוז תשל"ד (10 ביולי 1974):

היו"ר י. ישעיהו:

אנו עוברים לסעיף ד' בסדר-היום: חוק השיפוט
הצבאי (תיקון מס' 7), תשל"ד—1974 — קריאה ראשונה.
רשות הדיבור לשר הבטחון.

שר-הבטחון ש. פרס:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצעת חוק השי-
פוט הצבאי (תיקון מס' 7) המונחת על שולחן
הכנסת באה לאסור לבישת מדי צבא ללא רשות. שלושה
הם החוקים אשר דנים על מדי צבא: (1) סעיף 30
לחוק לתיקון דיני עונשין (בטחון המדינה, יחסי חוץ
וסודות רשמיים), אשר אוסר ייצור מדי צה"ל ומסחר
בהם ללא רשות; (2) סעיף 194 לפקודת החוק הפ-
לילי, האוסר לבישת מדי צה"ל בנסיבות העלולות
לבוזות את המדים; (3) סעיף 518 לחוק השיפוט הצבאי
האוסר לבישת מדים הנראים כמדי צבא אם הלוש
אותם מתכוון להתחזות בדרך זו כחייל.

עצם לבישת המדים ללא כל כוונה להתחזות כח-
ייל, או כשנסיבות לבישתם אינן מעידות על בניון
המדים, אינה אסורה.

* רשומות (הצעות חוק, חוב' 1116).

— חוק השיפוט הצבאי (תיקון מס' 7) (ישעיהו, אולמרט, פעיל, פרס, פיינרמן) —

אני מבקש מחברי הכנסת להתרגל להישאר בתחום הנושא שעל סדר-היום ולא לחרוג ממנו.

מאיר פעיל (מוקד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אף אני מקבל את הצעת התיקון שהובאה עליידי שר הבטחון. לפי דעתי היא הגיונית. אני רק תמה מדוע הוראת חוק זו צריכה להיות כלולה במסגרת חוק השיפוט הצבאי. אני חושב שהוראה זו צריכה להיות חלק ממערכת פקודת החוק הפלילי הרגילה של המדינה, כי העבריינים המיועדים הם אזרחים בלבד.

שר-הבטחון ש. פרס:

הם יועמדו לדין לפני בתי-המשפט האזרחיים.

מאיר פעיל (מוקד):

אם הם יועמדו לדין לפני בתי-משפט אזרחיים, מדוע לא תהיה הוראה זו חלק מהחוק האזרחי? מאחר שהעבריינים המיועדים יכולים להיות אזרחים בלבד, צריכה הוראה זו להיכלל במערכת החוק הפלילי של מדינת ישראל ולא במסגרת החוק הצבאי. אני יודע שאדם העובר עבירה הכלולה בפרק ט' של חוק השיפוט הצבאי, אפשר להעמידו לדין לפני בתי-משפט אזרחיים. אבל יכולה להיות סכנה, לכאורה, אם אמנם הוראה זו תהיה חלק מחוק השיפוט הצבאי, שאי פעם — לא היום — יועמדו אזרחים לדין לפני בתי-דין צבאיים. אינני חושב שזו תופעה חיובית. מאחר שלא ייתכן מקרה שחייל או אדם מגויס יכול להיות אשם בעבירה הנדונה, כי הוא זכאי לשאת מדים, אני מציע שהוראה זו, כלשונה, תיכלל בחוק הפלילי האזרחי. הגיונית, צריכה הצעת חוק זו להיות נדונה בוועדת החוקה, חוק ומשפט. אבל לא איכפת לי שתהיה נדונה בוועדת החוק והבטחון.

התיקון היחיד שאני מציע להצעת חוק זו הוא, שההוראה הכלולה בו תהיה במסגרת החוק הפלילי, והצעת החוק תועבר, בדרך ההגיון, לדיון בוועדת החוקה, חוק ומשפט.

היו"ר י. ישעיהו:

רשות הדיבור לאחרון המשתתפים בדיון, חבר-הכנסת פיינרמן.

עוזי פיינרמן (המערך):

כבוד היושב-ראש, חברי-הכנסת, דומני שהצעת התיקון שלפנינו היא חיונית. אחד מחברי הכנסת שקדמו לי אמר שהיא באה בעתה, ואילו אני סבור שנתאחרה מדי. אנו רואים ברחובות העיר, על פיגומי הבניין, בשדות ובמקומות אחרים אזרחים מסתובבים בתלבושת מלאה או חלקית של צה"ל ומשתמשים בה שימוש מלא לצרכים בלתי-צבאיים. גם היום קיים איסור בחוק השיפוט הצבאי על לבישת מדי צה"ל בני סיבות שיש בהן כדי לבנות את המדים או שיש בהן סממנים של התחזות. אולם נדמה לי שהוכחה מדוייקת, מהו ביווי מדים, וחיפוש מדוקדק אחרי מי שלובש מדים שלא כחוק, אינם אפשריים לחלוטין, ולכן רצוי שהיה איסור מפורש על לבישת מדי צה"ל שלא בשעת שירות בצבא.

לבישת מדי צה"ל שלא בעת שירות בצבא, יש לה כמה השלכות חמורות. הראשונה — ניצול לרעה

באולם. רשות הדיבור לחבר-הכנסת המר — איננו באולם. רשות הדיבור לחבר-הכנסת אולמרט, ואחריו לחבר-הכנסת פעיל.

אהוד אולמרט (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצעת התיקון לחוק השיפוט הצבאי שהובאה עליידי שר הבטחון היא כהחלטת במקומה ובעיתה, ואני מחייב את העברתה לוועדה. הצעת התיקון דנה במי שלובש מדים או חלקי מדים, שהם רכוש הצבא, כאשר אינו מורשה לכך. אני בהחלט סבור שמי שעושה כן חייב לשאת בעונש.

אולם, אגב העלאתה של הצעת תיקון זו על סדר-היום, ובקשר לנושא לבישת מדי צה"ל, נטלתי רשות דיבור כדי להצביע על תופעה אחרת הקשורה אף היא בלבישת מדי צה"ל. כוונתי לאותם אנשים הזכאים ללבוש מדי צה"ל וצורת לבושם והופעתם מרושלות. זוהי תופעה שרבים חווים בה, ואני נתקל בה לעתים קרובות מאוד. צורת הלבוש וצורת הופעתם של חיילים המשרתים בשירות מילואים, ואף של אלה המשרתים בשירות סדיר, יש שהן חורגות מהתקנים ומהנהלים שבעבר הקפידו לשמור עליהם בצה"ל. אינני בא לומר דברי קיטרוג, ובודאי לא להאשים את האחראים לכך ביזלזול.

היו"ר י. ישעיהו:

מה גם שהדבר חורג מהנושא. הנושא שאתה מעלה הוא נושא בפני עצמו.

אהוד אולמרט (הליכוד):

הוא חלק מהנושא.

היו"ר י. ישעיהו:

הוא איננו חלק מהנושא. הוא נושא בפני עצמו.

אהוד אולמרט (הליכוד):

יש לי הרושם שהתופעה המרושלת של חלק מגנושאי המדים בצה"ל היא חלק מהתרופפות המשמעת שמוצאת את ביטוייה גם בתופעה בלתי-מסודרת, גם בעובדה שח"ילים מרשים לעצמם להופיע כך וגם בעובדה שמי פקדיהם אינם מקפידים כפי שנהגו להקפיד על נושא זה בעבר. כאמור זהו רק ביטוי להתרופפות המשמעת, שיש לה גם ביטויים אחרים בתחומים אחרים — התייחסות לרכוש צה"ל ולציודו והשמירה על פריטים חיוניים. אני חושב שיש קשר בין התופעות הללו. אין ספק שתופעות אלו יונקות בסופו של דבר ממקור אחד — מצב רוח לאומי ומוראל ציבורי והתרופפות שמקורם לאו דווקא בצבא. אבל כאשר הדברים מגיעים לעצבא והם חושפים גילויים חמורים בו יש צורך בהתייחסות דחופה.

דברי אינם נאמרים לא בנימה של קינטור ולא בנימה של התנצחות. אני פשוט רואה לנכון להצביע על תופעה זו, כי אני חושב שבצד המאמצים הגדולים הנעשים לשיקומו של צה"ל לאחר מלחמת יום-הכיפורים ראוי היה לתת את הדעת גם על תופעות אלו.

היו"ר י. ישעיהו:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת פעיל, ואחריו לחבר-הכנסת פיינרמן.

חבורת כ"ה, ישיבה ע"ב

— חוק השיפוט הצבאי (תיקון מס' 7) (פייגרמן, ישעיהו פרס, פעיל); חוק בתי-קברות צבאיים (הוראת שעה) (ישעיהו, פרס) —

היו"ר י. ישעיהו:

האם שר הבטחון רוצה להוסיף? בבקשה, רשות הדיבור לשר הבטחון.

שר-הבטחון ש. פרס:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה להעיר לחברי-הכנסת אהוד אולמרט ולחברי-הכנסת עוזי פייגרמן שהפקודות הצבאיות אוסרות על לבוש מרושל והאשם בכך מובא לדין משמעתי. אני בהחלט שותף להרגשת הצורך בחיזוק המשמעת בצבא. בכלל, כל דבר שניתן לשפרו, צריך לשפר אותו.

לחברי-הכנסת מאיר פעיל אני רוצה להגיד, שמי שיר כול לבדוק אם אדם מתחזה במדים או מבוז אותם הוא אחרי הכל צה"ל, על כן מי שצריך להקפיד שהמדים ישמשו למטרה שלשמה הם נועדו זה הצבא. אם הנשפט הוא אזרח, הוא מובא לשיפוט אזרחי. על כן, על הקפדה על החוק ממונה בעצם צה"ל, ובמה שנוגע לעבריינים שהם אזרחים, הרי הם מובאים למשפט אזרחי.

אני מבקש עוד פעם להעביר זאת לוועדת החוץ והבטחון.

היו"ר י. ישעיהו:

אעמיד להצבעה את ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה, וועדת הכנסת תקבע איזו ועדה, אם חברי-הכנסת פעיל עומד על הצעתו.

מאיר פעיל (מוקד):

כן.

היו"ר י. ישעיהו:

אני מעמיד להצבעה את ההצעה - להעביר את הצעת החוק לוועדה.

הצבעה

ההצעה להעביר את הצעת חוק השיפוט הצבאי (תיקון מס' 7), תשל"ד—1974, לוועדה שתקבע ועדת הכנסת נחקבלה.

ד. חוק בתי-קברות צבאיים (הוראת שעה), תשל"ד—1974 * (קריאה ראשונה)

שנפלו במלחמה מבתי-קברות ארעיים לקבורה של קבע בבתי-קברות צבאי או בבתי-קברות אזרחי.

קרוב המשפחה, כפי שהוא מוגדר בחוק, רשאי לבחור במקום קבורה. קרוב המשפחה הוא, בהתאם לחוק, האדם ששמו רשום בכרטיס הרישום האישי הנהוג בצבא כאדם הקרוב ביותר לנפטר, ובאין רישום כזה — הקרוב לו ביותר לפי סדר זה: הראשון בתור הוא בן-זוגו של הנפטר, אחריו באים ילדיו של הנפטר ואחרי הילדים באים הוריו. בעניין עדין חשוב זה, הטעון מטען רגשי רב, דרושה מידת פתיחות ואפשרות לבחון שהכללים הנוקשים שנקבעו בחוק אמנם מביאים בחשבון את כל ההיבטים אשר במצב

של רכוש המדינה. חיילי מילואים המקבלים מערכות בגדים בתום תקופת שירותם מופיעים עם מערכות בגדים אלה לתקופת השירות הבאה כאשר הן נמצאות, בחלק ניכר של המקרים, במצב המחייב את החלפתן המיידית. אין סיבה שכך יהיה, כמי שמשרת במילואים עד היום אני עד לכך שמספר גדול של חיילי מילואים אינם מבליים את הבגדים והתנועות שהם מקבלים בתקופה שבין שירות לשירות. הדבר משפיע לרעה על משמעת הלבוש וההופעה המסודרת הן בצבא הסדיר והן בשירות המילואים. כאשר חייל שצריך לפי פקודות מטכ"ל להיות לבוש כהלכה יוצא לחופשה ורואה עשרות או מאות אזרחים לובשים מדי צה"ל מלוכלכים וקרועים, זה בוודאי אינו מחזה מדרבן למשמעת לבוש שהיא מחובתו של כל חייל, ומחובתו של כל צבא להקפיד על כך.

אני חושב שיש לזה גם אספקט בטחוני מסוים בתנאים המיוחדים של חיינו היום והוא בקושי הקיים במצב הנוכחי לזהות מי שנושא מדי צה"ל כדין ומי שאיננו נושא מדי צה"ל כדין, והאפשרות שיש לכל אדם להסתובב היום בלבוש מלא או חלקי של מדים צבאיים מקשה גם את איתורם של אלה שאינם בשר-רות בטחון ונושאים מדים כאלה לפעמים גם לצרכי חבלה ופיגוע או כניסה למתנות ושטחים סגורים של צה"ל.

אני חושב שכל הסיבות האלה גורמות לכך שצריך היה להביא את התיקון הזה, ואני מחייב אותו ואינני רואה שיש מקום להביא אותו בתחום חוק אחר, כפי שהציע חברי-הכנסת פעיל. קודם כל, לגופו של עניין, אם רוצים שהסעיף הזה יהיה במסגרת חוק אחר, צריך להחזיר את הצעת החוק לממשלה וצריך שר המשפטים לחזור ולהביא אותה לכנסת והדבר עלול לגזול זמן רב. אני חושב שאין בזה כל הגיון מבחינת הצורך — שדומני, היה נחלת כל הדוברים — למחר ולחוק חוק זה. אני חושב אפילו שגם לגופו של עניין חשוב שהתיקון יופיע בחוק השיפוט הצבאי, העוסק כבר כיום בנושא הזה של לבוש שלא כדין או של ביוזי והתחזות, והוא המקום הטבעי לתיקון המוצע.

היו"ר י. ישעיהו:

אנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום, שאיננו רשום בסדר-היום המודפס והמונח לפניכם אלא בתוספת — חוק בתי-קברות צבאיים (הוראת שעה), תשל"ד—1974, קריאה ראשונה. רשות הדיבור לשר הבטחון.

שר-הבטחון ש. פרס:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, במלחמת יום-הכיפורים הובאו החיילים שנפלו בקרב לקבורה בבתי-קברות ארעיים שנועדו מלכתחילה למטרה זו. בתחילת חודש אוגוסט 1974 עומדות המחלקה להנצחת החייל והרכבות הצבאית הראשית להעביר את גופות בנינו

דשים לתשעה חודשים? הרי בחוק העיקרי יכלו להישאר אחד-עשר חודשים, ובחוק זה, בהוראת-השעה, ייקבעו תשעה חודשים.

בסעיף 8 נקבע ששר הבטחון ממונה על ביצוע החוק. חבל שאין כאן התוספת הרגילה, ששר הבטחון, באישור שר הדתות — כפי שנקבע בחוק הראשי — ושר הבריאות יתקינו תקנות. הרי בהוצאת הסיפה הזאת אנחנו מוציאים מכלל פעולה את המועצה הציבורית להנצחת החייל שהוקמה על-פי תקנות. יוצא, שלגבי אלה שנפלו במלחמת יום-הכיפורים אין למועצה הציבורית אפשרות לומר את דברה. הם אינם יכולים להשתתף, כיוון שבמסגרת החוק הזה הם אינם מופיעים. אני מציע להוסיף גם את הסיפה לחוק הזה כדי שאפשר יהיה להיעזר במועצה הציבורית להנצחת החייל, ותורמתה של המועצה הציבורית גדולה.

ובזהדמנות זו בקשה אחת: נמצא מספר ניכר של חללי המחתרות שנפלו ערב הקמת המדינה, חלקם נמצאים בבתי-קברות אזרחיים שונים. אין אפשרות להעביר אותם, כי על-פי דיני ישראל אם לא היתה קבורה-על-תנאי אין אפשרות להעביר אותם לבתי-קברות צבאיים. אבל מן הנכון היה, ואין ספק שזו גם חובת כבוד, להתקין להם מצבות צבאיות וקברות על-פי המקובל בבתי-הקברות הצבאיים. זו שעה מת-אימה גם לביצוע דבר זה.

היו"ר י. ישעיהו:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת פרוש, ואחריו לחבר-הכנסת נבון.

מנחם פרוש (חזית דתית תורתית):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, ביקשתי רשות הדיבור כדי להעלות שתי נקודות: נושא ראשון — כאן ההזדמנות להביע את הערכתנו והוקרתנו לחיילי לים האלמונים אנשי הצבא המאורגנים בחברה-הקדיש שא של הרבנות הצבאית, שכולם בוגרי ישיבות ועור-שים עבודת קודש מופלאה, לא אחת תוך מסירות נפש ממש, תחת אש האויב, בהפגזות כבדות והפצצות מן האוויר, כדי לזהות את החללים, למנוע את חילולם, להביאם לקבר ישראל. הם עושים חסד עם המתים ולא פחות מזה, ואולי יותר מזה, חסד עם החיים, למנוע השארת עגונות. כאשר יבואו כותבי דברי ימי דור רנו במערכות יתפסו דפים מרטיטם מעשי הגבורה של אנשי הצבא המאורגנים בחברה-הקדיש של הרי-בנות הצבאית. אם אמרתי שלא אחת מסכנים הם את חייהם — זוהי לא אמירה גרידא. מהלכים בתוכנו חיללים המשרתים בחברה-הקדיש והם נכים וסובלים עד היום ממה שנפגעו בעת אשר נתנו את שירותם להציל כבוד המתים.

זכור לכולם המקרה של איש החברה-הקדיש בירושלים, רבי אליעזר אקשטיין, שלבד ממעללי הגבורה שביצע בהדיפת הסתערות הגליונרים על ירושלים היה זה הוא אשר סיכן את חייו כי לחלץ את גופתו של טייס מחיל האוויר שנפל ליד מרי-אליאס. מר אקשטיין נפצע קשה בעלותו על מוקש ונקטעה רגלו. זה היה במלחמת ששת-הימים. כך המשיך במלחמת יום-הכיפורים עם רגלו הקטועה וכך ממשיכים רבים כמוהו, שנכנסו בלוע תותחים בוערים כדי להציל

הנוצר. במקרים מספר נתגלעו חילוקי-דעות בין קורי בי המשפחה, בעיקר בין האשה והורי הנפטר, בדבר מקום הקבורה, כשכל אחד מהם מבקש שהנפטר יובא לקבורה סמוך ככל האפשר למקום מגוריו.

מוצא, על כן, כי תוקם ועדה בת שלושה, שתמונה על-ידי שר הבטחון, והיא תהיה מוסמכת להכריע סופית במקרה של חילוקי-דעות כאלה. הוועדה תהיה מורכבת מנציג שר הבטחון, מנציג הרב הצבאי הראשי ומנציג ציבור.

בחוק העיקרי נקבע כי העברת הגופה מבית-קברות ארצי לבית-קברות של קבע לא תהיה לפני תום אחד-עשר חודש מהיום שבו הובא החייל לקבורה. כדי לאפשר למשפחות לעלות לקברים הקבועים של יקיריהן ולהתייחד עם זכרם בחודש אלו, בערב ראש-השנה ובערב יום-הכיפורים, מוצע לבצע את העברת הגופות בתום תשעה חודשים מיום שהובאו לקבורה במקום אחד-עשר החודשים הקבועים כאמור בחוק.

הוראות אלה נקבעו כהוראת-שעה והן יחולו רק על העברת הגופות של חללי מלחמת יום-הכיפורים.

הנני מבקש להעביר את הצעת החוק לוועדת החוץ והבטחון של הכנסת.

היו"ר י. ישעיהו:

נרשמו לדיון חברי כנסת אחדים. הדיון יהיה במסגרת של חמש עד עשר דקות לכל נואם. רשות הדיבור לחבר-הכנסת קורפו, ואחריו לחבר-הכנסת פרוש.

חיים קורפו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, יש להצטער על שהצעת החוק הזאת מובאת לנו בחפזן ובצורה מרובה. שלח. הבעיה שהחוק הזה מציג לפנינו היא בעיה כאובה מאוד, זו בעיית הוויכוח בין קרוביו של החלל, לרוב בין האשה הצעירה שאין לה ילדים לבין ההורים. בהרבה מקרים נישאת האשה אחרי זמן קצר ולמעשה נשאר החייל נשכח מלב וההורים דואבים על כך שהבן אינו קבור סמוך למקום מגוריהם על-מנת שיוכל לו לפקד את מקום קבורתו. אבל בעיה זו קיימת לא רק לגבי חללי מלחמת יום-הכיפורים. אם כן, למה צריך היה להחיל זאת רק לגבי חוק זה? למה אי-אפשר היה לקבוע זאת ותוספת בחוק העיקרי? זה חוק של הוראת-שעה, ועם קבלת החוק הזה יהיה החוק ההוא בטל למעשה. אפשר היה את הסעיף הזה לכלול בתוך החוק העיקרי.

אשר לסעיף 4 של החוק: אני עדיין לא נתקלתי בשום חוק שבאחד מסעיפיו יציין מען הוועדה. אפשר היה ברשלנות כזאת גם להוסיף ש"אין צורך בבירור" לא מקובל להכניס בחוק מען לפנייה לוועדה כל שהיא. עושים זאת בתקנות ולא בגוף החוק. כפי שאמרתי, הח"פון ניכר בכל.

סעיף 7 מתקן את החוק העיקרי — במקום "אחד-עשר חודש" קרי "תשעה חודשים". שר הבטחון הסביר את הנימוקים לכך: כדי שהמשפחות תוכלנה לעלות בחודש אלו לבתי-העלמין, אבל למה, אדוני השר, צריך לתקן את החוק העיקרי? הרי הקשר עם חודש אלו הוא תופעה המאפיינת את מלחמת יום-הכיפורים. למה צריך לתקן את החוק העיקרי, את אחד-עשר החו-

יצחק נבון (המערך):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מזדהה בהחלט עם דבריו של חברי-הכנסת פרוש לגבי הסוגיה האחרונה — שמעתי כי אמנם כך הדבר יונהג בעתיד, כנראה מבטלים את כיתות הירי. לאחר ההורים השכולים שדיברו אתי בנושא זה היתה הצעה שכדאי לשקול אותה — לתקוע שופר במקום לירות מטחי כבוד.

אשר לחוק, לפנינו שתי סוגיות נפרדות: האחת עוסקת בוועדה שתקבע היכן ייקבר הנפטר; והשנייה — המועד המינימאלי להעברת גופות החללים: תשעה חודשים במקום אחד-עשר חודש. לגבי התאריכים אינני חושב שיש חילוקי-דעות. הדבר יאפשר למשפחות לעלות על קברי יקיריהן בחודש אלול.

לגבי הסוגיה הראשונה אני רוצה להעיר משהו. זוהי סוגיה ישנה. במשך שנים שמענו הורים שאמרו: ראה מה קורה, אמנם נאמר כי אין אדם מת אלא לאשתו, ואין אשה מתה אלא לבעלה, אבל דרך הטבע הוא שאלמנה צעירה מתאבלת, מקוננת, אבל פניה לעתיד — ואין טענות על כך; ואילו ההורים השכולים, כל שנה שתחלוף יעסקו יותר בעבר. מאשר בעתיד, ירצו לעלות על קברי בניהם, להניח עליהם פרחים, להתאבל ולקונן עליהם.

הענקת סמכות הקביעה לוועדה, היא לבדה, איננה מספיקה. אינני בטוח שההצעה המוגשת כאן היא מספקת. לפי האמור בהצעת החוק הוועדה תהיה של שלושה. היושב-ראש שלה יהיה נציג שר הבטחון. חבר אחר יתמנה על-פי המלצת הרב הצבאי הראשי — ואינני יודע אם בשביל המשפחות השכולות זוהי אר-טוריטה. החבר השלישי יהיה נציג ציבור. ונשאלת השאלה: איזה ציבור? השאלה היא עדינה מאוד. צריך לחשוב על הרכב שיהיה בו לפחות נציג של המשפחות השכולות. יש, כמובן, נציגות למשפחות השכולות, קיים מוסד של יד לבנים. מן הראוי שפורום של המשפחות השכולות, המקובל כאוטוריטה עליה, ישגר נציג שלו לוועדה.

נראה לי שהגיע הזמן שמשדר הבטחון יערוך מחקר או סקר, האם מוצדק הדירוג שנקבע בשעתו לגבי מי הוא הקרוב ביותר הוכיח לקבוע את מקום קבורתו של הנפטר. הראשון בדירוג הוא בן-הזוג, אחריו — בנים ובנות; לאחריהם — הורים; ואחר כך באים אחים ואחיות. לעצמנו הרב הצטבר די חומר במרוצת השנים אשר מאפשר לקבוע מי מבני המשפחה נשאר יותר קרוב לבית-הקברות, מי נוהג מנהגי אבילות וממשיך בכך כל השנים. לפי ההתרחשות, ההורים השכולים נוהגים לעשות זאת יותר מאשר קאטגוריית אחרות, ולא משום שחלילה לאחרים זה פחות איכפת, אלא שזהו דרך העולם. אני חושב שמשדר הבטחון חייב לעשות סקר ולבדוק את הנושא, ואולי להכניס שינויים, אם ימצא צורך בכך. יכול להיות שלא יהיה בכך צורך, אבל אם הסקר יוכיח שיש לעשות שינוי בסדר הקדימיות — אולי ייעשה הדבר.

ולבסוף הערה שולית: אני מציע שלא תהיה רשונה בניסוח חוקים. לדוגמה, בסעיף 3 כתוב "חוק עשרה יום מיום פירסומו של חוק זה". כאשר מגישים הצעת חוק היא צריכה להיות מנוסחת בעברית כלה-תה. יש לומר: עשרה ימים ולא עשרה יום.

גופות חיילים, ואפילו חלק מהגופה, כדי להציל את כבדו של החלל, להציל מעגיונות את אשתו כאשר לא ידעו לאן נעלם בעלה.

כל הכבוד, כל ההערכה, לכל חיילי ישראל במשימתיהם, כל אחד ואחד על דגלו, ובין הדגלים האלה בלי ספק יתפוס דגל החיילים העושים את שירותם בעבודת הקודש של החברה-קדישא.

נושא שני שאני רוצה להעלות בהזדמנות זו הוא זה אשר בעצם הגשתי בו שאלתה עוד ביום כ"א באייר ועדיין לא קיבלתי עליה תשובה. ייתכן שלא קיבלתי תשובה בגלל חילופי השרים, אבל אם אינני טועה יש רציפות בשאלתה.

היו"ר י. ישיעהו: כן.

מנחם פרוש (חזית דתית חרדית): פחות או יותר.

הנושא הוא לבטל את הנוהג הפוגע והפגום של יריית מטחי כבוד שהנהיגו בהלוויות חללי הצבא, או בטקסי האזכרה בבתי-העלמין הצבאיים, נוהג שהועתק מאמונת העולם והוא זר ומזרז לנו ולרוחנו. הרשיתי לי להעתיק מכתב של הורים שכולים, מכתב שפורסם ב"מעריב" מיום ט"ו באייר תשל"ד, המדבר בעד עצמו. אצטט אותו במלואו: "נתנסינו בעבר, בייחוד לפני שבע שנים, בנפול בני ידידים במלחמת ששת הימים, בחוויה הקשה של התכנסות המשפחות השכולות בבתי-העלמין הצבאיים, ביטויי צער, סגנון אישי, מנהגי אבילות עתיקים; אחת עומד דום, ולידך נשים מקוננות, דמעות, קריאות שבר, בכל זאת הושר לך הס בציבור המגוון הזה, משנאמרו דברי ההספד, תפילה וקדיש. עד שהוחרדו הכל על-ידי יריות חוזרות ונשנות, הקריוות משום-מה "מטחי כבוד". תשובת האבילות היתה זעקות היסטוריות — הפעם מתוך זעזוע עצבים.

במלחמת יום-הכיפורים נפל בננו, החלטנו לשתף את עצמנו גם בטקס המאורגן, עם אחינו-לגורל. ושוב — נורא מכל היה אותו מטח ירי. היכן הוא צמח? בצבא הפרוסי? בלגיון הורים הצרפתי? דבר אחד ברור: במורשת ישראל על דורותיה הוא נטע זר.

תמוה מה ראו בזה"ל לחקות הרגל גם של גויים. אנו משתוממים, אבל אנו גם מתקוממים. דרישתנו היא, שמוסד מוסמך יעיין בסוגיה וישים קץ למקלות הרובים באוני הורים שכולים — בשעה שיפה לה הדומיה."

החברה-קדישא של הצבא נוהגת לפי ההלכה, לפי המנהגים המקובלים בקהילות ישראל, ואינה אשמה בנוהג זה של יריית מטחי כבוד. זוהי הוראה של משרד הבטחון ולכן כאן המקום להפנות את תשומת לבך, אדוני שר הבטחון, לתת את דעתך במלוא הרצינות לבטל הנוהג-נהל זר ומזרז זה של יריית מטחי כבוד לחללים הקדושים.

היו"ר י. ישיעהו:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת נבון, ואחריו לחבר-הכנסת קורן.

הוא קרוב, מי קרוב יותר. אבל הבעיה היא מורכבת, ובאשר היא מורכבת צריך למנות את הוועדה. אני חושב שצריך לתת לוועדה סמכות לקבוע כפי שהיא תמצא לנכון. גם אם היא תעשה טעויות, היא תביא לידי גמר ויכוחים מרים ומרירים בין חלקי משפחה שונים.

אני חושב שיש לצרף לוועדה נציג של ההורים השכולים, ולא במקום נציג ציבור, כי לדעתי צריך להיות נציג ציבור, נציג שרוחשים לו אמון, שיש אליו אהדה ושיש תמיכה בו, אדם שיוודע איך לפסוק בעניינים אלה. אבל צריך להיות גם נציג של ההורים השכולים כנציג הוועד שלהם בתוך אותה ועדה. עצם פירסום החוק בלי הקניית מעמד למשפחות השכולות עלול לפגוע בהן.

אני מיעץ לוועדה שתדון בהצעת החוק ותכין אותה לקריאה שנייה ושלישית — ואני משער שזו תהיה ועדת החוץ והבטחון, אם כי אין זה הכרחי — שהיא תביא בחשבון שיש לצרף את הנציג של ההורים השכולים בכל תנאי, אם הוא יבוא במקום איש ציבור ואם לא במקום איש ציבור.

היו"ר י. דרניצקי (יורין):

רשות הדיבור לשר הבטחון, לדברי תשובה.

שר-הבטחון י. פרס:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, שני החוקים הם בבחינת הוראת-שעה ולא הוראת-קבע, והם נובעים ממצב מיוחד במינו מבחינת ההיקף, מבחינת הדחיפות ומבחינת משמעות הדברים.

אני רוצה להגיד לחברי-הכנסת נבון, קורן וקורפו, שיש לנו מושג בפני מה אנחנו עומדים. 1,856 חללים עומדים להיות מועברים לקבורת קבע, ואנחנו יודעים שיש 15 עירעורים, 15 מקרים של חילוקי-דעות בין בני המשפחה. על כן אנחנו משערים שוועדה בת-חלוף, ועדה חד-פעמית, תוכל לעשות את עבודתה תוך ימים ספורים, והיא תנסה למצוא מוצא של כבוד והגיון באותם מקרים שיש חילוקי-דעות, שהם מקרים מסובכים מאוד וחוק לא יוכל לפתור אותם — למשל, חילוקי-דעות בין אם מאמצת ואם טבעית.

לגופו של עניין, ההירארכיה של הקרובים היא בעלת משמעות שולית, שכן החיילים עלי-פי רוב ממליצים טופס מיוחד ורושמים מי הוא קרוב המשפחה הקובע. על כן אין גם מקום רב לשינויים, ודרושה חכמת שלמה, וספק אם גם היא תספיק באותם מקרים חריגים ורגישים, שכאמור, מספרם אינו רב.

איננו מציעים שוועדה זו תהיה קבועה. אנחנו מעדיפים שדבר של קבע יהיה החוק הקיים, כי אם תהיה ועדה של קבע הדבר עלול לדחות את קבורתו של חייל שנפל בימים כתיקונם, לא בימים כמו אלה, ובמקרה זה עדיף החוק על פני ועדה. אבל לגבי אותם 15 מקרים בעקבות מלחמת יום-הכיפורים אנחנו מציעים ועדה כהוראה חד-פעמית.

אני רוצה לומר לחברי-הכנסת נבון וקורן שנציג הציבור יהיה בהחלט נציג המשפחות השכולות. זו כוונת התיקון.

אמרתי לחברי-הכנסת קורן, שהואיל ומדובר על מקרים ספורים, יחסית, אני מאמין שעשרה ימים יספיקו.

יש גם שגיאה נוספת, בתחום ההגיון. בסעיף 3(א) נאמר, שעל אף האמור בחוק העיקרי רשאי בן-זוגו של הנפטר לבקש שהנפטר יובא לקבורה בבית-קברות שאיננו בית-הקברות שהקרוב הזכאי לכך הודיע עליו. והרי הקרוב הזכאי לכך הוא בן-הזוג. אי-אפשר להגיד שבן-הזוג יבקש שהנפטר יובא לקבורה בבית-קברות אחר מזה שהוא עצמו ביקש.

אבל כאמור, אלה הם עניינים שוליים שכדאי לשים לב גם אליהם.

אני מחייב את הצעת החוק ואתמך בהעברתה לוועדה.

היו"ר י. דרניצקי (יורין):

רשות הדיבור לאחרון המשתתפים בדיון, חבר-הכנסת קורן.

דוד קורן (המערך):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, קשה לדבר בנושא כאוב זה כאשר אתה דן על סעיפי חוק יבשים ואי-לו אותו חושב על אותו משפחות ששכלו את יקיריהן והן מצפות שהחוק יעבור בכנסת כדי שיוכלו לטפל בהעברת הארונות למקום קבורה קבוע שיהיה קרוב לבתיהן. יש לחייב את החוק, כי הוא יביא הקלה מסוימת, הקלה בעלת משמעות, למשפחות רבות.

מרווח הזמן בין 9 חודשים ל-11 חודש הוא חיובי לא רק בשל המנהג לפקוד את הקברים בחורש אלו, אלא גם כיוון שיש משפחות המטריחות עצמן זה חודשים רבים ונוסעות למרחקים כדי להגיע למקום הקבורה הארעי. אני חושב שההצעה באה במורד הכוון וצריך לאשר אותה.

לעומת זאת יש לי שתי הערות להצעת החוק. בנקודה הראשונה נגע ידידי חבר-הכנסת נבון, אבל הוא נגע בצד הניסוחי. נפלה כאן שגיאה בעברית. אין לומר עשרה יום אלא עשרה ימים. אבל אני טוען שפרק זמן של עשרה ימים איננו מספיק. הבעיה היא מורכבת ועדינה. יש הורים שאולי אינם מתמצאים בחוק, מדובר על עשרה ימים מיום פירסום החוק. חשוב לדעת היכן יפורסם החוק. אני יודע שהרבנות הצבאית ומסודות שונים עושים כמיטב יכולתם על-מנת לשמור על קשר עם המשפחות השכולות, תטפל בהן, להמציא להן את האינפורמציה הדרושה. אף-על-פי-כן היו חריקות קשות; כאשר הזמנו הורים לאוכרה ואמרו להם להתכנס בעפולה כדי להגיע לירושלים, הם הגיעו באיחור, לאחר שתאוצרה נסתיימה. מישו לא חישב את הזמנים כהלכה. בנדון זה שמעתי טענות רבות מהמשפחות.

אני חושב שהוועדה שתיקבע או משרד הבטחון צריכים לפנות במכתבי הסברה להורים. צריכים לפנות אליהם במכתב מנומס — אני אמנם בטוח שהנוסח יהיה מנומס, אבל הואיל והיו כמה תקלות אני חוזר ומציין זאת. נראה לי שפרק זמן של עשרה ימים איננו מספיק, וצריך לתת מרווח של זמן נוסף כדי שבני המשפחה יוכלו לדון ביניהם, אולי הם יגיעו לכלל הסכמה.

אני תומך בדעתו של חבר-הכנסת נבון, שיש לשקול את הנושא של הקדימיות של הקרובים, מי

— חוק בתי-קברות צבאיים (הוראת שעה) (פרס, פעיל, דרניצקי); הצעות לסדר-היום (דרניצקי, לוי) —

היו"ר י. דרניצקי (יודין):

שר הבטחון הציע להעביר את הצעת החוק לדיון בוועדת החוץ והבטחון. אם אין הצעות אחרות, אעמיד להצבעה את הצעת שר הבטחון.

הצבעה

ההצעה להעביר את הצעת חוק בתי-קברות צבאיים (הוראת שעה), תשל"ד—1974, לוועדת החוץ והבטחון נתקבלה.

ה. הצעות לסדר-היום

עתידו של בית-החולים "פוריה"

במקום. די לנו בכך שלא נראות באופק התחלות בנייה של בתי-חולים בגלל מצוקת הבנייה; אל לנו להוסיף על כך סגירת בתי-חולים קיים.

יתר על כן, טבריה היא עיר קיט, באים אליה אנשים לנופש. כחושב האזור ידועים לי מקרים שבהם נפגעו אנשים בתאונות, לרבות תאונות בכנרת, וקו"ר גמ' של בית-חולים "פוריה" הציל את חייהם. אם נסגור את בית-החולים נגזור בעתיד על מספר בלתי-ידוע של אנשים עונש שאינו קיים בישראל: עונש מוות.

אדוני היושב-ראש, סכנת סגירת בית-החולים מעוררת חרדה ודאגה בקרב תושבי האזור. גופים ומוסדות ציבוריים יצאו למאבק לביטול הגזירה. ראש עיריית טבריה מר משה צחר הודיע שיבוא לשבות רעב ברחבת הכנסת. אני תקווה שלא יהיה צורך בשביתת רעב, והשכל הישר ינצח כתוצאה מבדיקת העניין עלידי הכנסת.

צאו וראו, טבריה היא עיר קיט ומרפא, בשבוע שעבר הוכרזה עלידי שר כעיר מרפא בין-לאומית, ובאותו זמן יכריזו שר אחר על סגירת בית-החולים שלה. תושבי טבריה אינם זקוקים להכרזות, הם זקוקים למעשים. המעשה שדרוש הוא פיתוח בית-החולים, קיומו ושיגשוגו. עלי לציין בצער, שמשרד הבריאות לא עשה בעבר כל מה שביכולתו לעשות כדי לפתח בית-חולים זה.

העובדה שרוב המחלקות, כגון חדר ניתוח, מחלקת הילדים, מחלקת פנימית וכירורגית, ממקומות עדיין בצריפים מפוררים מוכיחה אולטימדי של המשרד, או יותר נכון — מדיניות מכוונת שתכליתה סגירת בית-החולים. השאלה היא, אדוני היושב-ראש, מדוע תושבי טבריה והאזור צריכים להיות הקרבן למדיניות זו. הם רשאים לדעת מה יהיה גורל בית-החולים "פוריה", הם זכאים לשאלו מדוע אין עושים לפיתוח ושיגשוגו. מפיהם שמעתי טענות קשות נגד משרד הבריאות על שהתעלם מהבטחתו בעבר לשקם את בית-החולים.

עלי להזהיר כי הרחקת בית-החולים תפגע ברמת שירותי הבריאות בטבריה כולה. במקום לפתח את בית-החולים, להעלות את רמתו ולשפר עלידי כך את השירות הניתן לחולה ואת כישורי הרופאים שיוכלו להתמחות בו, יישארו רופאי האזור מנותקים מבית-חולים כללי מתאים וקרוב, שבו ויכלו להעלות את רמתם המקצועית.

לגבי ההערה של חברי-הכנסת פרוש בעניין מטחי כבוד, צריך בהחלט לבדוק את העניין. בכל אופן, במקרה זה לא תהיינה יריות כבוד.

מאיר פעיל (מוקד):

את הנשק החם המציאו לאחר שמסורת ישראל כמעט נחתמה.

שרי-הבטחון ש. פרס:

בכלל אין דרך אחת שתשביע את הטעמים, ההערות והרגישויות של ציבור מגוון וגדול.

היו"ר י. דרניצקי (יודין):

הכנסת תדון עכשיו בשתי הצעות בנושא אחד, שאושרו כהצעות דחופות עלידי יושב-ראש הכנסת והסגנים.

אבקש מחברי-הכנסת דוד לוי להביא את הצעתו לסדר-היום בעניין עתידו של בית-החולים "פוריה".

דוד לוי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הנושא הוא בריאות, העניין הוא פיקוח נפש, והשאלה היא גורלם של חולים.

לאחרונה פורסמו ידיעות על כוונת משרד הבריאות לסגור את בית-החולים "פוריה", המשרת כ-30,000 תושבי טבריה וכמספר הזה תושבי הסביבה. עלי לקבוע ולהזהיר כי סגירת בית-החולים "פוריה" כבית-חולים פירושה פגיעה בתושבי טבריה, תושבי הקיבוצים בעמק הירדן ובגליל התחתון, וישובי דרום רמת-הגולן מעבר לכנסת. כ-60,000 תושבי האזור שותפים לחרדה ולהזהרה זו.

ביטוי לכך, אדוני היושב-ראש, נתן עתון "דבר" ביום 9 ביולי: "החלטת משרד הבריאות לגזול מאזור המונה כ-55,000 נפש מוסד חיוני כבית-חולים לא זו בלבד שהיא מכאיבה ובלתי-נבונה, אלא היא פרי מדיניותו הכושלת של אותו משרד עצמו".

אדוני היושב-ראש, דווקא בימים אלה, ימי התקפות טרור בלתי-פוסקות, דווקא בצפון, בגליל, עלינו לקיים בצד קיומם של בתי-חולים מרכזיים, גם לקיומם של בתי-חולים הסמוכים יותר לגבול ולמרכזים עירוניים שונים. במקרה חירום, אם יצטרכו להעביר חולה או פצוע עד בית-החולים בעפולה, יכול הדבר להיות כהבדל בין חיים ומוות.

יכול להיות ששר הבריאות מעדיף את בית-החולים המרכזי בעפולה, אולם עלינו לקבוע שמדובר כאן בפיקוח נפש ממש. איך ייתכן לשלב את הדאגה לפיקוח נפש עם הרחקת בית-החולים מן החולים?

חברי הכנסת, אומרים לנו שיקימו בפוריה מרכז רפואי מיוחד לחולי נפש. אינני יודע אם זה נכון, אולם אין תחליף לקיומו של בית-החולים "פוריה" כבית-חולים כללי ליד טבריה. דווקא שר הבריאות הוא שצריך להיות מעוניין בכך: בתנאים התקציביים היום יהיה לו קשה מאוד להקים בית-חולים חדש

הכנסת-דוד לוי סיפר, את אלה שבאים לגופש, לקיט ולספורט לאזור טבריה, מספר זה יגיע עד 70,000 נפש. בתקופת האביב, הקיץ והסתיו מתרכזים סביב הכנרת בימי שבת, חג ומועד כ-200,000 איש. זאת אור-מרת שבאזור בקעת הכנרת בימים כאלה, בתקופת האביב, הקיץ והסתיו מתרכזים כרבע מיליון בני-אדם מחושיבי מדינת ישראל, דבר ההופך את אזור הכנרת ואת טבריה למרכז כובד דמוגרפי. זה ודאי מחייב תשומת-לב הרבה יותר עמוקה ורצינית למרכז רפואי להגשת עזרה ראשונה והרבה יותר מזה.

ד. מן הנתונים הראשוניים האובייקטיביים האלה של 50,000—70,000 תושבי קבע וכרבע מיליון תושבים לעת-מצוא, בימים לא מעטים של השנה, לרבות רכב, תאונות דרכים, בעיות טביעה וכו', דומה כי בית-החולים "פוריה" חייב לתפקד כדי לספק את הצרכים הרפואיים האובייקטיביים הנובעים מהנתונים הסטטיסטיים האלה שהבאתי. מכאן נובע שבית-החולים צריך להיות אחד המוסדות אשר צריך להרהר בפיתוחם ולא בדעיכתם.

ה. יש לפרשה זו גם אספקט עקרוני. יש חשיבות רפואית-חברתית-פסיכולוגית ומוראלית לכך שברחבי מדינת ישראל יפורזו בתי-חולים קהילתיים, לפי תכנית פיתוח שמשרד הבריאות צריך לחשוב עליה. עד כמה שאני מכיר את שר הבריאות, הוא ער לבעיה. בתי-חולים קהילתיים אלה, הנקראים אצל הגויים "קומוניטי-הוספיטלס" (Community Hospitals), יהיו בני 250—300 מיטות בכל בית-חולים. בכל בית-חולים, כזה חייבות לפעול לפחות המחלקות הבאות: פנימית, כירורגית, נשים, ילדות וילדים. הם יכולים להיות קשורים מבחינה מקצועית אל מרכזים רפואיים גדולים יותר, לדוגמה: אילת אל באר-שבע, פוריה אל עפולה. אם בתי-החולים נהיה לא יתפתח כבתי-חולים גדול, הוא יכול להיות קשור אל רמב"ם בחיפה.

בית-החולים כזה שהוא "קומוניטי הוספיטל" יכול, על-פי מסורת, לפתח מחלקה מקצועית, אחת או שתיים, מיוחדת. למשל, בתי-החולים "פוריה" יתמחה בנושא של מחלות רבמאטיות, אפילו מחלות נפש לפי הצורך. מדובר במחלקה מקצועית שיכולה להתפתח באורח היסטורי בבתי-חולים מסויים, ובה עשוי בתי-חולים קהילתי מסויים אף להגיע לכלל רמה מקצועית בקנה-מידה ארצי.

את החשיבות של בתי-החולים האלה אפשר, לפי דעתי, להסביר בארבעת הנימוקים הבאים:

א. קודם כל מניעת אסונות על-ידי הגשת עזרה ראשונה מיידית במקרים קריטיים. זה ודאי נכון באזור "פוריה" שהוא איזור הומה.

ב. בתי-החולים אכן יוכל לקיים קשר יומיומי ור-צוף בין הרופא המטפל ובין בתי-החולים הסמוך. הרופא יוכל לבקר כמעט יום יום את חוליו. ייתכן מאוד שיש טעם, במקום לבנות בתי-חולים ענקיים בנוסח בילינסון או תל-השומר, לבנות בתי-חולים כאלה גם באזורים מרוחקים, וגם בפרברים עירוניים. בתי-חולים כאלה ימלאו חלק מהפונקציות שבתי-החולים ממלאים במרכזים הגדולים. החשיבות היא בכך שיהיה קשר יומיומי ורצוף בין הרופא המטפל לבין בית-החולים הסמוך, כאשר הרופא יוכל לבקר יום יום את חוליו ולשמור את הקשר אתם.

אדוני היושב-ראש, עיר כמו טבריה יכולה להיות, לגאווה, עיר מרפא בין-לאומית, עם הכרותו של שר או בלעדיה, כי זוהי מתנת שמיים שבה התברכה טבריה. אולם שר הבריאות היודע את תפקידו ידאג דווקא בעיר מרפא לפתח בתי-חולים, ובצד הפיתוח הכולל צריך יהיה במסגרת בתי-החולים להרחיב את המחלקה לטיפול במחלות ראוואטיות, וגם לה ליצור שם בין-לאומי. על-ידי כך היתה תורמת יזמת האדם למתנת השמיים.

נעלה בדרך הזאת, וטבריה תהיה קבועה לא רק בהיסטוריה היהודית והאנושית, אלא גם על פני מפת הבריאות העולמית.

אולם, חברי הכנסת, גם אם כתוצאה מלחץ ציבורי יחליט המשרד לגנוז את החלטתו בדבר סגירת בית-החולים "פוריה", ולא יעשה עם זאת דבר לשיקומו, צפוי בית-חולים זה לגסיסה איטית אך ודאית. אם לא יוחלפו הצריפים במבנים חדשים ואם לא יישלחו למקום רופאים ומנהלי מחלקות, לא תהיה "פוריה" תקומה. על שר הבריאות לומר לכנסת, ובאמצעותה לתור-שבי טבריה והסביבה, מה בדעתו לעשות כדי לפתור בעיה כאובה זו בעוד מועד. כ-60,000 אזרחים מצפים כי הכנסת תתייחס לבעייתם. לכן אני מציע כי הכנסת תקיים דיון בנושא.

היו"ר י. דרניצקי (יודין):
רשות הדיבור באותו הנושא לחבר-הכנסת פעיל.

מאיר פעיל (מוקד):
אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, גם אני רוצה להעלות את בעיית בתי-החולים "פוריה", אבל בהזדמנות זו גם להעלות בעיה עקרונית השייכת למערך הרפואי, אשר צריך לדון בו בכנסת.

מדוע קמה הזעקה? יש סימנים מובהקים שמשרד הבריאות התכוון או מתכוון לחסל בהדרגה את בית-החולים "פוריה", והסימנים הם אלה:

א. אישים בכירים של משרד הבריאות התבטאו בהזדמנויות שונות כי רפואה מודרנית מחייבת בתי-חולים גדולים, אשר בהם יש לרכז את מיטב בעלי הידע ואת מאקסימום ומיטב הציוד והשירותים הטכניים. במקרה הנדון, בצפון הארץ, הרעיון הוא לפתח שלושה בתי-חולים גדולים: בצפת ובעפולה, וכנראה גם בנהריה. בתוספת בתי-החולים רמב"ם. זה כנראה מערך הפריסה של בתי-החולים הגדולים בצפון. אלה הדיווחים או השמועות שהגיעו מצד פקידים בכירים במשרד הבריאות ואנשי מקצוע.

ב. הסימנים בבתי-החולים "פוריה" עצמו מעידים על כך שהוא נמצא בטהליך של גיוועה. יש תקציבי פיתוח דלים; שירותים טכניים מיושנים; ביתני צריפים שלא שופצו כבר שנים רבות. תפוסת בתי-החולים לא מלאה. יש שם 204 מיטות, אולם נדמה לי שהתפוסה מגיעה רק ל-50%—60%. אלה שדורשים טיפול יותר מקצועי נשלחים לעפולה, לרמב"ם ולצפת. מציאות זו תביא לכך שבתי-החולים יפסיק להתקיים באופן הדרגתי.

ג. במציאות משרת בתי-חולים זה בין 50,000—60,000 תושבי קבע. אם נוסיף על כך את מה שחבר-

לפי אותה כתבה אנחנו עומדים למסור לקופת-החולים את בניית בית-החולים הכללי הממשלתי באש-דוד. אין כל חכנית לבנות כל בית-חולים שהוא באש-דוד. יש לנו בית-חולים באש-דוד שנמצא בעיצומן של בנייה והרחבה, בית-חולים טוב, המספק את הצרכים של האוכלוסיה באזור 25 השנים הבאות. ובעתון כתוב כי אנחנו עומדים למסור לקופת-החולים את בניית בית-החולים באש-דוד.

באותה כתבה נאמר שמשרד הבריאות עומד למסור לקופת-החולים את בניית בית-החולים "משגב לדר" בירושלים. עורבא פרח. לא עומדים למסור. אנחנו בונים זאת יחד עם מלביץ. הממשלה כבר תכננה את בית-החולים הזה ומסרה את בנייתו למע"ץ.

לאחר מכן כתוב שנמסור לקופת-החולים לבנות את בית-החולים הכללי בעכו, ובאותה כתבה עצמה מדובר על כך שהמקום היחיד שהממשלה תבנה בו הוא בעכו. מובן שבכתבה, באותיות קטנות, כתוב "ההחלטה הזאת עדיין לא נתקבלה בשום מוסד אח-ראי". ובכן, למה הכתבה? מה מסרתי? שערוריה ממש.

אף לא מלה אחת נכונה, פרט לשמות בתי-החור-לים. ומובן שהיו חברי כנסת שהגישו הצעות דחופות לסדר-היום, ומנכ"ל משרד הבריאות לשעבר, ד"ר גויבן, כתב לי מכתב: איך אתה מעז למסור בית-חולים ממשלתי? איש לא קורא מה בדיוק כתוב בכתבות הללו.

דבר דומה קרה בקשר לסגירת בית-החולים בפוריה. רבותי, חברי הכנסת, אינני יודע איך זה קרה; מה המקור לידיעה שאנחנו עומדים לסגור בית-חולים. אלמלא הייתי מכיר את ראש עיריית פוריה, שהוא אדם רציני, ניהא. אני לא מעלה על הדעת שסערה בכוס מים ושערוריה זו יכולה להיות יוזמה על-ידי ראש עירייה יציג, כפי שאני מכיר אותו.

הדבר התחיל במודעה מעניינת על התארגנות ספוג-טאנית — די מאורגנת — של כמה רופאים בטבריה שכתובים: אנחנו נגד סגירת בית-החולים בפוריה. במקרה זה המודעה פורסמה בעתון "על המשמר", עתון מפלגתו של השר, כדי שתחילה השר לא יפסח על המודעה הזאת. לאחר שהופיעה המודעה הזאת, התחילו הכתבות. יום יום כתבה. בעתון "על המשמר" מ"מ 30 ביוני כתוב: "תובעים לא לסגור את בית-החולים בפוריה". מי תובע? — הוועד המפקח של קופת-החולים באזור הגליל. אבל הוועד המפקח של קופת-החולים באזור הגליל חייב לדעת שנציג רשמי של קופת-החולים יושב ברשות האישפוז העליונה, ושם צריך להביא הצעות לפתיחתם או סגירתם של בתי-חולים, ולא הובאה מעולם הצעה כזאת. אבל הוא מוחה ותובע לא לסגור את בית-החולים.

כדי ש"דבר" לא יאחר אחרי "על המשמר", גם הוא כותב: "קופת-החולים נגד סגירת בית-החולים בפור-ריו". חשבתי שבוה גמרנו, "על המשמר" ו"דבר" כתבו שזו שערוריה ששר הבריאות עושה דבר כזה, זו מדיניות כושלת בכל האזור. אנחנו לא עשינו דבר בשביל הגליל מבחינה בריאותית, ואת בית-החולים המפואר, מן הטובים בארץ, שבצפת בנינו לאורחי הנוולול. זו המדיניות הכושלת של משרד הבריאות.

ג. אל אלה נוסף יתרון שרופאים מטפלים כאלה יוכלו להשתתף באורח אורגאני שניים-שלושה ימים בשבוע כחברים בסגל של בית-החולים הזה, יוכלו להתמחות או לתרום מנסיונם, ועל-ידי כך יהיה שילוב יותר מוצלח בין הרופא בבית-החולים קהילתי כזה ובין הרופא המטפל בשדה.

באופן עקרוני, אם שיטה זו תצליח, יוכל אפילו מקום כמו בית-שאן להקים בית-חולים כזה, שהוא בית-חולים קהילתי, כשהוא מפעיל חלק של המחלקות המקצועיות, בעוד הוא קשור אל עפולה בנושאים יותר רציניים. כל בית-חולים כזה יכול לשמש בעתיד גרעין לבית-חולים גדול יותר בעת חירום, אם צריך.

מאחר שהבעיה של פוריה, לעניות דעתי, אינה בעיה ספציפית של בית-חולים זה, אלא גם בעיה עקרונית הקשורה בשיטה החברתית של בתי-חולים קהילתיים, נדמה לי, כי טוב לטפל בבעיה זו בדיון בכנסת. משמע: גם לדון בבעיה הקונקרטית של בית-החולים "פוריה" וגם בבעיה העקרונית הנובעת מבעיה זו, של בתי-החולים הקהילתיים.

היור"י. דרניצקי (יורין):

אבקש את שר הבריאות להשיב להצעות לסדר-היום.

שר-הבריאות ו. שם-טוב:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מצטער מאוד על שחבר-הכנסת דוד לוי לא הרגיש בעצמו באיו מידה יש מן הגיחוך בנסיון "להציל" מעל במת הכנסת את אוכלוסיית טבריה, שאני רואה אותה כאוכלוסיה חלוצית, ואת כל ישובי הסביבה — שער-הגולן, אפי-קים, בית-זרע — מצפורני שר הבריאות ומשרד הבריאות שמפקרים את בריאותם וסגורים בית-חולים.

אני מוכרח להפנות את תשומת-לב הכנסת לאיו תופעה מוזרה בעיני, שפירסומים — אם לומר בעדינות, בלתי-מדויקים — בעתונות, שאינני יודע עדיין את מקורם, יוצרים שורה של אי-הבנות וסערות בכוס מים ושערוריות שאין להן כל הצדקה.

עתון מסויים פירסם לפני כמה שבועות: "משרד הבריאות עומד למסור לקופת-החולים את בנייתם של שישה בתי-חולים ממשלתיים גדולים". ובאותה כתבה יש פירוט מדויק על בתי-החולים שמשרד הבריאות עומד למסור לקופת-החולים כדי לבנות אותם, בתי-חולים ממשלתיים כמובן, כי בתי-חולים של קופת-החולים אין לי מה למסור, הם בונים זאת בעצמם, אם רשות האישפוז מאשרת זאת.

באותה כתבה בעתון רציני כתוב שאנחנו עומדים למסור לקופת-החולים בניית בית-החולים הממשלתי בנתניה. אין כל כוונה וכל חכנית למשרד הברי-אות, לממשלה, לבנות בית-חולים כללי נוסף בנתניה. עכשיו אנחנו בונים בית-חולים כללי בחדרה. הוא נמצא בעיצומה של הבנייה. לא עכשיו, לא בעוד חמש שנים ולא בעוד עשר שנים, איש לא יבנה בית-חולים בנתניה. אבל לפי העתון כבר מסרתי לקופת-החולים לבנות את בית-החולים הזה. בנתניה יש בית-חולים שעומד ריק, בקריית-צאנז, עם 120 מיטות שבנו פעם ועכשיו פותחים אותו. לא אנחנו בונים שם ולא קופת-החולים.

שרי-הבריאות ו. שם-טוב: בית-החולים כללי, בהחלט.

עכשיו, מה קורה? אני אחראי לכל לירה שיש לי בתקציב משרד הבריאות כדי להוציאה ביעילות, בהתאם לצרכי האוכלוסייה. הקמנו את בית-החולים בצפת. אי-נני יודע אם היית אז חבר כנסת, אבל בעבר היו הצעות לסדר-היום: מה קורה בצפת, שם בית-החולים כושל ואין מי שישרת את אוכלוסיית הגליל, יש צורך למסור אותו לקופת-החולים כי משרד הבריאות לא יכול לפתוח אותו. עכשיו אין יום שאיננו מקבלים מכתבי ברכה על בית-החולים בצפת, רמתו, צורתו והצוות המתרכז שם. קיים איפוא בית-החולים בצפת, וקיים בית-החולים בעפולה — בתי-חולים טובים מאוד — ובפוריה. נוצר משולש של שלושה בתי-חולים שני-צבים באזור כולו. כל הדבר ה"מרושע" שעשיתי הוא שהטלתי על צוות מומחים — לא מומחים לתקציב, מומחים לרפואה — שיבדקו עכשיו, כדי לשרת את אוכלוסיית טבריה והסביבה בצורה הטובה ביותר, איך משלבים את המבנה הרפואי של שלושה בתי-חולים אלה, שהם משולש אחד שכולו נשען על מרכז רפואי גדול ששמו רמב"ם, איזו מחלקה צריכה להיות בעפולה, איזו בטבריה ואיזו בצפת, כדי לספק את מכלול השירותים הטובים של הרפואה המודרנית במשולש הזה.

אני רוצה לגלות לחברי הכנסת שאין לי עדיין מושג איזו מחלקה נפתח בטבריה, איזו נסגור ואיזו נקים כדי לקיים שם בית-חולים קטן. אנהני עדיין באוכלוסייה של 60,000. והלוואי, חברי-הכנסת פעיל, שנגיע למצב כזה שאשרינו מיטות ל-250,000 אנשים שבאים לטבריה לפיקניק. עדיין לא הקפנו בשירות את האוכלוסייה הקיימת. מצוקת האישפוז קיימת. עוד שנים רבות יעברו עד שאוכל להבטיח מיטות לתזריים. אנהני עדיין רחוקים מאוד מזה. כל מה שעשינו: ביקשנו לבדוק את המבנה הרפואי של "פוריה", לאור המצב בעפולה ובצפת. וזהו משולש שצריך לשרת את כל האוכלוסייה. כפי הנראה יש מי שחשב שמשום שאנחנו בודקים מה צריך להיות מבנה "פוריה", צריך להפעיל לחץ על משרד הבריאות. אם ראש עיריית טבריה או מועצה אזורית שם — ואני מכבד את כולם — חושבים שבלחץ של מודעות כאלה בעתונים והסתות והיסטוריה יכפו על משרד הבריאות איזו מחלקה לפתוח בפוריה ואיזו לסגור, ואיזו מחלקה לפתוח ואיזו לסגור בעפולה — אם יכפו עלינו לפתוח בשביל 60,000 תושבים מחלקה לכירורגית-חזה, למשל, או מחלקה גירוי-כירורגית מסובכת שקיימת ברמב"ם אבל לא בצפת, ואני אבנה אותה בפוריה — יהיה זה אבסורד אחד גדול. לא אצל שר הבריאות הזה. בלחץ כזה לא אפתח ואסגור מחלקות, אלא לפי שיקול רפואי מה טוב לאזרחי טבריה, וזאת נעשה.

כל השערוריה קמה משום שהקמנו ועדה לבדיקת המבנה הרפואי בפוריה כדי שיהיה הטוב ביותר, ואין כל כוונה לסגירה. אינני מתכוון לצמצם את "פוריה" אפילו לא במיטה אחת. בנינו שם וגמשיך לבנות שם. את מחלקת היולדות נעביר מצריף לבניין. יש חדרי ניתוח טובים מאוד לשעת-חירום, ונפעיל אותם גם כחדרי ניתוח לא לשעת-חירום. אני חושב שכל הסדר הזה הזאת היתה סערה בכוס מים, מיותרת. חסרות

אולם אחרי זה יש הודעות בכל העתונים בנוסח: "מחירי המאבק נגד סגירת בית-החולים בפוריה". עתון "על המשמר", העתון שלי, כותב כי "מוסדות ההסתדרות בטבריה ייאבקו בכל כוחם נגד סגירת בית-החולים בפוריה". בכל יום כותרת אחרת. וב"הצורפה" מופיעה הודעה כי "פועלי טבריה פתחו במאבק קשה וחרף נגד סגירת בית-החולים בפוריה". ועוד: "מועצת פועלי טבריה מקיימת דיון ותובעת לא לסגור את בית-החולים בפוריה".

טילפנתי לראש עיריית טבריה ואמרתי לו כי אין כל כוונה לסגור את בית-החולים בפוריה, ושיפסיק את העניין הזה. במצב האישפוז שלנו היום, היכול אני להרשות לעצמי לסגור בית-חולים עם 200 מיטות? לאן אשלח את החולים? לא עכשיו, לא בעוד חמש שנים ולא בעוד עשר שנים.

אדוני חברי-הכנסת לוי, אינך יודע שאיני יכול לסגור את בית-החולים בפוריה, גם אילו רציתי?

דוד לוי (הליכוד):

אם אני שומע — — —

שרי-הבריאות ו. שם-טוב:

אתה שומע, אבל הצעת הצעה לסדר-היום.

נסים אליעד (המפלגה הליברלית העצמאית):
אולי יותר טוב להגיש שאילתה.

שרי-הבריאות ו. שם-טוב:

בשביל זה יש מוסד של שאילתות. איני מתערב בעבודת הכנסת. היא סוברנית לבזבז את זמנה או לנצל אותו כרצונה. אבל יש מקום להגיש שאילתה לשר הבריאות ולשאול. הייתי אומר שזה לא נכון.

הייתי בקריית-שמונה לאחר האסון. אתם יודעים שהישוב הזה היה מוועזע. הואיל ויש שם שירותי בריאות לא מלאים, במקום שהאזרחים יאמרו שהם רוצים שיפור שירותי הבריאות, הם חשבו שצריך לבנות להם בית-חולים. בא ראש עיריית קריית-שמונה ואמר: תבנה לי בית-חולים קטנטן של חמישים מיטות. אני לא צריך יותר. חברי-הכנסת פעיל מדבר על בית-חולים קהילתי של 200 מיטות. ראש עיריית קריית-שמונה רצה חמישים מיטות. וזה אמרתי: אדוני, בית-חולים טוב לא יכול להיות בית-חולים של 50 מיטות. בית-החולים, ברפואה מודרנית, חייב להיות יחידה של 400—500 מיטות, עם כל המכונות הדרושים והציוד שצריך לצייד אותו בו. ואז אמרתי: אלמלא בנו את טבריה לפני עשרים שנה, לא הייתי בונה שם עכשיו בית-חולים כמו "פוריה". מזה ועד לסגור?

מאיר פעיל (מוקד):

יכול להיות שזה המקום.

שרי-הבריאות ו. שם-טוב:

יכול להיות. אבל זהו פירוש רשלני בודון של הצהרת שר, כי אי-הבנה לא יכולה היתה להיות, לאחר שמצאתי עשרים הודעות אחרות לומר שאין כל כוונה לסגור את בית-החולים "פוריה".

דוד לוי (הליכוד):

בית-החולים כללי.

חוברת כ"ה, ישיבה ע"ב, כ"ה חמוז תשל"ד (15 יולי 1974)
— הצעות לסדר־היום (שם־טוב, דרניצקי) —

השירותים. אני רוצה לשאול את חברי־הכנסת דוד לוי ומאיר פעיל אם הם מסכימים להצעתו? חברי־הכנסת פעיל מסכים; חברי־הכנסת דוד לוי מסכים גם הוא. יש איפוא רק הצעה אחת: להעביר את הדיון בנושא זה לוועדת השירותים. אני מעמיד את ההצעה להצבעה.

הצבעה

ההצעה להעביר את הנושא לדיון בוועדת השירותים הציבוריים נתקבלה.

היו"ר י. דרניצקי (יורדן):

חברי הכנסת, בישיבה זו סיימנו את סדר־היום. ישיבת הכנסת תיפתח מחר בשעה ארבע. ישיבה זו נעולה.

לנו שערוריות במדינה גם במקום שאין צורך לחולל אותן? אוכלוסיית טבריה יכולה להיות בטוחה שנדאג לבריאותה ונדאג לספק לה את השירותים הטובים ביותר. היא ראויה לכך.

ואם חברי כנסת העלו את העניין הזה כנושא דהוף לסדר־היום, בהחלט אינני מתנגד שנעביר אותו לוועדת השירותים של הכנסת, שדנה בו כבר שבו־עיים. הוועדה תשמע את הצדדים, תשמע את מומחי משרד הבריאות, ואני בטוח שתגיע לאותן מסקנות שהגענו אליהן גם אנחנו, כי בעצם כל דאגתנו היא לספק שירותים טובים לכל האוכלוסייה במדינה, ותו־שבי טבריה בכללם.

אני מציע להעביר את הנושא לוועדה.

היו"ר י. דרניצקי (יורדן):

שר הבריאות מציע להעביר את הנושא לוועדת

הישיבה ננעלה בשעה 19.07.